BABEL

David
FOENKINOS

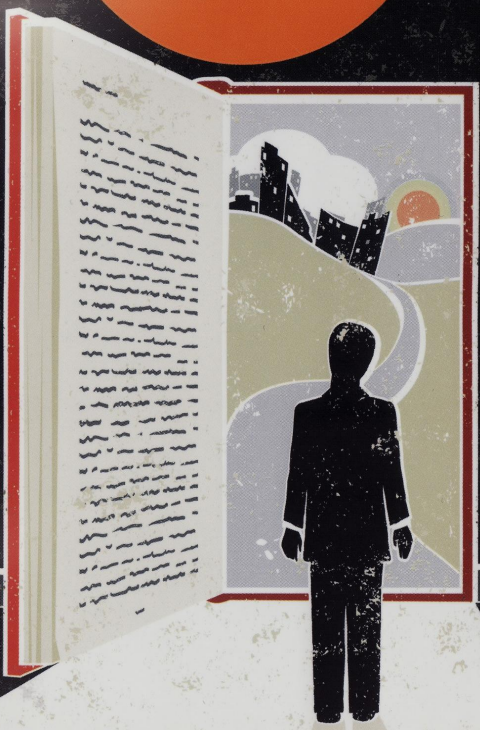

MISTERUL HENRI PICK

NEMIRA

„Pentru a vorbi despre
ultimele ore ale unei povești
de dragoste, autorul folosea
metafora unei lumânări care
se consumă lent, într-o agonie
de lumină. Flacăra rezista
din necesitate, ai fi crezut-o
moartă, dar nu, supraviețuirea
ei era atât de frumoasă
și dura ore în șir, continuând
să adăpostească speranța.
Cum putuse soțul ei să dea glas
unei expresii de o asemenea
intensitate? La drept vorbind,
lectura romanului o purtase
pe Madeleine înapoi, la începutul
propriei lor povești de dragoste.
Totul îi revenea acum în
memorie. Își amintea că,
în vara când avea șaptesprezece
ani, trebuise să plece două
luni cu părinții în nordul Franței,
ca să-și viziteze rudele.
Pe atunci, ei doi erau deja
îndrăgostiți și despărțirea
fusese atât de dureroasă.“

De același autor la Editura Nemira:

Charlotte
Delicatețe

David Foenkinos s-a născut pe 28 octombrie 1974 la Paris. A studiat literatura la Sorbona. Pasionat de jazz, a fost o vreme profesor de chitară. Romanul său de debut, intitulat *Inversion de l'idiotie: de l'influence de deux Polonais,* a fost publicat în 2001 la Editura Gallimard și a câștigat Premiul François Mauriac. Au urmat apoi alte romane, tipărite la edituri prestigioase, recompensate cu numeroase premii și traduse în treizeci și cinci de limbi. Printre ele, *Le potentiel érotique de ma femme* (2004), *En cas de bonheur* (2005), *Nos séparations* (2010), *Le petit garçon qui disait toujours non* (2011), *Je vais mieux* (2012). Potrivit statisticilor, cărțile sale se bucură de un real succes de vânzări în Franța. Împreună cu fratele său Stéphane, David Foenkinos a realizat adaptarea cinematografică a romanului său *La délicatesse* (2009 – *Delicatețe,* Editura Nemira, 2013), în care rolurile principale le revin actorilor Audrey Tautou și François Damiens. Cele mai recente volume pe care le-a publicat sunt: *Vers la beauté* (2018) și *Deux soeurs* (2019).

David
FOENKINOS

MISTERUL HENRI PICK

Traducere din limba franceză
Cristina Nan

NEMIRA

Coperta: Cristian FLORESCU, Ana NICOLAU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a Români
FOENKINOS, DAVID
Misterul Henri Pick / David Foenkinos; trad. din lb. franceză: Cristina Nan. –
București: Nemira Publishing House, 2019
ISBN 978-606-43-0480-3

I. Nan, Cristina (trad.)

821.133.1

David Foenkinos
LE MYSTÈRE HENRI PICK
Copyright © Éditions Gallimard, Paris, 2016

© Nemira, 2019

Redactor: Elena MIHAI
Tehnoredactor: Magda BITAY
Lector: Viorica DUMITRENCO

Tiparul este executat la tipografia MONITORUL OFICIAL R.A.

Orice reproducere, totală sau parțială,
a acestei lucrări și închirierea acestei cărți
fără acordul scris al editorului sunt strict interzise
și se pedepsesc conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-43-0480-3

„Este o bibliotecă periculoasă."

ERNST CASSIRER despre Biblioteca Warburg

Partea întâi

1

În 1971, scriitorul american Richard Brautigan a publicat *The Abortion*[1]. O intrigă amoroasă între un bibliotecar și o tânără cu un corp superb. Un corp a cărui victimă este, într-un fel, ea însăși, ca și cum ar exista un blestem al frumuseții. Vida, căci așa se numește eroina, povestește că un bărbat a murit la volan din cauza ei; fermecat de extraordinara apariție a acestei trecătoare, șoferul a fost pur și simplu distras de la drum. După accident, tânăra s-a îndreptat grăbită spre mașină. Plin de sânge, agonizând, bărbatul a mai apucat să-i spună înainte de a muri: „Cât de frumoasă sunteți, domnișoară!".

La drept vorbind, povestea Videi ne interesează mai puțin decât cea a bibliotecarului. Căci în aceasta constă particularitatea romanului. Eroul este angajatul unei biblioteci care acceptă toate manuscrisele respinse de

[1] Roman cu subtitlul *An Historical Romance*, 1966.

editori. Întâlnim, de pildă, un om venit să-și depună aici volumul după ce îndurase mai bine de patru sute de refuzuri. Astfel se adună sub ochii naratorului cărți de toate genurile. Putem da atât peste un eseu precum *Cultura florilor la lumina lumânării într-o cameră de hotel*, cât și peste o carte de bucate cu toate rețetele mâncărurilor pomenite în romanele lui Dostoievski. Marele avantaj al bibliotecii e că autorul însuși își alege amplasarea pe raft. Poate rătăci printre paginile confraților săi blestemați până își găsește locul în această formulă de antiposteritate. În schimb, niciun manuscris expediat prin poștă nu este acceptat. Trebuie să aduci personal manuscrisul nedorit de nimeni, ca și cum gestul ar simboliza ultimul efort dinaintea abandonului definitiv.

Câțiva ani mai târziu, în 1984, autorul romanului *The Abortion* și-a pus capăt zilelor la Bolinas, în California. Vom mai vorbi despre viața lui Brautigan și despre împrejurările care l-au împins spre suicid, dar pentru moment să rămânem la această bibliotecă, rod al imaginației sale. La începutul anilor 1990, ideea lui s-a concretizat. În semn de omagiu, un cititor pasionat a înființat „biblioteca manuscriselor refuzate". Și astfel a văzut lumina zilei, în Statele Unite, Biblioteca Brautigan, care găzduiește cărțile orfane de editor. Astăzi, instituția și-a schimbat sediul, stabilindu-se la Vancouver, în Canada[1]. Inițiativa admiratorului său l-ar fi impresionat cu siguranță pe Brautigan, dar oare

[1] Puteți găsi cu ușurință informații referitoare la activitatea bibliotecii accesând site-ul www.thebrautiganlibrary.org.

cunoaștem vreodată cu adevărat sentimentele unui mort? Imediat după înființarea bibliotecii, informația a fost preluată de numeroase ziare, ajungând și în Franța. Iar bibliotecarul orașului Crozon din Bretania și-a propus să facă același lucru. Așa că, în octombrie 1992, a creat versiunea franceză a bibliotecii refuzaților.

2

Jean-Pierre Gourvec era mândru de micuța pancartă expusă la intrarea în biblioteca sa. Un aforism de Cioran, ironic pentru un om care, altfel, nu a părăsit niciodată Bretania natală:

„Parisul este locul ideal în care să-ți ratezi viața."

Făcea parte dintre oamenii care preferă regiunea natală patriei, fără ca asta să-i transforme în naționaliști înfocați. Înfățișarea lui dădea de înțeles cu totul altceva: înalt și slab, cu gâtul străbătut de vene proeminente și cu o piele roșie, puternic pigmentată, ți-l puteai lesne imagina ca întruchipând geografia fizică a unui temperament coleric. Dar nici pomeneală de așa ceva. Gourvec era un cugetător și un înțelept, pentru care cuvintele aveau un sens și o destinație. Era de ajuns să petreci câteva clipe în compania lui ca să depășești stadiul primei și falsei impresii; acest om îți dădea senzația că e capabil să-și găsească cu ușurință pacea interioară.

Așadar, el este cel care a regândit aranjarea pe rafturi, astfel încât să păstreze un loc, în capătul bibliotecii municipale, pentru toate manuscrisele care visau la un refugiu. O agitație ce i-a amintit de o frază a lui Jorge Luis Borges:

„A lua o carte dintr-o bibliotecă și a o pune înapoi înseamnă a obosi rafturile." Astăzi trebuie să se simtă epuizate, își spunea Gourvec surâzând. Era umorul unui erudit, ba chiar mai mult decât atât: al unui erudit singuratic. Așa se considera el și nu era departe de adevăr. Gourvec poseda o doză minimă de sociabilitate, rareori îl amuzau aceleași lucruri ca pe ceilalți localnici, dar știa să asculte o glumă. În plus, ieșea din când în când să bea o bere la bistroul din capătul străzii, să stea de vorbă cu alții despre toate și despre nimic, mai ales despre nimic, după cum credea el, iar în momentele importante, de entuziasm colectiv, accepta și câte o partidă de cărți. Nu-l deranja că astfel putea să treacă drept un om obișnuit.

Puține lucruri se cunoșteau despre viața lui, în afară de faptul că locuia singur. Fusese căsătorit în anii 1950, dar nimeni nu știa de ce îl părăsise soția după doar câteva săptămâni. Se zvonea că ar fi cunoscut-o prin mica publicitate: corespondaseră îndelung înainte de a se întâlni. Să fi fost acesta motivul pentru care cuplul se destrămase? Poate că Gourvec era genul de om ale cărui declarații înflăcărate îți plăcea să le citești, pentru care ai fi fost în stare să renunți la tot, dar, dincolo de frumusețea cuvintelor, realitatea se dovedea absolut dezamăgitoare. La vremea respectivă, gurile rele susținuseră că neputința lui o făcuse pe soție să plece atât de repede. Teorie puțin probabilă, totuși; atunci când au de-a face cu o psihologie complexă, oamenilor le place să se sprijine pe argumente rudimentare. Așadar, acest episod sentimental rămânea în întregime un mister.

După plecarea soției, nu se știa să mai fi avut vreo relație de durată sau copii. Greu de precizat cum fusese viața lui sexuală. Ți-l puteai imagina amant al unor femei părăsite, împreună cu câte o Emma Bovary de pe vremea lui. Unele trebuie să fi căutat printre rafturi ceva mai mult decât un vis romanesc. Alături de acest om care știa să asculte, dat fiind că știa să citească, puteau să evadeze din viața lor mecanică. Totuși, nu există dovezi în acest sens. Un lucru e sigur: entuziasmul și pasiunea lui Gourvec pentru biblioteca lui nu s-au diminuat nicio clipă. Își întâmpina fiecare cititor cu o atenție deosebită, ascultându-l cu luare-aminte pentru a-i croi un itinerar personal prin cărțile propuse. După părerea lui, important nu era să îți placă să citești, ci mai degrabă să găsești cartea care ți se potrivește. Oricine poate adora lectura, cu condiția să pună mâna pe un roman bun, care să-i placă, să i se adreseze și de care să nu se mai poată dezlipi. Iar pentru a atinge acest obiectiv inventase o metodă care părea aproape paranormală: analizând în detaliu aspectul fizic al unui cititor, era în stare să deducă ce autor i-ar conveni.

Nesecata energie pe care o consuma pentru a-și dinamiza biblioteca l-a obligat să o mărească. Pentru el a fost o victorie imensă, ca și cum cărțile formau o armată din ce în ce mai firavă și fiecare dintre punctele ei de rezistență împotriva unei dispariții programate îi oferea satisfacția unei adevărate revoluții. Primăria din Crozon a sfârșit prin a accepta să-i angajeze o asistentă. Așadar, Gourvec a dat un anunț de angajare. Îi plăcea să aleagă ce cărți să comande, să organizeze rafturile și încă multe alte

activități, însă gândul de a lua o decizie în privința *unei ființe umane* îl înspăimânta. Cu toate astea, visa să întâlnească o persoană în care să găsească un complice literar: o persoană cu care să poată discuta ore în șir despre folosirea punctelor de suspensie în opera lui Céline sau să dezbată motivele care l-au făcut pe Thomas Bernhard să se sinucidă. Un singur obstacol stătea în calea ambiției sale: știa foarte bine că e incapabil să refuze pe cineva. Deci totul urma să fie simplu. Prima persoană care se prezenta avea să fie angajată. Și așa a intrat Magali Croze în viața bibliotecii, înarmată cu o calitate incontestabilă, aceea de a răspunde prompt la o ofertă de angajare.

3

Lui Magali nu îi plăcea în mod special să citească[1], dar, fiind mamă a doi băieței, trebuia să își găsească repede un loc de muncă. Cu atât mai mult cu cât soțul ei nu avea decât o slujbă cu jumătate de normă la un service Renault. În Franța se construiau tot mai puține automobile, criza se adâncea la începutul anilor 1990. În momentul semnării contractului, Magali s-a gândit la mâinile soțului ei, la mâinile lui veșnic pline de ulei de motor. Lucrând cu cărți cât e ziua de lungă, ea nu risca o astfel de neplăcere. Era o diferență fundamentală; în ceea ce privește mâinile, ei doi aveau să urmeze traiectorii diametral opuse.

[1] Când a dat ochii cu ea pentru prima oară, Gourvec și-a spus imediat: „După figură, sigur îi va plăcea *Amantul* de Marguerite Duras".

La urma urmei, Gourvec aprecia ideea de a lucra cu cineva pentru care cărțile nu erau sacre. Poți fi în relații bune cu un coleg și fără a discuta despre literatura germană în fiecare dimineață, a recunoscut el. El le făcea recomandări clienților, iar ea asigura logistica; cuplul se dovedea perfect echilibrat. Deși nu era genul care să pună sub semnul întrebării inițiativele șefului, Magali nu s-a putut abține să nu-și exprime neîncrederea în legătură cu povestea manuscriselor refuzate:

– Ce rost are să păstrăm cărți pe care nu le vrea nimeni?

– A fost ideea unui american.

– Și ce-i cu asta?

– E un omagiu adus lui Brautigan.

– Cui?

– Lui Brautigan. Nu ați citit *Dreaming of Babylon*?

– Nu, dar prea puțin contează asta. E o idee bizară. Și, în plus, chiar vă doriți să vină și să-și lase cărțile aici? O să dăm ochii cu toți psihopații din zonă. Scriitorii sunt nebuni, se știe. Iar cei care nu au fost publicați încă trebuie să fie cu atât mai răi.

– Își vor găsi, în sfârșit, locul. Considerați-l un act de caritate.

– Am înțeles, vreți să mă transform într-un soi de Maica Tereza a scriitorilor ratați.

– Cam așa ceva.

Încetul cu încetul, Magali s-a împăcat cu gândul că ar putea fi o idee drăguță și a încercat să organizeze totul cu bunăvoință. În acea perioadă, Jean-Pierre Gourvec a dat un anunț în ziarele de specialitate, mai

ales în *Lire* și în *Le Magazine littéraire*. Anunțul le propunea să vină la Crozon tuturor autorilor doritori să își depună manuscrisul în această bibliotecă a refuzaților. Ideea a fost primită cu brațele deschise și numeroase persoane au pornit într-acolo. Unii scriitori au traversat Franța ca să-și planteze aici rodul propriului eșec. Drumul putea trece drept unul mistic, versiunea literară a pelerinajului la Compostela. Parcurgerea a sute de kilometri pentru a pune capăt frustrării de a nu fi fost publicat avea totodată o mare valoare simbolică. Era o modalitate de a șterge cuvintele. Și probabil că forța era cu atât mai mare în acest departament al Franței în care se situa Crozon: Finistère, capătul Pământului.

4

În zece ani, biblioteca a ajuns să găzduiască aproape o mie de manuscrise. Jean-Pierre Gourvec își petrecea timpul examinându-le, fascinat de forța acestei comori inutile. În 2003 s-a îmbolnăvit grav și a fost internat multă vreme la Brest. Pentru el, durerea era dublă: starea propriei sănătăți îl preocupa mai puțin decât faptul că nu mai putea fi alături de cărțile sale. Din salonul de spital a continuat să-i dea indicații lui Magali, urmărind actualitatea literară pentru a ști ce carte să comande. Nu trebuia să piardă nimic. Cu ultimele puteri făcea ceea ce îl însuflețise mereu. Biblioteca manuscriselor refuzate părea că nu mai interesează pe nimeni, situație care îl întrista. Odată trecut entuziasmul inițial, numai informația transmisă din gură în gură mai menținea proiectul

în viață. Și în Statele Unite, Biblioteca Brautigan începuse să se ducă de râpă. Nimeni nu mai voia să primească aceste cărți abandonate.

Gourvec s-a întors acasă foarte slăbit. Nu trebuia să fii clarvăzător ca să înțelegi că nu mai are mult de trăit. În semn de bunăvoință, locuitorii orașului au fost deodată cuprinși de dorința de nestăvilit de a împrumuta cărți. Magali suscitase acest avânt livresc artificial, conștientă că erau ultimele momente fericite din viața lui Gourvec. Slăbit de boală, el nu și-a dat seama că afluxul de cititori nu este unul natural. Dimpotrivă, s-a lăsat convins că munca sa de o viață dădea, în sfârșit, roade. Avea să se stingă mângâiat de această satisfacție imensă.

Totodată, Magali le-a cerut mai multor cunoștințe să scrie degrabă câte un roman, pentru a umple rafturile cu manuscrise refuzate. A insistat chiar și pe lângă mama ei.

– Dar eu nu știu să scriu.

– Tocmai, acum e momentul. Împărtășește-ți amintirile.

– Nu îmi amintesc nimic și, în plus, fac și o grămadă de greșeli.

– Nu ne pasă, mamă. Avem nevoie de cărți. Chiar și o listă de cumpărături ar fi bună.

– Da? Crezi că va prezenta interes?

–...

În cele din urmă, mama ei a preferat să facă o copie a cărții de telefon.

Scriind cărți destinate de la bun început refuzului, se îndepărtau de proiectul inițial, dar puțin conta. Cele opt texte adunate de Magali în câteva zile l-au făcut

fericit pe Jean-Pierre. A întrezărit în ele un freamăt discret, semn că nimic nu era pierdut. Nu mai putea rămâne multă vreme martor la progresul bibliotecii sale, așa că i-a cerut lui Magali să promită că va păstra cel puțin cărțile adunate în toți acești ani.

– Îți promit, Jean-Pierre!

– Scriitorii aceștia au avut încredere în noi... nu-i putem dezamăgi.

– Voi veghea la asta. La noi vor fi în siguranță. Iar cărțile nedorite de nimeni își vor găsi mereu un loc aici.

– Mulțumesc!

– Jean-Pierre...

– Da.

– Aș vrea să vă mulțumesc...

– Pentru ce?

– Pentru că mi-ați oferit *Amantul*... este o carte atât de frumoasă!

– ...

Gourvec a luat mâna lui Magali și a ținut-o îndelung într-a lui. Câteva minute mai târziu, singură în mașină, Magali a început să plângă.

*

Peste o săptămână, Jean-Pierre Gourvec a murit în patul lui. S-a vorbit mult despre acest om minunat, care avea să le lipsească tuturor. Dar puțină lume s-a adunat la scurta ceremonie din cimitir. Ce rămânea în urma lui? Probabil că în acea zi puteai în sfârșit să-i înțelegi dorința pătimașă de a crea și de a dezvolta această bibliotecă a cărților refuzate. Era un monument funerar

împotriva uitării. Însă nimeni nu avea să vină să se reculeagă la mormântul lui, la fel cum nimeni nu avea să mai citească niciodată manuscrisele refuzate.

*

Desigur, Magali și-a ținut promisiunea de a păstra cărțile primite, dar nu avea timp să mai dezvolte proiectul. De câteva luni, municipalitatea încerca să facă economie peste tot, mai ales în mediul cultural. După moartea lui Gourvec, când ea a ajuns la conducerea bibliotecii, nu i s-a permis să angajeze un înlocuitor. Astfel că s-a trezit singură. Treptat, rafturile din spate aveau să fie abandonate, iar praful urma să se așterne peste cuvintele fără destinatar. Acaparată de îndatoririle ei, Magali abia dacă se mai gândea la ele. Cum să-și fi imaginat vreodată că toată această poveste a cărților refuzate o să-i bulverseze existența într-o bună zi?

Partea a doua

1

Delphine Despero locuia la Paris de aproape zece ani, constrânsă de viaţa profesională, dar nu încetase nicio clipă să se simtă bretonă. Părea mai înaltă decât era în realitate, fără să fi purtat tocuri. E greu de explicat felul în care anumite persoane reuşesc să crească; să fie vorba de ambiţie, de faptul că au fost iubite în copilărie, de certitudinea unui viitor înfloritor? Sau poate de câte puţin din fiecare? Delphine era o femeie cu un şarm deloc agresiv, pe care îţi doreai să o asculţi şi să o urmăreşti. Fiică a unei profesoare de ştiinţe umaniste, se născuse în mijlocul literaturii. Îşi petrecuse copilăria analizând lucrările de control ale elevilor mamei sale, fascinată fiind de cerneala roşie cu care aceasta le corecta; examina greşelile şi întorsăturile de frază stângace şi memora pentru totdeauna ce nu trebuia să facă.

După bacalaureat, Delphine a plecat să studieze Literele la Rennes, nedorindu-şi totuşi să devină

profesoară. Visul ei era să lucreze în domeniul editorial. Vara făcea stagii în edituri sau în orice alt loc de unde putea avea acces la mediul literar. Recunoscuse de timpuriu că se simțea incapabilă să scrie, fără ca asta să o frustreze câtuși de puțin, și nu visa decât la un singur lucru: să lucreze cu scriitorii. Nu avea să uite niciodată fiorul resimțit când îl văzuse prima dată pe Michel Houellebecq. În acea perioadă efectua un stagiu la Editura Fayard, unde scriitorul publicase *Posibilitatea unei insule*. Se oprise o clipă în fața ei, nu neapărat pentru a o studia, ci mai degrabă ca s-o adulmece. Ea bâiguise un *bună ziua* la care nu i s-a răspuns, dar i se păruse cel mai grozav lucru din lume.

Weekendul următor, reîntoarsă acasă la părinții ei, reușise să vorbească o oră despre acest moment neînsemnat. Îl admira pe Houellebecq și *nemaipomenitul lui simț romanesc*. O obosea să asculte toate polemicile generate de el, limbajul lui nu era niciodată suficient evocat, nici disperarea și nici umorul. Delphine vorbea despre el de parcă se cunoșteau de-o viață, ca și cum simplul fapt de a-l fi întâlnit pe culoar i-ar fi permis să-i înțeleagă opera mai bine decât oricine altcineva. Era entuziasmată, iar părinții ei o priveau amuzați; în fond, prin educația pe care i-o dăduseră, făcuseră totul pentru ca fiica lor să manifeste entuziasm, interes, uimire. Și reușiseră. Delphine își dezvoltase capacitatea de a resimți trăirile ascunse care însuflețeau un text. În opinia tuturor celor care o cunoscuseră în acea perioadă, o aștepta un viitor strălucit.

După efectuarea unui stagiu editorial la Grasset, a fost angajată ca editor junior. Tinerețea ei reprezenta un atu

excepțional pentru slujbă, dar orice reușită necesită un moment propice; își făcuse intrarea în editură într-o perioadă în care conducerea dorea să întinerească și să dea un caracter mai feminin echipei editoriale. I s-au încredințat anumiți autori, nu cei mai importanți, trebuie să recunoaștem, dar aceștia au fost încântați să aibă un editor tânăr, dispus să-și dedice întreaga energie cărților lor. Primise totodată sarcina de a arunca un ochi peste manuscrisele trimise la ei prin poștă, atunci când avea puțin timp liber. Astfel, ea a susținut publicarea primului roman al lui Laurent Binet, *Operațiunea Anthropoid*, un volum extraordinar despre SS-istul Heydrich. Când găsise textul, fugise în biroul lui Olivier Nora, patronul Editurii Grasset, și îl implorase să-l citească degrabă. Entuziasmul ei a dat roade. Binet a semnat cu Grasset chiar înainte ca Editura Gallimard să-i facă și ea o propunere de publicare. După câteva luni, cărții i s-a decernat Premiul Goncourt pentru debut, iar Delphine Despero a obținut o poziție importantă în cadrul editurii.

2

Câteva săptămâni mai târziu, intuiția ei și-a spus din nou cuvântul prin descoperirea romanului de debut al unui tânăr autor pe nume Frédéric Koskas. *Cada* spunea povestea unui adolescent care refuza să iasă din baie, hotărându-se să își ducă existența în cadă. Delphine nu mai citise niciodată o asemenea carte, cu o scriitură veselă și melancolică deopotrivă. Nu i-a fost greu să convingă comitetul de lectură să aibă deplină încredere în judecata ei. Parcurgând manuscrisul, te-ai fi putut gândi la *Oblomov*

al lui Goncearov sau la *Baronul din copaci* al lui Calvino, totuși, în acest caz, estetica de respingere a lumii avea o dimensiune contemporană. Diferența majoră consta în faptul că, date fiind imaginile recepționate de pe cele cinci continente, informațiile repetitive și rețelele sociale, fiecare adolescent avea posibilitatea să afle totul despre viață. Și atunci, ce rost mai avea să ieși din casă? Delphine putea să vorbească ore în șir despre acest roman. De cum îl citise, îl considerase pe Koskas un mic geniu. Un cuvânt pe care-l folosea rareori, deși se entuziasma ușor. Desigur, trebuie să precizăm un detaliu: Delphine căzuse pe loc victimă farmecului personal al autorului romanului *Cada*.

Înainte de a semna contractul, se întâlniseră deja de câteva ori; mai întâi la Grasset, apoi într-o cafenea, iar într-un final, la barul unui mare hotel. Discutau despre roman și despre condițiile publicării lui. Inima lui Koskas bătea cu putere la ideea de a fi publicat în curând; era visul lui suprem să își vadă numele tipărit pe coperta unei cărți. Nu se îndoia că astfel ar începe cu adevărat viața lui. Fără un nume înscris pe un roman, își imaginase întotdeauna că va rămâne o ființă care plutește în derivă, dezrădăcinată. Împreună cu Delphine, își enumera influențele literare; Delphine avea o vastă cultură în domeniu. Își mărturiseau preferințele, fără ca vreodată conversația să ia o turnură intimă. Editoarea murea de curiozitate să știe dacă în viața noului ei autor exista vreo femeie, însă nu și-ar fi permis niciodată să îl întrebe. Încerca pe ocolite să obțină informații, dar totul era în zadar. Într-un final, Frédéric a îndrăznit:

– V-aș putea pune o întrebare personală?

– Da, vă rog.
– Sunteți logodită?
– Vreți să fiu sinceră?
– Da.
– Nu, nu sunt logodită.
– Cum e posibil?
– Fiindcă vă așteptam pe dumneavoastră, i-a răspuns subit Delphine, ea însăși surprinsă de propria spontaneitate.

Imediat după aceea a vrut să se corecteze, să spună că nu era decât o simplă glumă, dar știa prea bine că fusese convinsă de cele rostite. Nimeni nu s-ar fi putut îndoi de vorbele ei. Bineînțeles că Frédéric avusese și el un rol în desfășurarea acestui dialog al seducției, răspunzându-i: „Cum e posibil?" Din replica lui se subînțelegea că o place, nu? Delphine era în încurcătură, deși admitea că spusese adevărul. Un adevăr pur, prin urmare incontrolabil. Da, își dorise dintotdeauna să aibă alături un bărbat ca el. Atât din punct de vedere fizic, cât și intelectual. Se spune adesea că o dragoste la prima vedere este recunoașterea unui sentiment deja existent în noi. Încă de la prima întâlnire, Delphine fusese tulburată; avea senzația că îl cunoaște deja pe acest bărbat, poate chiar îl întrezărise în visele ei premonitorii.

Luat pe nepregătite, Frédéric nu știa ce să răspundă. Delphine i se păruse *absolut* sinceră. Când îi lăuda romanul, Frédéric distingea în vocea ei o ușoară exagerare. Un soi de obligație profesională de a părea binedispusă, își imagina el. Dar cuvintele de acum păreau autentice. Trebuia să spună ceva. De vorbele lui avea să depindă destinul relației lor. Nu cumva voia să

o ţină la distanţă? Să interacţioneze doar în legătură cu romanul său actual şi cu următoarele? Totuşi, ceva îi unea. Frédéric nu putea rămâne indiferent faţă de această femeie care îl înţelegea atât de bine şi care îi schimba cursul vieţii. Pierdut în vălmăşagul gândurilor, practic a forţat-o pe Delphine să ia din nou cuvântul:

– Aveţi dubii că voi publica romanul cu acelaşi entuziasm, dacă atracţia nu e reciprocă.

– Mulţumesc pentru precizare.

– Pentru puţin.

– Atunci, să admitem că am fi împreună... a reluat Frédéric brusc amuzat.

– Da, să admitem...

– Ce se va întâmpla dacă nu ne vom despărţi niciodată?

– Ce pesimist sunteţi! Nici nu am început o relaţie, şi dumneavoastră vorbiţi deja de despărţire.

– Nu vreau decât să-mi răspundeţi la o întrebare: dacă într-o bună zi veţi ajunge să mă urâţi, veţi distruge toate exemplarele romanului meu?

– Desigur. E un risc pe care trebuie să vi-l asumaţi.

El a privit-o zâmbind, o privire de la care a început totul.

3

Au părăsit barul şi au pornit la plimbare prin Paris. S-au transformat în turişti în propriul oraş, rătăcindu-se şi hoinărind pe străzi, dar într-un final au ajuns acasă la Delphine. Locuia într-o garsonieră în apropiere de

Montmartre, cartier al cărui specific popular sau burghez e greu de stabilit. Au urcat scările spre etajul doi, un fel de preludiu. Frédéric îi studia picioarele lui Delphine care, știindu-se urmărită, pășea agale. Odată ajunși în apartament, s-au îndreptat spre pat și s-au întins fără grabă, ca și cum cea mai intensă dorință ar fi putut pune capăt unui calm la fel de excitant. Puțin mai târziu au făcut dragoste. Au rămas îndelung îmbrățișați, fiecare surprins de stranietatea de a se trezi brusc într-o intimitate totală cu cineva care, cu doar câteva ore în urmă, îi era încă străin. Schimbarea era rapidă, schimbarea era frumoasă. Corpul ei își găsise destinația îndelung căutată. Frédéric se simțea în sfârșit liniștit, un gol din el, până atunci neidentificat, se umplea acum. Și amândoi știau că ceea ce trăiau nu se întâmpla niciodată. Sau poate doar uneori, în viața altora.

În toiul nopții, Delphine a aprins lumina:

– E momentul să discutăm despre contractul tău.

– Ah... deci asta făcea parte din negociere...

– Firește. Mă culc cu toți autorii înainte de semnarea unui contract. Așa reușesc să obțin mai ușor drepturile pentru audiovizual.

– ...

– Deci?

– Le cedez. Cedez tot.

4

Din nefericire, *Cada* a fost un eșec total. Și încă „eșec" este un cuvânt prea mare. La ce te poți aștepta

atunci când publici un roman? În ciuda tuturor eforturilor depuse de Delphine Despero și a activării tuturor contactelor ei din presă, cele câteva articole elogioase pe tema *suflului romanesc al acestui talent promițător* nu au reușit să schimbe cu nimic destinul clasic al unui roman apărut. Lumea crede că Sfântul Graal înseamnă să fii publicat. O mulțime de persoane scriu cu gândul de a-l descoperi într-o bună zi, și totuși există lucruri mai rele decât simpla durere de a nu fi publicat: să rămâi într-un anonimat perfect[1]. După câteva zile, cartea ta e de negăsit și te trezești rătăcind jalnic din librărie în librărie, în căutarea unei dovezi a existenței sale. A publica un roman care nu-și întâlnește publicul înseamnă a permite materializarea indiferenței.

Delphine a încercat din greu să îl liniștească pe Frédéric, spunându-i că eșecul nu știrbea cu nimic încrederea pe care i-o acorda editura. Dar vorbele ei nu aveau niciun ecou, căci el se simțea pustiit și umilit deopotrivă. Trăise ani întregi cu certitudinea că, într-o bună zi, va exista prin cuvintele lui. Adora postura tânărului care scrie și al cărui prim roman va fi publicat în curând. Dar la ce putea spera acum, când realitatea îi îmbrăcase visul într-un veșmânt mizerabil? Nu avea chef să se prefacă, să se pretindă extaziat de frumoasa reacție a criticilor la adresa romanului, așa cum alții se lăudau cu o notiță de trei rânduri apărută în *Le Monde*. Frédéric Koskas știuse întotdeauna să-și

[1] Richard Brautigan ar fi putut crea o altă bibliotecă. Cea a cărților publicate, de care nu pomenește nimeni: *biblioteca invizibililor*.

privească situația obiectiv. Iar acum a înțeles că nu trebuia să-și schimbe stilul. Nu devenise un autor citit, asta era realitatea. „Cel puțin, publicând acest roman, am cunoscut-o pe femeia vieții mele", se consola el. Trebuia să își vadă mai departe de drum, cu convingerea necesară unui soldat uitat de propriul regiment. Peste câteva săptămâni a început iar să scrie. Un roman cu titlul provizoriu *Patul*. Fără să-i dezvăluie subiectul, i-a spus lui Delphine doar atât: „Cu toate că și acest volum ar putea fi sortit eșecului, măcar va fi mai comod decât o cadă de baie."

5

S-au mutat împreună, mai precis Frédéric s-a instalat acasă la Delphine. Pentru a se feri de comentarii la adresa iubirii lor, la editură nimeni nu știa de relația dintre ei. Dimineața ea pleca la lucru, iar el se apuca de scris. Se hotărâse să compună tot romanul în patul lor. Scrisul oferă alibiuri extraordinare. Profesia de scriitor este singura care îți permite să rămâi toată ziua sub plapumă, spunând: „Lucrez." Uneori adormea la loc sau visa cu ochii deschiși, convins fiind că îl ajută la creație. Realitatea era cu totul alta: se simțea lipsit de inspirație. Câteodată se gândea că această confortabilă și totodată minunată fericire pe care o cunoscuse îi putea afecta scrisul. Oare pentru a crea nu trebuia să fie pierdut sau fragil? Nu, era absurd. Existau capodopere scrise în plină euforie, așa cum altele fuseseră scrise în momente de profundă disperare. Dimpotrivă, pentru

prima dată de când se știa, viața lui prinsese contur. Iar Delphine câștiga pentru amândoi, cât timp el își scria romanul. Nu se simțea ca un parazit sau ca un asistat social, dar acceptase să se lase întreținut. Era un soi de pact amoros încheiat între ei doi: la urma urmei, el muncea pentru ea, din moment ce ea avea să îi publice romanul. Însă știa și că ea va fi un judecător imparțial și că relația lor nu îi va influența în niciun fel opinia despre calitatea cărții.

Între timp, ea publica alți autori, iar acuitatea ei continua să își spună cuvântul. A refuzat mai multe propuneri venite din partea altor edituri, rămânând profund atașată de Editura Grasset, cea care îi oferise șansa de a se afirma în această meserie. Uneori Frédéric făcea mici crize de gelozie: „Așa, deci? Ai publicat cartea asta? Dar de ce? E atât de urâtă!" Ea îi răspundea: „Nu te transforma într-unul dintre acei autori ursuzi care îi consideră pe ceilalți de necitit! Nu mai suport să mă știu înconjurată de perverși egocentrici cât e ziua de lungă. Când mă întorc acasă, aș vrea să găsesc un autor concentrat asupra lucrului său și atât. Ceilalți nu au nicio importanță. Și, în plus, pe ei îi public așteptând *patul* tău. În general, tot ce fac în viață este să aștept să mă întorc la patul tău." Delphine avea o modalitate miraculoasă de a dezamorsa angoasele lui Frédéric. Era îmbinarea perfectă între o visătoare literată și o femeie bine ancorată în realitate; purta în ea forța propriilor origini și dragostea părinților ei.

6

Părinții! Delphine vorbea în fiecare zi cu mama la telefon, povestindu-i viața ei în detaliu. Și cu tatăl vorbea, dar discuțiile lor erau mai scurte, lipsite de amănunte inutile. De curând ieșiseră amândoi la pensie. „Am fost crescută de o profesoară de franceză și de un profesor de matematică, fapt care explică schizofrenia mea", glumea Delphine. Tatăl ei făcuse carieră la Brest, iar mama la Quimper, dar în fiecare seară se regăseau în locuința lor din Morgat, în Crozon. Un loc magic, ferit de toate și dominat de natura sălbatică. Era imposibil să te plictisești într-un asemenea loc; doar să contemplezi marea, și puteai să umpli o viață întreagă.

Delphine își petrecea toate concediile de vară la părinții ei, iar următorul nu se abătea nici el de la regulă. I-a propus lui Frédéric să o însoțească. Astfel ar avea ocazia să li-l prezinte în sfârșit lui Fabienne și lui Gérard. Frédéric s-a prefăcut că ezită, ca și cum ar fi avut altceva de lucru. Apoi a întrebat-o:

– Cum e patul tău de acolo?

– Neîntinat de niciun bărbat.

– Voi fi primul care va dormi cu tine acolo?

– Primul și sper că și ultimul.

– Aș vrea să scriu în stilul răspunsurilor tale. Întotdeauna frumos, plin de forță, definitiv.

– Tu scrii mai bine decât atât. O știu. O știu înaintea tuturor.

– Ești minunată!

– Nici tu nu ești prea rău.

– Acolo e capătul lumii. Ne vom plimba pe țărmul mării și totul va fi perfect.

– Și părinții tăi? Când scriu nu sunt întotdeauna sociabil.

– Vor înțelege. Noi vorbim tot timpul. Însă nu obligăm pe nimeni să o facă. Acolo e Bretania...

– Ce vrei să zici prin „acolo e Bretania"? Spui asta mereu.

– Vei vedea.

7

Nu a fost chiar așa. De cum au intrat în casă, Frédéric s-a simțit copleșit de primirea călduroasă a părinților lui Delphine. În mod evident, era prima dată când fiica lor le prezenta un bărbat. Voiau să știe tot. Avea să revină cu altă ocazie pentru pretinsa „non-obligație" de a vorbi. Deși nu se simțea în largul lui să discute despre propriul trecut, s-a trezit interogat imediat cu privire la viața, la părinții și la copilăria sa. Făcea eforturi să pară sociabil, presărându-și răspunsurile cu anecdote savuroase. Delphine avea sentimentul, și pe bună dreptate, că le inventa pentru a-și face povestirile mai palpitante decât banala realitate.

Gérard citise cu atenție *Cada*. Pentru un autor care a publicat o carte ce a trecut neobservată, e întotdeauna deprimant să întâlnească un cititor dornic să-i vorbească minute în șir despre ea numai pentru a-i face plăcere lui.

Desigur, gestul izvorăşte dintr-un sentiment încântător. Dar, abia instalat, încă de la primul aperitiv servit pe terasă, în faţa unui peisaj de o frumuseţe dezarmantă, Frédéric se simţea jenat să umple momentul cu discuţii despre un roman la urma urmei mediocru. Uşor, uşor începea să se detaşeze de el, iar defectele şi mult prea marea lui strădanie îi săreau în ochi. Parcă fiecare frază era condamnată să fie o dovadă imediată a faptului că e formidabil. Primul roman este întotdeauna cel al unui elev silitor. Numai geniile sunt de la bun început leneşe. Dar cu siguranţă e nevoie de timp pentru a înţelege ritmurile unei naraţiuni, tot ce se ţese în umbra demonstraţiei. Frédéric avea sentimentul că cel de-al doilea roman al său va fi mai reuşit, se gândea neîncetat la el, fără să-l menţioneze cuiva. Nu trebuia să-şi irosească intuiţiile făcând confidenţe.

– *Cada* este o formidabilă parabolă a lumii contemporane, a continuat Gérard.

– A! a exclamat Frédéric.

– Aveţi dreptate: abundenţa a creat confuzie în primă fază. Iar acum dă naştere dorinţei de abandon. A avea totul echivalează cu a nu mai vrea nimic. Este o ecuaţie extrem de pertinentă, după părerea mea.

– Mulţumesc! Mă simt jenat de complimentele dumneavoastră...

– Profitaţi! Nu se întâmplă în fiecare zi, a spus el, râzând cu poftă.

– V-a influenţat Robert Walser, nu-i aşa? a intervenit Fabienne.

– Robert Walser... eu... da... așa este, îmi place mult. Nu-mi dădusem seama, dar aveți dreptate, fără îndoială.

– Romanul dumneavoastră mi-a amintit de o nuvelă de-a lui, *Der Spaziergang*[1]. Are un talent incredibil de a zugrăvi hoinăreala. Adesea, scriitorii elvețieni descriu cel mai bine plictiseala și singurătatea. Și același lucru se regăsește și în cartea dumneavoastră: iscusința cu care faceți dintr-un gol ceva palpitant.

Frédéric a rămas fără voce, gâtuit de emoție. Atâtea vorbe binevoitoare, atâta atenție, de când nu mai avusese el parte de așa ceva? În câteva fraze, îi pansaseră cicatricile lăsate de neînțelegerea publicului. S-a uitat la Delphine, care îi schimbase viața și ea i-a adresat un surâs plin de tandrețe, iar el a simțit un chef nebun să descopere acel pat celebru în care nu dormise niciun bărbat înaintea lui. Aici, dragostea lor părea să capete o dimensiune superioară.

8

După introducerea bogată în vorbe, părinții nu i-au mai adresat lui Frédéric prea multe întrebări. Zilele se scurgeau, iar el simțea o imensă dorință de a scrie în această regiune necunoscută lui. Își consacra diminețile scrisului; după-amiaza se plimba cu ea, străbătând zone întinse, unde nu întâlneau niciodată pe

[1] „Plimbarea" – *în lb. germ. în orig.* (n. tr.).

nimeni. Era decorul ideal pentru uitarea de sine. Din când în când lui Delphine îi plăcea să-i împărtășească frânturi din adolescența ei. Trecutul se recompunea din tușe mărunte, astfel că acum Frédéric ajungea să iubească toate perioadele din viața ei.

Delphine profita de timpul liber ca să-și revadă prietenii din copilărie. Este o categorie aparte de prieteni: afinitățile sunt, în primul rând, de ordin geografic. La Paris, poate că nu mai avea nimic în comun cu Pierrick sau cu Sophie – erau atât de diferiți acum –, dar aici puteau sporovăi ore în șir. Fiecare își povestea viața, an cu an. Delphine era întrebată despre personalitățile pe care le cunoștea. „Sunt mulți oameni superficiali", zicea ea fără să gândească sincer asta. Adesea spunem ce vor ceilalți să audă. Ea știa că prietenii ei din copilărie voiau să o audă criticând Parisul; asta îi liniștea. Timpul se scurgea lent alături de ei, dar ea nu se grăbea decât pentru a se întâlni cu Frédéric. Se bucura nespus că el se simte bine în Bretania ca să poată scrie. Le-a recomandat prietenilor romanul lui și s-a pomenit întrebată:

– Se găsește în format de buzunar?

– Nu, a bâiguit Delphine.

Deși avea o influență din ce în ce mai mare, Delphine nu reușise să convingă pe nimeni să publice o nouă ediție a cărții care fusese un eșec total. Niciun motiv obiectiv nu te îndemna să crezi că un preț mai mic ar reuși să schimbe destinul comercial al romanului *Cada*.

Delphine a preferat să schimbe subiectul, să discute despre romanele pe care le adusese cu ea. Grație noilor

tehnologii, nu mai era nevoie să care în vacanță valize întregi de manuscrise. Avea vreo douăzeci de cărți de citit în luna august. Toate erau stocate pe e-reader. Prietenii au întrebat-o despre ce e vorba în respectivele romane și s-a văzut nevoită să recunoască faptul că, în mare parte, îi era imposibil să le rezume. Nu citise nimic memorabil. Cu toate acestea, era la fel de nerăbdătoare când începea o nouă lectură. Și dacă e bună? Și dacă aș descoperi un autor? Se simțea stimulată de slujba ei în cel mai înalt grad, o trăia cu intensitatea cu care un copil caută bomboane de ciocolată ascunse într-o grădină. Și, în plus, adora să lucreze pe manuscrisele autorilor pe care îi publica. Recitise de cel puțin zece ori *Cada*. Când îi plăcea un roman, necesitatea de a pune sau nu o virgulă îi făcea inima să bată cu putere.

9

În seara aceea era atât de frumos, încât au decis să ia cina afară. Frédéric a pus masa, cu plăcerea ușor ridicolă de a se face util. Scriitorii sunt atât de fericiți să îndeplinească o sarcină în gospodărie. Le place să-și compenseze rătăcirile vaporoase printr-un stimul concret. Delphine vorbea mult cu părinții, lucru care îl fascina pe partenerul ei. Întotdeauna au ceva să-și spună, se gândea el. La ei, conversația nu cuprindea pagini albe. Era, probabil, o chestiune de antrenament. Un cuvânt ducea la altul. Constatarea lui Frédéric sublinia și mai mult neputința lui de a păstra legătura cu propriii părinți. Măcar îi citiseră romanul? Puțin probabil. Mama

încerca să reînnoade cu el relații mai tandre, dar îi era greu să umple un trecut marcat de o lipsă afectivă acută. În orice caz, se gândea rar la ei. De când nu mai vorbiseră? Nu putea preciza cu exactitate. Eșecul romanului său îl îndepărtase și mai mult de ei. Nu voia să vadă privirea disprețuitoare a tatălui, care ar fi evocat cu siguranță toate celelalte romane ce se bucurau de succes.

Frédéric nici măcar nu știa ce fac ei în vara aceasta. I se părea ciudat să îi știe împreună. Tocmai se împăcaseră, după o despărțire de douăzeci de ani. Oare ce fusese în mintea lor? Incapacitatea de a-ți înțelege părinții e un motiv bun pentru care să devii scriitor. Ți-ai putea imagina că încercaseră să trăiască unul fără celălalt și, în lipsă de altceva mai bun, sfârșiseră prin a se regăsi. Toată copilăria Frédéric suferise că era nevoit să își mute încontinuu lucrurile de colo până colo, iar acum ei își refăceau viața de familie în lipsa lui. Trebuia să se simtă vinovat? Adevărul era, fără îndoială, mai simplu: singurătatea îi înspăimântase.

Frédéric și-a abandonat gândurile[1] și a revenit cu picioarele pe pământ.

– Nu te-ai săturat să citești toate manuscrisele alea? a întrebat-o Fabienne pe fiica ei.

[1] De cât timp nu mai asculta conversația? Nimeni nu ar fi putut preciza. Ființa umană e dotată cu capacitatea unică de a da din cap și de a lăsa impresia că ascultă cu atenție ce se discută, când de fapt se gândește la cu totul altceva. De aceea nu trebuie să speri niciodată că poți citi adevărul în privirea cuiva.

– Nu, îmi place la nebunie s-o fac. Dar e drept că în ultima vreme sunt puțin cam obosită. Nu am mai citit nimic palpitant.

– Și romanul *Cada*? Cum l-ai descoperit?

– Frédéric l-a trimis, pur și simplu, prin poștă. Iar eu l-am găsit când scotoceam prin biroul în care sunt depuse manuscrisele. M-a atras titlul.

– Sincer, eu l-am lăsat la intrare, a precizat Frédéric. L-am dus la mai multe edituri, fără prea multe speranțe. Nu-mi imaginam că o să mă sune cineva chiar în dimineața zilei următoare.

– Rareori lucrurile merg atât de repede, nu? a întrebat Gérard, mereu dornic să participe la conversație, chiar dacă subiectul nu îl interesa cu adevărat.

– Într-adevăr, dacă ne referim la viteza de reacție. Dar și la publicare. Grasset publică doar trei sau patru romane pe an dintre cele sosite prin poștă.

– Din câte cărți primite? a întrebat Fabienne.

– Din mii de cărți.

– Presupun că există cineva care se ocupă de refuzarea textelor. E o meserie în sine, a șoptit Gérard.

– În general, o stagiară trimite o scrisoare tip, i-a explicat Delphine.

– A, da, celebra scrisoare: „În ciuda calităților textului dumneavoastră, bla, bla, bla.. regretăm să vă informăm că acesta nu se încadrează în linia noastră editorială... vă rugăm să primiți... bla, bla, bla..." Ce scuză bună, linia editorială!

– Ai dreptate, i-a răspuns Delphine mamei sale. Mai ales că așa ceva nu există, e doar un pretext. Ajunge să

răsfoiești catalogul nostru ca să constați că publicăm cărți complet diferite una de alta.

A urmat o mică pauză în conversație, fapt extrem de rar în familia Despero. Gérard a profitat pentru a-i oferi fiecăruia încă un pahar cu vin roșu; era deja a treia sticlă pe care o terminau în seara aceea.

Fabienne a strecurat o anecdotă locală:

– Acum câțiva ani bibliotecarul din Crozon și-a propus să adune toate cărțile refuzate de editori.

– Serios? s-a mirat Delphine, surprinsă că nu cunoștea povestea.

– Da. Proiectul îi fusese inspirat de o bibliotecă americană, cred. Nu sunt foarte sigură de toate detaliile. Îmi amintesc doar că la vremea respectivă s-a vorbit mult despre ea. Lumea era amuzată. Cineva a zis chiar că era un soi de groapă de gunoi literar.

– Ce remarcă stupidă! Mie mi se pare o idee frumoasă, a întrerupt-o Frédéric. Dacă nimeni nu mi-ar fi vrut cartea, mi-ar fi plăcut ca măcar să fie acceptată undeva.

– Și mai există? a întrebat Delphine.

– Da. Am impresia că nu mai are aceeași activitate intensă, dar acum câteva luni am trecut pe acolo și am constatat că toate rafturile din spate sunt în continuare destinate refuzaților.

– Trebuie să fie niște epave grozave acolo! a rânjit Gérard, dar nimeni nu părea să-i aprecieze umorul.

Frédéric a înțeles că Gérard trebuie să fi fost adesea ținut la distanță de cuplul mamă–fiică. I-a adresat, din simpatie, un zâmbet scurt și complice, dar s-a abținut

să râdă. Concentrându-se, Gérard a recunoscut că inițiativa i se părea absurdă. În calitate de matematician, nu își putea imagina că există un loc dedicat tuturor cercetărilor științifice eșuate ori tuturor brevetelor care nu au reușit să fie înregistrate. Existau indicatori, obstacole de trecut pentru a delimita lumea succesului de cea a eșecului. A făcut o altă comparație cel puțin bizară: „Ar fi ca și cum o femeie ți-ar refuza dragostea, permițându-ți totuși să trăiești o poveste cu ea..." Delphine și Fabienne nu prea au înțeles paralela, dar au lăudat tentativa omului rațional de a se dovedi sensibil. Oamenii de știință sunt uneori înclinați spre genul de metaforă poetică exagerată specifică poeziei scrise de un copil de patru ani (era timpul să meargă la culcare).

10

Odată ajunși în pat, Frédéric a mângâiat-o pe Delphine pe gambe, pe coapse, apoi și-a oprit degetul într-un anumit loc de pe corpul ei:

– Și, dacă îl pun aici, te opui? i-a șoptit el.

11

În dimineața următoare, Delphine i-a propus lui Frédéric să facă o plimbare cu bicicleta până la Crozon ca să studieze îndeaproape biblioteca. De obicei, el lucra cel puțin până la ora unu, dar acum îl

îmboldea aceeași dorință arzătoare. Poate că îi va face bine să constate cu ochii lui eșecul altora.

Magali lucra în continuare la bibliotecă. Se îngrășase. Fără să știe de ce, se lăsase purtată de val. Povestea nu începuse imediat după nașterea celor doi fii ai ei, ci câțiva ani mai târziu. Poate în clipa în care înțelesese că își va petrece toată viața aici, practicând aceeași meserie până la pensie. Un orizont atât de clar definit îi alungase orice dorință de a arăta bine. Iar atunci când constatase că cele câteva kilograme în plus nu îl deranjau pe soțul ei, continuase pe același drum, care o făcea să nu se mai recunoască. El îi spunea că o iubește, în ciuda modificărilor suferite de corpul ei, iar ea ar fi putut trage concluzia că iubirea lui era profundă, însă o considera o dovadă de indiferență.

O altă schimbare importantă merită precizată: odată cu trecerea anilor, devenise om de litere. Ea, care își începuse cariera din întâmplare, fără a avea nici cel mai mic gust pentru lectură, putea acum să dea sfaturi cititorilor, să îi îndrume în alegerile lor. Încetul cu încetul, locul ajunsese să îi reflecte personalitatea. Amenajase un colț mai spațios pentru cei mici și înființase ateliere care propuneau lectura cu voce tare. Fiii ei, acum adulți, veneau uneori în weekend să îi dea o mână de ajutor. Doi uriași care munceau, ca tatăl lor, la un service Renault și pe care îi găseai ghemuiți, gata să le citească

micuților *Vom kleinen Maulwurf, der wissen wollte, wer ihm auf den Kopf gemacht hat*[1].

Nu mai venea multă lume la biblioteca refuzaților, așa încât Magali însăși aproape că uitase de ea. Uneori, câte un individ mai dubios intra timid ca să-i spună că nimeni nu îi acceptase cartea. Auzise despre acest refugiu de la prietenii prietenilor unor scriitori nepublicați. Informația se transmitea din gură în gură în cadrul acestei comunități a deziluziei.

Tânărul cuplu a intrat în bibliotecă și Delphine s-a prezentat, spunând că locuiește în Morgat.

– Ești fiica soților Despero? a întrebat-o Magali.

– Da.

– Îmi amintesc de tine. Veneai aici când erai mică...

– Așa e.

– De fapt, mama ta venea să împrumute cărți pentru tine. Nu ești tu cea care lucrează la Paris, într-o editură?

– Ba da, eu sunt.

– Ai putea să ne trimiți cărți gratuit? a continuat Magali, cu un oportunism invers proporțional cu delicatețea sa.

– Păi... da, desigur. Să văd ce pot să fac.

– Mulțumesc!

---

[1] „Micuța cârtiță care voia să afle cine i-a făcut-o" (trad. aprox. din lb. germ.), carte pentru copii de Werner Holzwarth și Wolf Erlbruch (n. tr.).

– În orice caz, vă recomand un roman foarte bun, *Cada*. Pot să obțin câteva exemplare gratuite pentru dumneavoastră.

– A, da, am auzit vorbindu-se de el. Se pare că e prost.

– Ba nu, deloc. Și, de fapt, vi-l prezint pe autor.

– Vai, îmi pare rău! Când e vorba de făcut gafe, nu ratez nicio ocazie.

– Nu vă îngrijorați, a liniștit-o Frédéric. Și mie mi se întâmplă să spun despre câte o carte că pare proastă înainte să o fi citit.

– Dar o voi citi. Și o voi recomanda. La urma urmei, nu avem în fiecare zi o vedetă în Crozon, a încercat Magali să îndrepte lucrurile.

– „Vedetă" e puțin cam exagerat, a murmurat Frédéric.

– Da, mă rog, în orice caz, un autor publicat.

– Că tot ați adus vorba... a intervenit Delphine. Am venit să vă vedem, fiindcă am auzit despre o bibliotecă ceva mai specială.

– Cred că vă referiți la cărțile refuzate.

– Da, chiar așa.

– Se află în capătul sălii. Am păstrat-o în onoarea fondatorului său, dar trebuie să fie o adunătură de texte fără valoare.

– Da, cu siguranță. Totuși, ideea ni se pare minunată, a spus Delphine.

– Gourvec, fondatorul ei, s-ar fi bucurat să vă audă. Îi plăcea ca lumea să se intereseze de biblioteca lui. A fost opera vieții lui, dacă mă pot exprima astfel. A transformat eșecul altora în propria reușită.

– Foarte frumos! a conchis Frédéric.

Magali rostise spontan fraza, fără să-și fi dat seama de poezia ei; apoi i-a permis tânărului cuplu să se îndrepte spre sectorul consacrat manuscriselor refuzate. Și s-a gândit că nu mai șterse de mult acele rafturi de praf.

Partea a treia

1

Peste câteva zile, Delphine și Frédéric s-au întors la bibliotecă. Lectura tuturor acestor texte neașteptate îi umpluse de încântare. De mai multe ori fuseseră cuprinși de un râs nebun când descoperiseră anumite titluri, dar trăiseră și momente emoționante în fața unor jurnale intime, prost scrise, desigur, însă din care măcar răzbăteau sentimente adevărate.

Astfel și-au petrecut întreaga după-amiază, fără să-și dea seama de trecerea timpului. La sfârșitul zilei, mama lui Delphine îi aștepta îngrijorată în grădină. Înainte de asfințitul soarelui, i-a văzut în sfârșit întorcându-se. Se iviseră în depărtare, precedați de lumina farurilor de la biciclete. Și-a recunoscut imediat fiica după felul în care pedala apăsat, ținând drumul drept. Lumina aceea artificială și neîntreruptă îi anunța venirea. Mersul lui Frédéric era mai artistic, înainta împleticit, fără o direcție clară. Ai fi zis că își abate întruna privirea de la

drum. Fabienne s-a gândit că ei doi alcătuiesc un cuplu frumos: o alianță a concretului cu reveria.

– Iartă-ne, mamă, am rămas fără baterie. Și am fost reținuți.

– Ce v-a reținut?

– Ceva extraordinar.

– Ce s-a întâmplat?

– Mai întâi să-l chemăm pe tata. Trebuie să fie toată lumea de față.

Pronunțase această ultimă frază într-o manieră sentențioasă.

2

În câteva minute, în timp ce mâncau aperitivul, Delphine și Frédéric au povestit cum și-au petrecut după-amiaza la bibliotecă. Pe rând, fiecare a detaliat o anecdotă spusă de celălalt. Erau animați de dorința de a prelungi momentul, de a nu dezvălui prea repede importantul anunț. Au povestit cum i-a umflat râsul în fața anumitor manuscrise, în special cele lipsite de pudoare sau cele mai excentrice, ca de pildă *Masturbare* și *sushi,* o odă erotică închinată peștelui crud. Părinții au insistat să-și accelereze ritmul prezentării, dar în zadar, căci ei o luau pe ocolite, se opreau să contempleze peisajul, rătăcind lent și savuros pe cărările poveștii lor. Și apoi, brusc, au anunțat:

– Am descoperit o capodoperă, a zis Delphine.

– Chiar așa?

– La început, mi-am zis că sunt câteva pagini bune, de ce nu, la urma urmei, după care povestea m-a prins. Nu mai puteam lăsa cartea din mână. Am citit-o în două ore. Eram bulversată. O scriitură atât de ciudată, simplă și poetică deopotrivă! De îndată ce am terminat-o, i-am dat-o lui Frédéric. Nu l-am mai văzut niciodată astfel. Am simțit că e fascinat.

– Da, adevărat, a confirmat Frédéric, care părea în continuare sub imperiul șocului.

– Dar despre ce e vorba în carte?

– Am împrumutat manuscrisul, o să-l poți citi.

– L-ai luat pur și simplu?

– Da. După părerea mea, nu se va supăra nimeni.

– Așadar, care-i subiectul?

– Se numește *Ultimele ore ale unei povești de dragoste*. Sună minunat. E vorba despre o pasiune care trebuie să înceteze. Din diverse motive, cuplul nu mai poate continua să se iubească. Cartea relatează ultimele lor clipe împreună. Dar forța nemaipomenită a romanului constă în faptul că autorul relatează în paralel agonia lui Pușkin.

– Da, Pușkin a fost rănit într-un duel, a continuat Frédéric, și a suferit enorm câteva ceasuri înaintea morții. E o idee extraordinară să faci o paralelă între sfârșitul unei iubiri și suferința celui mai mare poet rus.

– De altfel, cartea începe cu fraza: „Nu poți înțelege Rusia, dacă nu ai citit Pușkin", a precizat Delphine.

– Abia aștept să o citesc, a zis Gérard.

– Tu? Credeam că nu-ți prea place să citești, a exclamat Fabienne.

– Da, dar povestea asta mi-a stârnit interesul.

Delphine şi-a privit insistent tatăl. Nu cu ochi de fiică, ci cu ochi de editor. A înţeles pe dată că romanul i-ar putea atrage pe cititori. Şi, desigur, felul în care fusese descoperit avea să alcătuiască o geneză editorială formidabilă.

– Cine e autorul? a întrebat-o mama.

– Nu ştiu. Se numeşte Henri Pick. Pe manuscris scrie că locuieşte la Crozon. Trebuie să fie simplu să îl găsim.

– Numele îmi sună cunoscut, a zis tata. Mă întreb dacă nu cumva e tipul care a fost multă vreme proprietarul pizzeriei.

Tânărul cuplu s-a uitat fix la Gérard care de obicei nu se înşela. Părea puţin probabil, dar toată povestea era aşa.

Până în dimineaţa următoare, mama lui Delphine citise şi ea cartea. Intriga i se păruse frumoasă şi destul de simplă, a mărturisit ea şi a adăugat:

– Degajă, într-adevăr, o forţă tragică datorită paralelei cu agonia lui Puşkin. De altfel, nici nu auzisem de toată istoria.

– Puşkin e prea puţin cunoscut în Franţa, a răspuns Delphine.

– Moartea lui e atât de absurdă...

Fabienne ar fi vrut să mai discute despre poetul rus şi despre împrejurările agoniei sale, însă Delphine a întrerupt-o, revenind la autorul romanului. Se gândise la el toată noaptea. Cine putea scrie o astfel de carte, fără a se face deloc cunoscut?

Nu le-a fost prea greu să dea de urma bărbatului misterios. Căutând numele lui pe Google, Frédéric a

găsit un certificat de deces datat cu doi ani în urmă. Aşadar, Henri Pick nu avea să afle niciodată că romanul lui îşi găsise cititori entuziaşti, printre care şi un editor. Trebuia să-i întâlnească pe apropiaţii lui, şi-a spus Delphine. În certificat era menţionată existenţa unei soţii şi a unei fiice. Văduva locuia la Crozon, iar adresa ei figura în *Pagini Aurii*. Nu era nici pe departe o investigaţie complicată.

3

Madeleine Pick tocmai împlinise optzeci de ani şi, de la moartea soţului, locuia singură. Mai bine de patruzeci de ani ea şi soţul ei fuseseră proprietarii unei pizzerii. Henri stătea la cuptor, iar ea servea la mese. Toată viaţa lor se derulase în ritmul restaurantului. Pensionarea le provocase o profundă suferinţă morală. Dar trupul nu mai putea ţine pasul. Henri avusese un accident cardiovascular. Fusese nevoit să vândă afacerea, în ciuda voinţei sale. Uneori revenea la pizzerie, în calitate de client. Îi mărturisise lui Madeleine că se simţea atunci ca un bărbat care îşi vede fosta soţie în compania noului ei soţ. În ultimele luni de viaţă devenise din ce în ce mai morocănos, se detaşase de tot şi nu mai avea chef de nimic. Soţia lui, care fusese dintotdeauna mai sociabilă şi mai veselă decât el, asista neputincioasă la naufragiul lui. Henri murise în propriul pat, la câteva zile după ce se plimbase prea mult prin ploaie; greu de spus dacă nu cumva fusese o formă de suicid deghizat în imprudenţă. Pe patul de moarte, păruse calm. Acum, Madeleine îşi

petrecea majoritatea zilelor singură, fără însă a se plictisi vreodată. Uneori se așeza și broda, activitate pe care o găsea ridicolă, dar care începuse să o atragă. Tocmai termina ultimele rânduri ale unui milieu, când cineva a sunat la ușă.

A deschis fără teamă, spre surprinderea lui Frédéric. Părea o regiune liniștită, în care nu aveau loc acte de agresiune.

– Bună ziua. Scuzați-ne că vă deranjăm. Dumneavoastră sunteți doamna Pick?

– Da. Eu sunt, până la proba contrară.

– Și soțul dumneavoastră se numea Henri?

– Până la moarte, acesta i-a fost prenumele.

– Mă numesc Delphine Despero. Nu știu dacă îi cunoașteți pe părinții mei. Sunt din Morgat.

– E posibil. Am văzut atâta lume datorită restaurantului. Dar parcă numele îmi spune ceva. Nu aveai cumva codițe și o bicicletă roșie când erai mică?

...

Delphine a rămas fără grai. Cum de își amintea femeia aceasta un asemenea detaliu? Într-adevăr, ea era. O fracțiune de secundă a retrăit amintirea fetiței cu codițe, călare pe bicicleta ei roșie.

Au intrat în salon. Un orologiu tulbura liniștea, subliniindu-și neîncetat prezența. Cu siguranță, Madeleine nu îl mai sesiza. Zgomotul fiecărei secunde făcea parte din rutina sa sonoră. Bibelourile răspândite peste tot aminteau de un butic cu suvenire bretone. Era imposibil să te îndoiești câtuși de puțin de poziționarea geografică a acestei case. Respira aerul Bretaniei și nu

păstra nicio urmă din vreo călătorie în altă parte. Când Delphine a întrebat-o pe bătrână dacă se mai ducea uneori la Paris, răspunsul a fost usturător.

– Am fost o dată. Ce infern! Lumea, stresul, mirosul! Turnului Eiffel i se dă atâta importanță, și, sincer, nu înțeleg de ce.

[illegible]

– Doriți ceva de băut? a continuat Madeleine.

– Da. Mulțumesc! Cu plăcere.

– Ce doriți?

– Ce aveți, a răspuns Delphine, înțelegând că era bine să nu o ia prea repede.

Femeia a pornit spre bucătărie, lăsându-și musafirii în salon. Cei doi s-au privit într-o tăcere stânjenitoare. Madeleine s-a întors rapid, aducând două cești de ceai cu caramel.

Din politețe, Frédéric și-a băut ceaiul, deși detesta mai mult decât orice mirosul de caramel. Nu se simțea confortabil în această casă, care îl sufoca și chiar îl speria într-o oarecare măsură. Avea senzația că aici se întâmplaseră lucruri oribile. Apoi a observat o fotografie ce trona pe șemineu. Portretul unui bărbat cu un aer morocănos, care purta mustață.

– E soțul dumneavoastră? a șoptit el.

– Da. Îmi place mult cum arată în fotografia asta. Are un aer fericit. Și zâmbește, ceea ce se întâmpla destul de rar. Henri nu era genul exuberant.

[illegible]

Ultimă ei replică oferea o dimensiune concretă teoriei relativității: în fotografie, tinerii nu distingeau nici

cea mai mică urmă de zâmbet sau de fericire. Dimpotrivă, privirea lui Henri era marcată de o profundă tristețe. Totuși, Madeleine a continuat cu comentariile despre bucuria de a trăi care, după părerea ei, se degaja din imagine.

Delphine nu voia să își preseze gazda. Era de preferat să o facă să vorbească puțin despre viața și despre soțul ei, înainte de a-i dezvălui motivul vizitei. Madeleine le-a povestit despre vechea lor meserie, despre orele pe care Henri le petrecea la restaurant pentru a pregăti totul. Nu e mare lucru de zis, a recunoscut ea în final. *Timpul a trecut foarte repede,* atâta tot. Până în acel punct, relatase evenimentele aparent detașată, însă brusc a copleșit-o emoția. Și-a dat seama că nu vorbea niciodată despre Henri. De când murise, dispăruse din discuții, din existența cotidiană și poate chiar din amintirea tuturor. Așa că s-a lăsat în voia confidențelor, ceea ce nu-i stătea în fire, fără a se întreba de ce doi necunoscuți, așezați în salonul ei, ar vrea să o audă vorbind despre defunctul ei soț. Când un eveniment îți face bine, nu te mai întrebi ce anume l-a declanșat. Încetul cu încetul prindea contur portretul unui bărbat cu un trecut banal, care își dusese viața într-o discreție fără egal.

– Avea pasiuni? a întrebat Delphine după o vreme, pentru a accelera puțin lucrurile.

– ...

– Ați văzut cumva o mașină de scris în pizzerie?

– Poftim? O mașină de scris?

– Da.

– Nu. Niciodată.

– Îi plăcea să citească? a continuat Delphine.

– Să citească? Henri? a răspuns ea zâmbind. Nu, nu l-am văzut niciodată cu o carte în mână. În afară de programul TV, nu citea nimic.

Chipurile celor doi musafiri exprimau un amestec de stupefacție și entuziasm. Observându-le tăcerea, Madeleine a adăugat dintr-odată:

– De fapt, îmi amintesc un detaliu. Când am vândut pizzeria, am petrecut zile întregi făcând ordine. Am aranjat toate lucrurile adunate în atâția ani. Îmi amintesc că am găsit în pivniță o cutie de carton, plină cu cărți.

– Așadar, credeți că citea pe ascuns la restaurant?

– Nu. L-am întrebat ce era cu ele și mi-a răspuns că erau cărți uitate de clienți de-a lungul vremii. Le pusese acolo în caz că se întorceau după ele. Pe moment, mi s-a părut puțin bizar, fiindcă nu îmi aminteam de niciun client care să-și fi uitat cartea pe masă. Dar eu nu stăteam mereu acolo. Iar după muncă, adesea eu mă întorceam acasă, iar el rămânea să se ocupe de curățenie. Petrecea mai mult timp decât mine în restaurant. Sosea dimineața, la ora opt, nouă, și se întorcea acasă la miezul nopții.

– Oh, lucra mult, a remarcat Frédéric.

– Henri era fericit așa. Adora diminețile în care nu îl deranja nimeni. Își pregătea aluatul și se gândea cum să schimbe meniul, astfel încât clienții să nu se plictisească. Îi plăcea să inventeze noi tipuri de pizza. Se amuza botezându-le. Îmi amintesc de pizza Brigitte Bardot sau de pizza Stalin cu ardei iute.

– De ce Stalin? a întrebat Delphine.

– Nu știu exact. Avea ciudățeniile lui uneori. Iubea Rusia. În fine, pe ruși. Zicea că e un popor mândru, cam la fel ca bretonii.

– ...

– Scuzați-mă, dar trebuie să îmi vizitez o prietenă la spital. În asta constau ieșirile mele acum. La spital, la casa de pensii sau la cimitir. Este trioul magic. Dar de ce voiați să mă vedeți?

– Trebuie să plecați numaidecât?

– Da.

– În cazul acesta, a continuat Delphine dezamăgită, e mai bine să ne vedem altă dată, fiindcă s-ar putea să ne ia ceva timp să vă povestim.

– A... mi-ați stârnit curiozitatea, dar chiar trebuie să plec.

– Mulțumim că v-ați rupt din timp ca să ne primiți.

– Cu plăcere. V-a plăcut ceaiul cu caramel?

– Da, mulțumim, au răspuns Delphine și Frédéric într-un glas.

– Cu atât mai bine, fiindcă l-am primit cadou și mie nu îmi place deloc. Așa că încerc să scap de el oferindu-l musafirilor.

Observând expresia stupefiată a parizienilor, Madeleine a adăugat că era o glumă. Pe măsură ce îmbătrânea, își dădea seama că nimeni nu o mai credea în stare să aibă simțul umorului. Bătrânii trebuie să devină sinistri, să nu înțeleagă nimic și să nu aibă nici cea mai mică urmă de haz.

Înainte de a se despărți, Delphine a întrebat-o când s-ar putea revedea. Madeleine a precizat, cu o ușoară ironie, că era liberă de orice obligație. Se puteau vedea

oricând doreau ei. Așa că au convenit să se întâlnească în dimineața următoare. Atunci bătrâna doamnă s-a apropiat de Frédéric:

– Nu prea arătați bine.

– Serios?

– Ar trebui să vă plimbați mai mult pe malul mării.

– Aveți dreptate. Cu siguranță nu ies suficient din casă.

– Cu ce vă ocupați?

– Scriu.

Atunci ea i-a aruncat o privire consternată.

4

De cum a intrat în salonul de spital al prietenei sale, Madeleine i-a povestit despre vizita pe care tocmai o primise. I-a descris în detaliu gluma cu ceaiul cu caramel, încercând să o binedispună. Sylvia o strângea de mână, semn că aprecia relatarea ei. Cele două femei se cunoșteau din copilărie, săriseră coarda împreună în curtea școlii, își împărtășiseră prima experiență cu un băiat, apoi problemele privind educația copiilor și astfel viața se scursese până la decesul aproape simultan al soților lor; iar acum una avea să plece înaintea celeilalte.

5

După această scurtă vizită, Delphine și Frédéric s-au hotărât să ia masa de prânz în restaurantul care îi aparținuse odinioară lui Pick. Pizzeria devenise acum un

local a cărui specialitate o reprezentau clătitele, ceea ce părea logic. Când vii în Bretania, te aştepţi să mănânci clătite şi să bei cidru. Trebuie să te supui dictatului culinar al fiecărei regiuni. Astfel, odată cu sosirea noilor proprietari, clientela se schimbase radical; clienţii obişnuiţi cedaseră locul turiştilor.

Au contemplat îndelung locul pentru a se obişnui cu ideea că Pick îşi scrisese romanul aici. Lui Frédéric i se părea puţin probabil:

– Nu are nici pic de farmec, e cald, e gălăgie... tu te imaginezi scriind aici?

– Da. Iarna nu e nimeni prin preajmă. Nu-ţi dai seama acum, dar luni la rând totul e foarte calm aici. E fix atmosfera deprimantă de care au nevoie scriitorii.

– Foarte adevărat! Atmosferă deprimantă, asta îmi spun şi eu când scriu la tine acasă.

– Foarte amuzant...

Erau binedispuşi şi din ce în ce mai entuziasmaţi de toată această poveste care prindea contur. Personalitatea lui Madeleine îi impresionase. Abia aşteptau să îi vadă reacţia a doua zi, când avea să afle despre îndeletnicirea secretă a soţului ei.

Chelneriţa[1] i-a întrebat ce doresc. De fiecare dată, se desfăşura acelaşi ritual. Delphine alegea foarte repede ce voia să mănânce (în cazul de faţă, o salată cu fructe-de-mare), în timp ce Frédéric ezita minute bune, parcurgând meniul cu o privire rătăcită,

[1] Chelneriţa era patroana; ca şi în cazul soţilor Pick, restaurantul aparţinea unui cuplu.

asemenea unui scriitor care se poticnește într-o frază stângace. Pentru a găsi o ieșire din impasul decizional, scruta conținutul farfuriilor clienților din jur. Clătitele păreau bune, dar de care să aleagă? A cântărit argumentele și contraargumentele, conștient pe bună dreptate că e victima unui blestem. La urma urmei, nu se orienta niciodată spre mâncarea potrivită. Pentru a-l ajuta, Delphine l-a sfătuit:

– Mereu greșești. Așa că, dacă vrei o clătită perfectă, ia una cu ciuperci.

– Da, ai dreptate.

Patroana a asistat la discuție fără să spună nimic, dar, transmițându-i comanda soțului ei, a precizat:

– Te previn, este pentru niște psihopați.

Ceva mai târziu, delectându-se cu clătita, Frédéric a recunoscut că logodnica lui îi rezolvase problema: era de ajuns să acționeze contrar propriei intuiții.

6

În timp ce luau masa de prânz, au dezbătut din nou povestea manuscrisului regăsit:

– Pick e Vivian Maier a noastră, a decretat Delphine.

– Cine?

– Nemaipomenita fotografă ale cărei instantanee au fost descoperite după moartea ei.

– A, da! Ai dreptate. Pick e Vivian a noastră...

– E, practic, aceeași poveste. Iar oamenii adoră asta.

*

POVESTEA LUI VIVIAN MAIER
(1926–2009)

La Chicago, o americancă de origine franceză, ceva mai excentrică, și-a petrecut viața făcând fotografii, fără să le arate nimănui, fără să se gândească să le expună vreodată, iar adesea fără a avea suficiente fonduri pentru a le developa. Așadar, nu și-a văzut mare parte din rodul muncii, dar era conștientă de talentul ei. Și atunci de ce nu a încercat să trăiască de pe urma artei sale? Îmbrăcată cu rochii largi, nedespărțită de pălăria ei veche, își câștiga existența ca guvernantă. Copiii de care a avut grijă nu o pot uita. Și nu pot uita nici aparatul ei de fotografiat, pe care îl purta mereu atârnat de-a curmezișul pieptului. Dar cine și-ar fi imaginat atunci că are un simț artistic excepțional?

Ea, care într-un sfârșit și-a pierdut mințile, a lăsat în urmă mii de fotografii a căror valoare crește de la o zi la alta de când au fost descoperite. La capătul vieții, când se afla în spital și era în imposibilitatea de a-și mai plăti boxa în care își depozitase rodul vieții sale artistice, cutiile conținând instantaneele ei au fost scoase la licitație. Un tânăr care pregătea un film despre orașul Chicago din anii 1960 le-a cumpărat pe toate la un preț derizoriu. A căutat numele fotografei pe Google, dar nu a găsit nimic. A făcut un site pe internet și a expus fotografiile acestei necunoscute și a primit sute de comentarii ditirambice. Opera lui Vivien Maier nu putea lăsa lumea indiferentă. Câteva luni mai târziu, a tastat din nou numele ei pe un

motor de căutare și de astă dată a dat peste anunțul morții sale. Doi frați organizaseră ceremonia de înmormântare a fostei lor „doice". Tânărul i-a sunat și astfel a descoperit că geniul ale cărui fotografii le deținea muncise mare parte din viață ca dădacă.

Iată un exemplu nemaiîntâlnit de viață artistică cvasisecretă. Pe Vivien Maier nu o interesa recunoașterea și cu atât mai puțin să-și expună munca. Astăzi, opera ei face înconjurul lumii, iar ea e considerată una dintre cele mai mare artiste ale secolului XX. Fotografiile ei sunt impresionante, o modalitate unică de a imortaliza scene din viața cotidiană, din unghiuri ieșite din comun. Dar fulgerătoarea ei notorietate postumă în mod cert are legătură cu povestea ei incredibilă. Cele două sunt de nedespărțit.

Pentru Delphine, comparația cu Pick era justificată. În cazul de față, un pizzar breton scrisese un mare roman într-un secret absolut. Un bărbat care nu încercase niciodată să-l publice. Faptul avea să intrige pe toată lumea, cu siguranță. Delphine a început să-și bombardeze logodnicul cu întrebări de genul: „Tu când crezi că scria? Care era starea lui de spirit? De ce nu a arătat nimănui cartea niciodată?" Frédéric se străduia să-i răspundă în maniera unui romancier care încearcă să definească psihologia unui personaj.

7

Pick ajungea devreme la restaurant în fiecare dimineață, precizase Madeleine. Poate că atunci scria, în timp ce aluatul de pizza se odihnea? Și lăsa deoparte mașina de scris când venea soția lui. Astfel, nimeni nu avea cum să știe. Fiecare om își are grădina lui secretă. A lui era scrisul. Era logic că nu încercase să își publice romanul, a continuat Frédéric. Nu avea niciun chef să își împărtășească pasiunea secretă oricui. Cunoscând povestea bibliotecii refuzaților, probabil că își dusese personal romanul acolo. Însă exista un detaliu care lui Delphine i se părea că nu se potrivește: de ce îl semnase cu numele lui? În orice moment, cineva putea să-l citească și să-și dea seama. Ceva nu se lega între această viață ascunsă și riscul de a fi astfel descoperit. Cu siguranță se gândea că nimeni nu va scotoci prin fundul bibliotecii. Era ca o sticlă aruncată în mare. Să scrii o carte și să o abandonezi undeva. Și, cine știe? poate că într-o bună zi cineva o va descoperi.

Încă un detaliu i-a atras atenția lui Delphine. Magali îi explicase că autorii erau obligați să vină personal și să-și lase manuscrisele acolo. Era uimitor cum un om cu o asemenea înclinație spre mister se supusese unei astfel de exigențe. Probabil că îl cunoștea pe Gourvec, din moment ce fuseseră vecini jumătate de secol. Care era relația dintre ei? Poate că bibliotecarii depun un jurământ, ca doctorii, a sugerat Frédéric. Și, în consecință, respectă secretul profesional. Sau poate că, aducându-și romanul aici, Pick adăugase:

„Jean-Pierre, contez pe tine că nu îmi vei divulga taina atunci când vei veni la o pizza...“ Frază ce părea prea simplă pentru un om cu un talent literar secret ca al lui, dar probabil că așa se întâmplase.

Delphine și Frédéric fremătau de plăcerea de a pune cap la cap toate posibilitățile, de a încerca să definească romanul din spatele romanului. Atunci, autorul volumului *Cada* a fost străfulgerat de o idee:

– Ce ai zice dacă aș relata această poveste? Detalii din culisele descoperirii noastre.

– Da, e o idee foarte bună.

– Aș putea-o numi *Manuscrisul găsit la Crozon*.

– Bună referință!

– Sau *Biblioteca manuscriselor refuzate*. Îți place?

– Da, așa e și mai bine, a răspuns Delphine. În orice caz, câtă vreme o publici la noi, și nu la Gallimard, orice titlu îmi convine.

8

În aceeași seară, în casa familiei Despero, celebrul roman era pe buzele tuturor. Fabienne îl găsea foarte personal: „Pare a fi un roman autobiografic, a cărui acțiune se desfășoară în regiunea...

Delphine nu se gândise la dimensiunea intimă a romanului. Spera că Madeleine nu îl va simți astfel, fiindcă s-ar putea opune publicării. Mai târziu va avea destul timp ca, explorând viața lui Pick, să descopere sau nu legături personale. În sfârșit, tânăra editoare a decis să

ia comentariul mamei sale drept un element încurajator: când îți place o carte, vrei să afli mai multe. Ce e adevărat? Ce a trăit realmente autorul? Mai mult decât în cazul tuturor celorlalte arte, care sunt figurative, latura intimă însoțește neîncetat literatura. Spre deosebire de Gustave Flaubert cu Emma, Leonardo da Vinci nu ar fi putut să spună nicicând: „Gioconda sunt eu."

Nu trebuia să anticipeze nimic, desigur, dar Delphine și-i imagina deja pe cititori răscolind viața lui Pick. Se putea întâmpla orice cu această carte, o simțea, deși nimic nu e previzibil. Câte eșecuri trebuie să fi înregistrat editorii siguri că au în mână un bestseller; și invers, câte succese literare se născuseră din pură întâmplare! Pentru moment, trebuia să o convingă pe văduva lui Pick.

Lui Frédéric i se părea amuzant să o poreclească *dama de pică*, dar Delphine nu avea chef de râs. Lucrurile erau serioase. Trebuia să semneze contractul. Frédéric încerca să o încurajeze:

– Ce motive ar avea să te refuze? E plăcut să descoperi că, fără să vrei, ți-ai petrecut viața în compania unui Fitzgerald al pizzei...

– Da, cu siguranță. Însă va afla totodată că a trăit alături de un necunoscut.

Delphine se temea că îi va provoca un șoc. Madeleine îi spusese limpede că soțul ei nu citise niciodată. Dar poate că Frédéric avea dreptate, poate

că aveau să-i dea o veste bună. În fond, nu îi dezvăluiau existența altei femei, ci a unui roman[1].

9

Spre sfârșitul dimineții, Delphine și Frédéric au sunat la ușa doamnei Pick. Femeia a deschis imediat și i-a poftit înăuntru. Pentru a evita să intre direct în subiect, au vorbit puțin despre vreme, apoi despre prietena bolnavă pe care Madeleine o vizitase cu o zi în urmă. Frédéric, care se interesase de starea ei, nu prea știa să se prefacă absorbit de ceva ce nu îl interesa de fapt, așa că ea i-a răspuns:

– Chiar vreți să știți?

–...

– Mai bine mă duc să fac un ceai.

Madeleine s-a retras în bucătărie, dându-i astfel timp lui Delphine să îl săgeteze cu privirea pe însoțitorul ei. În dragoste, ajungem uneori să exagerăm realitatea, descriindu-l caricatural pe celălalt. Pentru Delphine, Frédéric devenise prototipul inadaptatului social, iar el o considera o persoană ambițioasă peste măsură. Delphine l-a admonestat în șoaptă:

– Nu e momentul să faci exces de zel. Se vede că îi plac relațiile sincere.

– Încerc să creez o atmosferă de încredere. Și nu mai face pe sfânta! Sunt sigur că ai printat deja contractul.

– Eu? Nu. Doar l-am pregătit în calculator.

[1] Unii ar spune că e același lucru.

– Eram sigur. Te cunosc ca pe propriul buzunar. Cât vrei să-i propui ca drept de autor?

– 8%, a mărturisit ea puțin jenată.

– Și la drepturile pentru difuzarea audiovizuală?

– 50%–50%. Procentul clasic. Crezi că s-ar putea ecraniza?

– Da, ar ieși un film formidabil. Ar putea avea și o versiune americană. Acțiunea s-ar petrece pe lângă San Francisco, într-un peisaj acoperit de ceață.

– Iată ceaiul cu caramel, a anunțat Madeleine apărând brusc în salon și întrerupând conversația celor doi tineri fascinați de contract.

Oare își imagina ea că, purtați de val, musafirii îl și vedeau deja pe George Clooney în rolul soțului ei?

La fel de obsedat de orologiu ca în ziua precedentă, Frédéric se întreba cum poți judeca limpede într-un spațiu supus unei asemenea tiranii sonore. Încerca să gândească în scurta liniște dintre secunde, misiune la fel de imposibilă ca aceea de a te strecura printre stropi într-o zi ploioasă. Se gândea în special că era de preferat s-o lase pe Delphine să vorbească, fiindcă se pricepe mai bine.

– Cunoașteți biblioteca din Crozon? a început ea.

– Da! De altfel, l-am cunoscut și pe Gourvec, fostul bibliotecar. A fost un om de ispravă, un pasionat. Dar de ce mă întrebați? Vreți să împrumut o carte?

– Nu. Vă spunem despre ea deoarece biblioteca are o particularitate. Știți cumva despre ce e vorba?

– Nu, nu știu. Și nu vă mai învârtiți atât în jurul cozii, spuneți-mi odată ce vreți de la mine! Doar n-am toată

viața înainte, a răspuns ea pe același ton sarcastic care îi nedumerea pe musafiri, împiedicându-i să zâmbească.

Atunci, Delphine a început o istorisire lungă, care nu avea meritul de a intra direct în subiect. De ce venise această tânără să-i spună povestea bibliotecii din colț? se întreba Madeleine. Nu o mira proiectul lui Gourvec privind manuscrisele refuzate. Din politețe și din respect față de sufletul unei persoane decedate, îi descrisese frumos firea pasionată. Dar, din punctul ei de vedere, omul era cam nebun. Lumea îl credea cultivat, însă Madeleine îl percepuse întotdeauna drept un etern adolescent incapabil să ducă o viață de adult. De fiecare dată când îl întâlnise, se gândise la un tren care deraiază. Și în plus ea știa unele lucruri. O cunoscuse pe soția lui. Lumea se contrazisese cu privire la motivele fugii sale, dar Madeleine cunoștea adevărul. Știa de ce plecase soția lui Gourvec.

Când vrei să obții ceva, trebuie să prelungești discuția, opina Delphine. În consecință, împodobea istoricul bibliotecii cu detalii, unele pure invenții. Frédéric o privea fascinat, întrebându-se dacă nu cumva ea ar fi trebuit să fie scriitoare. Zugrăvea cu un simț nemaipomenit o epocă pe care nu o cunoscuse decât de foarte departe. Era animată de o dorință sinceră. Într-un târziu, Delphine a atacat subiectul, punând întrebări despre Henri. Văduva vorbea despre el cu aceeași dragoste ca atunci când era în viață. Uitându-se la Frédéric, a precizat: „Fotoliul în care v-ați așezat era al lui. Nimeni altcineva nu avea voie să stea în el. Când se întorcea seara târziu, îi plăcea să se așeze acolo. Era momentul lui de respiro. Îmi plăcea să-l privesc, cu aerul

lui visător. Îi prindea bine o pauză. Trebuie spus că muncea încontinuu. Într-o zi am vrut să număr câte pizze făcuse. Cred că peste zece mii. Nu-i o nimica toată. Așa că se așeza în fotoliu...“ Frédéric a dat să se ridice, dar Madeleine nu l-a lăsat: „Nu are niciun rost, oricum nu se mai întoarce.“

Femeia dură și ironică de până atunci le apărea acum mai umană și mai emoționantă. Discuția decursese la fel ca în ziua anterioară. După ce pomeniseră de soțul ei, Madeleine lăsase adevărul să iasă la iveală, respectiv durerea de a fi văduvă. Delphine a început să ezite; dacă descoperirea o va face să sufere? Într-o clipă, i-a transmis din priviri gândul ei lui Frédéric, tentată să renunțe.

– Dar de ce mă întrebați atâtea despre trecut? a iscodit-o Madeleine.

Întrebarea a rămas fără răspuns. S-a așternut o liniște stânjenitoare, chiar și zgomotul orologiului a părut mai slab în urechea lui Frédéric. Sau se obișnuise deja cu el?

Într-un târziu, Delphine i-a răspuns:

– În această bibliotecă a refuzaților am găsit o carte scrisă de soțul dumneavoastră.

– De soțul meu? Glumiți?

– Manuscrisul este semnat de Henri Pick și, din câte știm, nu există altcineva pe nume Henri Pick. În plus, locuia la Crozon, așa că nu poate fi decât el.

– Să fi scris Henri al meu o carte? Sincer, m-ar mira. Nu mi-a scris niciodată nici măcar un cuvânt. O poezie, nici atât. Imposibil! Nu mi-l pot imagina scriind!

– Şi totuşi, despre el e vorba. Poate că scria câte puţin la restaurant în fiecare dimineaţă.

– Şi nu mi-a oferit niciodată flori.

– Ce legătură are? a întrebat-o Delphine surprinsă.

– Nu ştiu... ziceam şi eu...

Lui Frédéric i se părea foarte frumoasă asocierea cu florile. Era o legătură minunată în sufletul lui Madeleine, de parcă petalele ar fi fost transpunerea vizuală a talentului de a scrie.

10

Bătrâna a reluat discuţia cu aceeaşi neîncredere. Dacă cineva îi scrisese numele pe o carte folosindu-se de identitatea lui?

– Nu se poate. Gourvec nu accepta decât manuscrisele aduse direct de autor. Iar data depunerii a fost imediat după deschiderea bibliotecii.

– Vreţi să am încredere în Gourvec? De unde ştiţi că nu s-a folosit chiar el de numele soţului meu?

– ...

Delphine nu ştia ce să-i răspundă. La urma urmei, Madeleine avea dreptate. Momentan, în afară de numele de pe manuscris, nimic nu dovedea că romanul fusese scris de Pick.

– Soţului dumneavoastră îi plăcea Rusia... i-a amintit atunci Frédéric. Aşa ne-aţi spus.

– Da, şi?

– Romanul său vorbește despre cel mai mare poet rus. Despre Pușkin.

– Despre cine?

– Pușkin. Nu prea e citit în Franța. Trebuie să fii cu adevărat pasionat de cultura rusă ca să poți vorbi despre el...

– Să nu exagerăm! Doar pentru că a născocit pizza, Stalin nu înseamnă că știa cine e Pușkin. Sunteți foarte ciudați amândoi.

– Cel mai bine ar fi să citiți romanul, a întrerupt-o Delphine. Sunt sigură că veți recunoaște în el vocea soțului dumneavoastră. Știți, adesea, oamenii au câte o pasiune secretă pe care nu vor să o împărtășească. Poate e și cazul dumneavoastră.

– Nu. Mie îmi place să brodez. Și nu văd de ce i-aș fi ascuns asta lui Henri.

– Dar secrete? a intervenit Frédéric. Cu siguranță i-ați ascuns soțului dumneavoastră unele lucruri de-a lungul vieții. Oricine are secrete, nu-i așa?

Lui Madeleine nu îi plăcea turnura pe care o lua conversația. Cine se credeau? Și toată povestea asta cu romanul... Nu îi venea să creadă. Henri... scriitor? Să fim serioși... Până și meniul zilei de pe plăcuța din ardezie a restaurantului tot ea îl scria. Și atunci, cum să fi putut să comenteze opera unui poet rus? Și o poveste de dragoste. Asta ziseseră cei doi. O poveste de dragoste? Henri? Nu-i scrisese niciodată o vorbă drăgăstoasă. Deci să născocească un întreg roman era imposibil.

Singurele cuvinte pe care i le adresase în scris erau invariabil legate de logistica pizzeriei: „Să nu uiți să cumperi făină; sună-l pe tâmplar pentru noile scaune; comandă niște chianti." Tocmai acest om să fi scris un

roman? Nu-i venea să creadă. Dar, din experiență, știa că adesea oamenii îți rezervă surprize. Auzise de atâtea ori povești despre vieți paralele.

A început să enumere toate lucrurile pe care Henri nu le știuse despre ea. Partea intimă și inaccesibilă a vieții ei. Toate lucrurile pe care putuse să i le ascundă sau compromisurile cu adevărul; el știa ce îi place și ce nu, îi cunoștea trecutul și familia, dar restul îi rămânea străin. Nu știa nimic despre coșmarurile și dorințele ei, nu știa despre amantul pe care îl avusese în 1972 și despre durerea de a nu-l mai fi revăzut de atunci, nu știa că și-ar fi dorit să mai aibă un copil, în ciuda a ceea ce afirma; adevărul era cu totul altul: nu mai putea să rămână însărcinată. Cu cât se gândea, cu atât își dădea seama că soțul ei nu o cunoscuse pe deplin. În cele din urmă, a ajuns la concluzia că povestea romanului ar putea fi adevărată. Îl ponegrise pe Henri; fără îndoială că nu citea și că nu părea să-l intereseze literatura, dar ea considerase întotdeauna că el vede viața într-o lumină aparte. Spunea că Henri are un spirit elevat; nu judeca niciodată oamenii, analizând pe îndelete înainte să emită o părere despre cineva. Era un om cu simțul măsurii, care se retrăgea cu ușurință din mijlocul lumii pentru a o înțelege. Desăvârșindu-i portretul, Madeleine reducea imposibilitatea de a și-l imagina pe soțul ei scriitor.

Câteva minute mai târziu, și-a spus chiar că era posibil. Improbabil, da, și totuși posibil. Și apoi mai era un element de luat în considerare: îi plăcea această manifestare a trecutului. Era dispusă să creadă în orice i-ar fi permis să intre din nou în legătură cu Henri, așa cum alții se apucă de spiritism. Dacă lăsase acest roman pentru ea? Pentru a se întoarce și a o lua prin surprindere. Pentru a-i

spune că încă e aici; un roman prin care să-i șoptească la ureche și să-și dezvăluie prezența; pentru ca trecutul lor să fie încă viu. Și atunci, Madeleine a întrebat:

– Pot să citesc romanul?

11

Pe drumul de întoarcere la Morgat, Frédéric a încercat să atenueze dezamăgirea logodnicei sale. Nu greșiseră că nu discutaseră imediat despre publicare. Trebuia să înainteze cu blândețe, să o lase pe femeie să se obișnuiască treptat cu această descoperire. Odată ce va citi romanul, nu va mai avea nicio îndoială. O astfel de carte nu mai putea fi ținută multă vreme în umbră. Cu siguranță că va fi extrem de mândră că i-a fost alături celui care a scris acest roman; putea să susțină că ea îl inspirase. Începutul carierei de muză nu impune limită de vârstă.

12

Cititorii se regăsesc mereu într-un fel sau altul într-o carte. Cititul este o provocare complet egocentrică. Căutăm inconștient ceva în care să ne regăsim. Autorii pot scrie povești dintre cele mai bizare sau mai improbabile, și întotdeauna se vor găsi cititori care să spună: „Incredibil, mi-ați povestit viața!"

În ceea ce o privește pe Madeleine, sentimentul era lesne de înțeles. Poate că soțul ei scrisese romanul. Așa

că ea urmărea mai atent decât oricine asemănările cu viața lor. O descumpănea felul în care el descrisese coasta Bretaniei, destul de sumar pentru cineva care avea în sânge această regiune. Era cu siguranță un fel de a spune că puțin contează decorul. Contează intimitatea, precizia emoțiilor. Și erau atâtea emoții! O surprindeau descrierile senzuale, ca să nu spunem erotice. În ochii lui Madeleine, soțul ei fusese întotdeauna atent, dar puțin cam lipsit de delicatețe, binevoitor, dar nu tocmai romantic. Romanul sublinia delicatețea sentimentelor dintre personaje. Și era atât de trist. Personajele se înlănțuiau înainte să se despartă. Se atingeau cu o frenezie disperată. Pentru a vorbi despre ultimele ore ale unei povești de dragoste, autorul folosea metafora unei lumânări care se consumă lent, într-o agonie de lumină. Flacăra rezista din necesitate, ai fi crezut-o moartă, dar nu, supraviețuirea ei era atât de frumoasă și dura ore în șir, continuând să adăpostească speranța.

Cum putuse soțul ei să dea glas unei expresii de o asemenea intensitate? La drept vorbind, lectura romanului o purtase pe Madeleine înapoi, la începutul propriei lor povești de dragoste. Totul îi revenea acum în memorie. Își amintea că, în vara când avea șaptesprezece ani, trebuise să plece două luni cu părinții în nordul Franței, ca să-și viziteze rudele. Pe-atunci ei doi erau deja îndrăgostiți și despărțirea fusese atât de dureroasă. Așa că petrecuseră o după-amiază întreagă îmbrățișați, încercând să memoreze fiecare detaliu despre celălalt și promițându-și că se vor gândi în permanență la iubirea lor. Episodul îi ieșise complet din minte. Cu toate acestea, fusese un element definitoriu al relației lor. Lunga despărțire impusă le întărise

iubirea. Când s-au revăzut, în septembrie, și-au promis că nu se vor mai despărți niciodată.

Madeleine era profund emoționată. Soțul ei purtase în suflet teama de a o pierde și o redase mai târziu prin cuvinte. Nu înțelegea de ce nu voise să îi arate nimic, dar avea motivele lui, fără îndoială. Acum era sigur. Henri scrisese o carte. Madeleine a lăsat deoparte neîncrederea inițială, abandonându-se în voia noii realități.

13

De îndată ce a terminat de citit, Madeleine a sunat-o pe Delphine. Avea vocea schimbată, copleșită de emoție. A încercat să-i spună că e un roman frumos, dar nu a reușit. A preferat să invite din nou tânărul cuplu să îi facă o vizită a doua zi.

În timpul nopții se trezise să recitească unele pagini pe sărite. Cu acest roman, Henri se întorcea să o vadă la aproape doi ani de la moartea sa, ca pentru a-i spune: „Nu mă uita!" Și totuși, ea tocmai asta făcuse. Nu complet, desigur; se gândea la el adesea. Dar se obișnuise ușor să trăiască singură. Lumea îi lăudase forța și curajul, deși ei nu-i fusese chiar atât de greu. Se pregătise pentru clipa fatală și o întâmpinase cu calm. Te obișnuiești mai ușor decât crezi cu ceea ce pare insuportabil. Și iată că el se întorcea la ea prin intermediul unui roman.

În fața tânărului cuplu, Madeleine a încercat să exprime în cuvinte ce simte:

– E totuși ciudat ca Henri să se întoarcă astfel. Am impresia că acum îl descopăr.

– Nu, nu puteți să spuneți asta, a replicat Delphine. Era secretul lui. Nu avea încredere în el, evident.

– Credeți?

– Da. Sau poate că nu v-a spus nimic, fiindcă voia să vă facă o surpriză. Dar cum nimeni nu a vrut să-i publice cartea, a pus-o deoparte. Și mai târziu, când Gourvec a deschis biblioteca refuzaților, și-a zis că e locul perfect pentru el.

– Poate. În orice caz, nu prea mă pricep, dar mi s-a părut frumos. Și povestea poetului e foarte interesantă.

– Da, e într-adevăr un roman minunat, a repetat Delphine.

– Cred că l-au inspirat cele două luni în care am fost despărțiți, la șaptesprezece ani, a adăugat Madeleine.

– Chiar așa? a întrebat Frédéric.

– Da. În fine, a schimbat multe lucruri.

– E firesc, a zis Delphine. Doar e un roman. Dar, dacă v-ați regăsit în el, atunci, nu mai încape nicio îndoială.

– Cu siguranță.

– Sau încă vă îndoiți?

– Nu știu. Sunt puțin nedumerită.

– Vă înțeleg, a liniștit-o Delphine, punând mâna pe mâna lui Madeleine.

O clipă mai târziu, bătrâna a reluat discuția:

– Soțul meu a lăsat în pod o mulțime de cutii de carton. Eu, una, nu pot să urc acolo. Dar după moartea lui Joséphine a aruncat o privire prin ele.

– Joséphine e fiica dumneavoastră? s-a interesat Delphine.

– Da.

– Şi a găsit lucruri interesante?

– Nu. Mi-a zis că majoritatea erau cărţi de contabilitate şi arhivele restaurantului. Dar va trebui să ne întoarcem la ele. Ea s-a uitat doar în fugă. Poate că Henri a lăsat acolo vreo explicaţie sau o altă carte.

– Da, trebuie să vedem, a confirmat Frédéric înainte de a pleca la baie. De fapt, voia să o lase pe Delphine singură cu Madeleine, deoarece simţea că acum îi va vorbi despre publicare.

Frédéric s-a plimbat puţin prin casă şi a examinat dormitorul. Acolo a zărit nişte papuci bărbăteşti, ai lui Henri[1], negreşit. I-a fixat cu privirea o clipă, viziune din care a luat naştere imaginea lui Henri. Semăna cu Bartleby, eroul lui Herman Melville. Copistul care strigă în gura mare şi fără oprire că preferă să nu facă nimic, din dorinţa arzătoare de a se sustrage oricărei activităţi. Un personaj devenit simbolul renunţării. Lui Frédéric îi plăcuse dintotdeauna această figură a opoziţiei sociale şi o folosise drept sursă de inspiraţie pentru romanul său *Cada*. Acelaşi lucru se putea spune şi despre Pick. Atitudinea lui sugera un soi de refuz al lumii, de parcă ar fi fost însufleţit de ambiţia de a rămâne în umbră, în contradicţie cu o epocă în care toată lumea caută să iasă la lumină.

---

[1] „Femeile păstrează papucii soţului după moartea acestuia?“ s-a întrebat el.

Partea a patra

1

Pe culoarele editurii începea să umble zvonul publicării unei cărți eveniment. Delphine înțelesese că trebuia să ofere cât mai puține detalii înainte de apariție, lăsând astfel să se instaleze misterul și de ce nu și câteva neadevăruri. Când o întreba cineva despre ce e vorba în carte, răspundea pur și simplu: este un autor breton mort. Unele fraze au darul de a pune capăt discuției.

2

Frédéric se prefăcea că e gelos: „Nu mai ai ochi decât pentru Pick zilele astea. *Patul* meu nu te mai interesează?" Delphine îl liniștea uneori prin cuvinte, alteori cu trupul. Se îmbrăca așa cum voia el, ca apoi el să o dezbrace așa cum își dorea ea. Dorința lor nu avea nevoie de artificii ca să rămână la fel de intensă; iar amorul fizic era în continuare cel mai comod subiect de

conversație pentru ei. Timpul se scurgea repede de când se cunoscuseră; o accelerare în cursul căreia minutele nu au mereu ocazia să respire. Astfel, plictiseala părea un teritoriu inaccesibil.

Alteori trebuiau să-și găsească cuvintele. Adesea, Frédéric era gelos pe Pick. Pe Delphine o enervau gesturile puerile efemere ale logodnicului ei. Scrisul în exces îți poate da o atitudine infantilă. Când făcea pe neînțelesul, ea voia să-l scuture puțin. Dar în realitate îi plăceau temerile lui. Se simțea indispensabilă pentru acest bărbat; nu vedea în punctele lui slabe niște defecte incomensurabile, ci mai degrabă, răni superficiale. Frédéric se prefăcea că e slab; își ascundea forța în spatele rătăcirilor. Ca să scrie, avea nevoie de aceste două energii contradictorii. Se simțea pierdut și melancolic, dar purta în suflet o ambiție bine ancorată în realitate.

Un alt element demn de a fi precizat: Frédéric detesta întâlnirile. Nimic nu îl obosea mai mult decât ideea de a se vedea cu cineva și de discuta într-o cafenea. Considera nepotrivit felul în care oamenii se întâlneau și stăteau la taclale câte o oră, două. El prefera să converseze cu orașul, adică să se plimbe. Scria toată dimineața, apoi umbla cu pași mari pe străzi, încercând să observe tot, mai ales femeile. Uneori trecea prin fața unei librării și i se părea dureros. Intra în acest loc aparent deprimant pentru un autor de romane, încercând din răsputeri să-l descopere pe al lui. Desigur, *Cada* nu se mai găsea pe nicăieri, dar spera că un librar uitase să o returneze editurii sau poate alesese să o mai păstreze

pe raft? Căuta pur și simplu o dovadă a existenței sale, chinuit cum era de îndoială. Oare chiar publicase o carte? Avea nevoie de o dovadă palpabilă.

Într-o zi a întâlnit întâmplător o fostă prietenă, Agathe. Nu o mai văzuse de mai bine de cinci ani. Aparținea unei perioade din trecutul lui. Revăzând-o, mintea i-a zburat la vremurile când era alt om. Agathe îl cunoscuse pe Frédéric cel neisprăvit: un soi de schiță a lui. Astăzi, ea era mai frumoasă decât fusese vreodată alături de el. Ruptura lor nu fusese una dramatică, ci mai degrabă rodul unui acord comun. Expresie rece, care asimilează cuplul unui contract și care evocă, în fond, acordul comun asupra lipsei iubirii. Se înțelegeau bine, dar după despărțire nu se mai revăzuseră niciodată. Încetaseră să se mai sune, să-și mai împărtășească noutățile. Nu mai aveau nimic să-și spună. Se iubiseră, apoi nu se mai iubiseră.

A venit, desigur, momentul întrebărilor despre prezent. „Cu ce te ocupi?" l-a iscodit Agathe. Frédéric ar fi vrut să-i răspundă „cu nimic", dar apoi s-a hotărât să-i spună că scrie un al doilea roman. Chipul ei s-a înseninat: „Pe bune? Ai publicat o carte?" Părea fericită că el își îndeplinise în sfârșit visul, fără a bănui că tocmai atinsese un punct sensibil. Dacă nici măcar această femeie pe care o iubise, alături de care petrecuse trei ani, al cărei miros de la subsuoară îl cunoștea la perfecție, nu știa că el a publicat *Cada*, eșecul devenea insuportabil. Prefăcându-se bucuros de neașteptata revedere, a plecat fără să-i pună vreo întrebare. Femeia și-a spus că el nu se schimbase deloc, că totul trebuia să graviteze mereu în jurul lui. Nici nu-și imagina cât de tare îl rănise.

Era o rană narcisistă la un alt nivel, atingea ceea ce am putea numi *cercul intim*. Într-un fel, el îi interzicea lui Agathe să ignore faptul că publicase un roman. Năucit de importanța pe care o acorda acestei informații, preferase să pună capăt discuției. Apoi, deodată, se hotărâse să o prindă din urmă. Din fericire, ea mergea încet, asta nu se schimbase. Agathe avea felul ei de a înainta, așa cum citești un roman fără să sari niciun rând. Ajuns lângă ea, a studiat-o câteva secunde înainte de a-i pronunța numele la ureche. Ea s-a întors speriată:

– Ah, tu erai! M-ai speriat.

– Da, scuză-mă! Mă gândeam că întâlnirea noastră a fost prea scurtă. Nu mi-ai spus nimic despre tine. N-ai vrea să bem o cafea?

3

Lui Madeleine îi era totuși greu să accepte ideea că soțul ei nu-i împărtășise nimic despre pasiunea lui, literatura. Trecutul îmbrăca o altă haină, ca un tablou sau un peisaj pe care îl privești din unghiul opus. Se simțea jenată și nu voia să mintă. Putea foarte bine să spună că, de fapt, știa că Henri scrisese o carte. Cine ar fi contrazis-o? Dar nu, nu putea face asta. Trebuia să-i respecte dorința și să păstreze secretul. Dar de ce îi ascunsese totul? Cele câteva pagini adânceau un gol între ei. Bănuia că el nu scrisese o asemenea carte în două săptămâni. Trebuie să-i fi luat câteva luni de muncă, poate chiar ani. Trăise zi de zi cu această poveste în suflet. Iar seara, când se culcau unul lângă

celălalt, încă se mai gândea la romanul lui. Dar, când vorbea cu ea, nu-i povestea decât despre problemele cu clienții și cu furnizorii.

O bântuia încă o întrebare: oare Henri își dorise să publice romanul? La urma urmei, îl lăsase în bibliotecă, în loc să îl arunce. Trebuie să fi sperat că cineva o să-l citească, dar nimic nu era sigur. Ce știa ea despre ce-și dorise el și ce nu? Pe moment, totul era neclar. După o clipă, și-a zis că ar putea fi o modalitate de a-l readuce la viață. În definitiv, era singurul lucru care conta. Lumea va vorbi despre el și astfel se va afla din nou printre cei vii. E privilegiul artiștilor, acela de a învinge moartea prin operele pe care le lasă în urmă. Și dacă nu era decât începutul? Oare Henri făcuse în viață și alte lucruri ce aveau să fie descoperite mai târziu? Poate că se număra printre acei oameni care se evidențiază în absență.

De la moartea lui, ea nu mai voise niciodată să urce în pod. Henri depozitase acolo cutii de carton, lucruri adunate de-a lungul anilor. Nici măcar nu știa exact ce se află acolo. Joséphine le trecuse prea repede în revistă; trebuia să cerceteze mai amănunțit. Dacă va mai găsi un roman? Dar era complicat să ajungi sus. Trebuia să urci pe o scară, ceea ce ea nu putea face. Cred că i-a convenit de minune, și-a zis în sinea ei. A putut să pună acolo tot ce-a vrut, sigur fiind că eu nu voi intra niciodată. Avea nevoie de fiica ei. Va profita de ocazie ca să-i povestească în sfârșit despre romanul tatălui ei. Până atunci îi fusese imposibil să abordeze subiectul. Nu vorbeau prea des, evident, dar o asemenea descoperire ar fi putut fi

împărtășită mai repede. Adevărul era că povestea romanului conturase o relație cu totul nouă între Madeleine și soțul ei, relație în care nu reușea să includă prezența fiicei lor. Însă nu o mai putea ține prea mult la distanță. Cartea urma să fie publicată în curând. Desigur că și Joséphine avea să reacționeze ca ea, avea să fie copleșită de uimire. Madeleine se temea de acel moment dintr-un cu totul alt motiv: fiica ei o obosea îngrozitor.

4

Joséphine avea ceva mai mult de cincizeci de ani și, de când divorțase, se neglija complet. Nu putea să lege două fraze fără să răsufle din greu. Cu câțiva ani înainte, fiicele și soțul ei părăsiseră locuința aproape simultan. Fetele, ca să-și croiască propriul drum în viață, iar el, pentru a trăi fără ea. După ce dăduse totul pentru a le oferi o existență armonioasă, dintr-odată se trezise singură. Efectele șocului emoțional pendulau între melancolie și agresivitate. Era dureros să vezi o femeie renumită pentru energia și sinceritatea ei adâncindu-se într-o stare atât de sumbră. Ar fi putut fi o criză trecătoare, un obstacol de depășit, dar durerea se adâncea, îmbrăcându-i trupul cu o nouă haină de tristețe și amărăciune. Din fericire, își iubea munca. Ținea un magazin de lenjerie, în care își petrecea zilele ca într-un cocon ce o apăra de brutalitate.

Fiicele ei plecaseră să deschidă un restaurant la Berlin și le vizitase de câteva ori. Rătăcind prin acest oraș deopotrivă modern și marcat de cicatricile trecutului,

admisese că putem depăși necazurile nu uitându-le, ci acceptându-le. Fericirea se putea construi pe o temelie marcată de suferință. Dar era mai ușor de zis decât de făcut, iar oamenii aveau la dispoziție mai puțin timp decât orașele pentru a se reconstrui. Joséphine vorbea adesea cu fiicele ei la telefon, dar nu-i era suficient, ea voia să le vadă. Și fostul soț o suna din când în când să o întrebe ce mai face, dar pentru ea era o corvoadă, un soi de service post-despărțire. Minimaliza fericirea care îi caracteriza noua viață, deși era extrem de mulțumit fără ea. Desigur că nu-i plăcea să se gândească la ravagiile pe care le lăsase în urma lui, dar vine o vârstă când nevoia ne împiedică să refuzăm plăcerea.

Mai târziu, discuțiile s-au rărit până când n-au mai avut loc defel. Trecuseră mai multe luni de când Joséphine nu mai vorbise cu Marc. Refuza să-i pronunțe până și numele. Nu mai voia să-l simtă pe buze: era minuscula ei victorie repurtată împotriva propriului trup. Și, cu toate acestea, el îi invada întruna sufletul. Ba chiar și orașul Rennes, unde locuiseră mereu și unde el trăia cu noua lui parteneră. Cel care părăsește pe cineva ar trebui să aibă măcar decența de a se muta. Joséphine privea orașul ca pe un complice la tragedia ei sentimentală. Geografia ține întotdeauna partea învingătorilor. Joséphine trăia cu teama de a nu-și întâlni fostul soț, de a nu fi martoră întâmplător la fericirea lui, așa că nu-și mai părăsea cartierul, *capitală a durerii sale*.

Acestei pierderi i se adăuga și moartea tatălui. Cu greu ai fi zis că fuseseră apropiați, căci el făcea economie

de tandrețe. Dar fusese dintotdeauna o prezență protectoare. În copilărie petrecea ore întregi la restaurant privindu-l cum pregătește pizza. Inventase una special pentru ea, o pizza cu ciocolată, pe care o botezase Joséphine. Era fascinată de acest tată capabil să înfrunte cuptorul imens cu un asemenea curaj. Iar lui Henri îi plăcea să simtă privirea admirativă a fiicei sale. E atât de ușor să fii erou în ochii unui copil! Joséphine rememora adesea această perioadă pierdută, dar nu mai putea intra într-o pizzerie. O bucura ideea că fiicele ei duceau mai departe tradiția gastronomică, preparând clătite bretone pentru germani. Astfel se transmitea povestea unei familii. Dar ce mai rămânea acum? Durerea ei sentimentală accentuase lipsa tatălui. Poate că, sprijinindu-și capul pe umărul lui, totul s-ar fi putut rezolva ca înainte. Trupul lui fusese ca un zid de apărare împotriva tuturor. Trupul lui care-i apărea uneori în vise ce păreau atât de reale, însă niciodată nu vorbea în timpul vizitelor sale nocturne. Îi analiza gândurile într-o tăcere liniștitoare, așa cum o făcuse când era în viață.

Joséphine aprecia o anumită calitate a tatălui ei: nu pierdea timpul criticând oamenii. Nu înseamnă că nu se gândea la ei, dar nu își consuma energia inutil. L-ai fi putut crede introvertit, dar fiica lui îl considerase dintotdeauna un înțelept ușor mai altfel decât restul lumii. Și iată că acum nu mai era acolo. Putrezea în cimitirul din Crozon. Și în cazul ei, aceeași situație. Ea trăia, dar scopul existenței ei fusese îngropat. Marc nu o mai voia. Desigur că ruptura lor o întristase pe Madeleine, care nu înțelegea totuși de ce fiica ei nu merge mai departe.

Provenind dintr-o familie de condiție foarte modestă și trecând prin război, lacrimile sentimentale i se păreau privilegii contemporane. În loc să se smiorcăie, trebuia *să-și refacă viața.* Această ultimă expresie o îngrozea pe Joséphine. Cu ce greșise ea ca să i se ceară să refacă indiferent ce?

De curând începuse să frecventeze parohia din cartier; religia îi oferea o ușoară mângâiere. La drept vorbind, nu credința o atrăgea, ci decorul. Era un loc atemporal, neafectat de brutalitatea evenimentelor vieții. Credea nu atât în Dumnezeu, cât în casa Lui. Pe fiicele ei le îngrijora această transformare, considerând-o prea puțin compatibilă cu vechiul pragmatism promovat de mama lor. De la distanță, ele o îndemnau să iasă, să-și continue viața socială, dar ea rămânea retrasă. De ce vor apropiații cu orice preț ca rănile să ni se cicatrizeze? Avem dreptul să nu ne revenim dintr-o suferință din dragoste.

Totuși, pentru a le face pe plac prietenelor, acceptase câteva întâlniri aranjate. De fiecare dată, fusese îngrozitor. Mai ales cu acel bărbat care pe drum, în mașină, îi băgase mâna între picioare, căutându-i neîndemânatic clitorisul înainte ca măcar să o fi sărutat. Surprinsă de atacul declanșat din senin, ea îl împinsese cu brutalitate. Deloc descurajat, el îi șoptise la ureche cuvinte murdare, ca să nu spunem dezgustătoare, cu gândul de a o excita. Joséphine izbucnise într-un râs nebun. Nu se așteptase la asta, dar ce bucurie! Nu mai râsese de mult atât de tare. Coborâse din mașină, continuând să râdă. Bărbatul

își reproșase cu siguranță încercarea de a grăbi puțin lucrurile și regretase că îi propusese să o lege cu cătușe din prima seară, dar citise undeva că femeilor le place.

5

Pe drum, Joséphine s-a gândit iar la vorbele mamei sale: „Trebuie să vii pe la mine, e urgent." Nu voise să-i spună nimic la telefon. Precizase doar că nu se întâmplase nimic grav. Era mai degrabă o situație specială, ca să nu spunem inedită. Madeleine nu îi cerea niciodată nimic fiicei sale; de fapt, își vorbeau destul de rar. Era cel mai bine așa, ca să nu iasă în evidență prea tare diferențele dintre ele și ca să evite certurile. Tăcerea rămâne antidotul perfect la neînțelegeri. Dacă Madeleine era sătulă de lamentările fiicei sale, Joséphine ar fi apreciat un gest de tandrețe, de pildă o îmbrățișare din partea mamei. Această răceală aparentă nu se traducea neapărat prin respingere. Era mai degrabă o trăsătură a generației. Nu ne iubim mai puțin, ci doar o arătăm mai rar.

Când revenea la Crozon, Joséphine dormea întotdeauna în camera ei din copilărie. De fiecare dată, o năpădeau amintirile; se revedea fetiță răutăcioasă, adolescentă veșnic nemulțumită, apoi tânără provocatoare. Toate ipostazele lui Joséphine erau prezente, alcătuind parcă retrospectiva unei opere. Aici, nimic nu se schimba. Chiar și mama ei i se părea mereu aceeași femeie fără vârstă. Inclusiv astăzi.

Joséphine și-a îmbrățișat mama și a întrebat-o imediat în ce constă urgența. Fără să se grăbească, Madeleine a pregătit un ceai și s-a așezat liniștită.

– Am aflat ceva despre tatăl tău.

– Poftim? Să nu-mi spui că are un copil din flori!

– Nu, nicidecum.

– Și atunci?

– Am aflat că a scris un roman.

– Tata? Un roman? Puțin probabil.

– Și totuși, e adevărat. L-am citit eu.

– Dar el nu a scris niciodată nimic. Până și felicitările tot tu le scriai. Pe când el, nici măcar o carte poștală, nimic. Și vrei să mă convingi că a scris un roman?

– Totuși, ăsta-i adevărul.

– Gata, recunosc metoda. Mă crezi extrem de depresivă, așa că inventezi diverse chestii ca să mă faci să reacționez. Am citit un articol despre asta, se numește „terapie prin povești", nu-i așa?

–...

– Nu înțeleg de ce te deranjează că eu văd lumea în negru. Așa e viața mea. Tu ești veselă tot timpul. Oamenii te adoră pentru personalitatea ta formidabilă. Ei bine, iartă-mă că nu pot fi ca tine. Eu sunt slabă, anxioasă, posacă.

În loc de răspuns, Madeleine s-a ridicat și a adus manuscrisul, pe care i l-a întins fiicei sale.

– N-ai vrea să termini cu drama? Uite cartea.

– Și... ce conține? Rețete?

– Nu. E un roman. O poveste de dragoste.

– O poveste de dragoste?

– Și va fi publicată.

– Poftim?

– Da. Îți spun toate detaliile mai târziu.

...

– Te-am chemat fiindcă vreau să te sui în pod. Te-ai mai suit tu cândva, însă n-ai stat mult. Poate dacă te uiți mai bine, o să găsești și alte lucruri.

Joséphine nu i-a răspuns, hipnotizată de prima pagină a manuscrisului. În partea de sus se afla numele tatălui ei: *Henri Pick*. Iar la mijloc, titlul: *Ultimele ore ale unei povești de dragoste*.

6

O vreme, Joséphine a rămas fără cuvinte, oscilând între neîncredere și stupoare. Madeleine a înțeles că explorarea podului avea să mai aștepte. Mai ales că fiica ei tocmai începuse să citească primele pagini ale cărții. Ea, care citea atât de puțin, ca să nu spunem niciodată. Prefera revistele pentru femei sau tabloidele. Ultima carte pe care o citise fusese *Mulțumesc pentru acest moment* a lui Valérie Trierweiler. Cu siguranță, subiectul i se potrivise. Se regăsise complet în lupta dusă de această femeie batjocorită. Dacă ar fi putut, ar fi scris și ea o carte despre Marc. Dar ticălosul nu prezenta interes pentru nimeni. Desigur, fosta parteneră a lui François Hollande mergea prea departe, dar nu se mai temea de ce avea să creadă lumea despre ea. Exprimarea suferinței – sub forma aparentă a răzbunării – devenise mai importantă decât propria imagine. Era un kamikaze al iubirii, preferând să ardă totul în urma ei. Doar durerea te poate

conduce pe un asemenea drum. Joséphine o înțelegea. Și ea se punea uneori în pericol, în relația cu celelalte femei sau împovărându-și anturajul cu neobositele relatări ale decepțiilor sale intime. O multitudine de sentimente care creează confuzie. Bărbatul detestat devine o entitate neagră într-o realitate deformată, un monstru pe măsura confuziei femeii rănite; un bărbat care nu mai există cu adevărat așa cum e descris sau cum și-l amintește.

Joséphine continua să citească fără dificultate. Nu recunoștea vocea tatălui ei, dar și-l imaginase ea vreodată în stare să scrie o carte? Nu. Și totuși, ceea ce simțea acum îi redeștepta un sentiment pe care nu putuse niciodată să-l definească. Avusese deseori impresia că nu înțelege ce gândește el. I se părea o persoană de nepătruns și senzația se accentuase în ultimii ani, după ce tatăl ieșise la pensie. Petrecea ore în șir contemplând marea, izolându-se de restul lumii. La sfârșitul zilei, se ducea să bea bere cu obișnuiții locului, fără să pară că s-ar fi îmbătat vreodată. Când se întâlnea cu un cunoscut pe stradă, Joséphine observase că nu își spuneau mare lucru – frânturi de fraze deseori nedelușite – și era convinsă că își încheia ziua în cafenea, mai ales ca să-și alunge plictiseala. Acum se gândea că poate tăcerile lui, felul de a se retrage puțin câte puțin din lume îi ascundeau firea poetică.

Joséphine a declarat că povestea o dusese cu gândul la *Podurile din Madison County,* filmul lui Clint Eastwood.

– La ce? Care poduri? a întrebat-o mama ei.

– Las-o baltă...
– Ne suim în pod?
– Da.
– Păi, atunci ridică-te!
– Nu-mi pot reveni după povestea asta.
– Nici eu.
– Nu cunoşti cu adevărat pe nimeni şi cu atât mai puţin bărbaţii, a comentat Joséphine, incapabilă să petreacă mai mult de două minute fără să raporteze totul la propria viaţă.

În sfârşit s-a dus să aducă un taburet micuţ ca să poată urca în pod. A deschis trapa şi a intrat, ghemuindu-se, în acel ungher prăfuit al casei. Privirea i-a fost atrasă imediat de căluţul din lemn pe care se legăna în copilărie. Apoi a văzut o tablă de şcoală. Uitase că părinţii ei păstrau toate lucrurile. Nu le stătea în fire să arunce nimic. Şi-a găsit toate păpuşile, care se distingeau prin faptul bizar că erau dezbrăcate; nu purtau decât chiloţei. Ciudat, încă de-atunci eram obsedată de lenjeria intimă, şi-a zis Joséphine. Ceva mai încolo a zărit şorţurile de bucătărie ale tatălui ei aşezate teanc. O viaţă profesională rezumată la câteva bucăţi de pânză. În cele din urmă, a văzut cutiile de carton despre care pomenise mama ei. A deschis-o pe prima şi în câteva secunde a făcut o descoperire crucială.

Partea a cincea

1

Delphine le-a dezvăluit detaliile proiectului reprezentanților de vânzări ai Editurii Grasset. Bărbați și femei care băteau Franța în lung și-n lat ca să-i anunțe pe librari că urma să apară o carte cu totul aparte. Pentru tânăra editoare, această primă prezentare publică însemna un test important. Nu citiseră încă romanul; cum aveau să reacționeze când ea le va dezvălui istoria publicării lui? Îi ceruse lui Olivier Nora, patronul editurii, ceva mai mult timp decât de obicei pentru a le împărtăși detaliile poveștii. Dintr-odată, romanul romanului avea o importanță capitală. Desigur, Nora acceptase, el însuși entuziasmat ca niciodată de proiect. Uimit, repetase de mai multe ori: „Te aflai în vacanță, la părinții tăi, când ai descoperit o bibliotecă a cărților refuzate? Incredibil..." În general, de o eleganță ieșită din comun și de o stăpânire de sine aproape britanică, Nora își frecase mâinile de data asta cu bucuria unui copil care tocmai câștigase la jocul de bile.

Plăcerea de a prezenta romanul lui Pick o făcea pe Delphine și mai radioasă. Cocoțată pe tocuri înalte, domina sala, însă fără a o strivi cu prezența ei. Vorbea cu aplomb și totodată cu blândețe. Părea convinsă că a descoperit un autor rar sub masca unui pizzar decedat. Toată lumea s-a arătat încântată să susțină publicarea lui. S-a vorbit imediat despre un tiraj impresionant, foarte rar în cazul unui prim roman. „Toată editura crede în el", a anunțat Olivier Nora. Un reprezentant le-a spus că își amintește de biblioteca din Bretania. Cu mult timp în urmă, citise un articol despre acest subiect. Sabine Richer, responsabil zonal în Touraine și pasionată de literatura americană, le-a vorbit despre romanul lui Richard Brautigan, care stătea la baza inițiativei. Adora cartea, o epopee care invita la un periplu în Mexic, o carte de călătorie, o ocazie pentru autor de a arunca o privire ironică asupra Californiei anilor 1960. Jean-Paul Enthoven, editor și scriitor la Grasset, a comentat în termeni deosebit de elogioși erudiția lui Sabine, iar ea a roșit pe loc.

Delphine nu mai asistase niciodată la o asemenea prezentare. Adesea, orele de lucru se succedau plictisitor, fiecare notându-și detalii despre cărțile în curs de apariție. Însă acum se întâmpla ceva. Lumea o asalta cu întrebări. Un bărbat îndesat într-un costum prea strâmt s-a interesat:

– Și cu promovarea cum veți proceda?

– O avem pe soția lui. O bătrână bretonă, de optzeci de ani și plină de umor. Ea nu știa nimic despre viața

secretă a soțului și vă pot spune că impresionează enorm atunci când povestește.

– A mai scris și alte cărți? a întrebat același bărbat.

– Aparent, nu. Soția și fiica lui au scotocit peste tot. Nu au mai găsit niciun manuscris.

– În schimb, a reluat Olivier Nora, au făcut o descoperire importantă, nu-i așa, dragă Delphine?

– Da. Au găsit un roman de Pușkin – *Evgheni Oneghin*.

– În ce constă importanța lui? a întrebat un alt reprezentant.

– În faptul că Pușkin se situează în centrul romanului lui Pick. În cartea pe care soția lui a descoperit-o Pick subliniase anumite fraze. Trebuie să recuperez exemplarul. Poate că a lăsat indicii sau poate că a vrut să transmită ceva prin pasajele marcate.

– Am sentimentul că surprizele nu se termină aici, a încheiat Olivier Nora, ca pentru a suscita și mai mult interesul general.

– *Evgheni Oneghin* este un roman în versuri sublim, a adăugat Jean-Paul Enthoven. Mi l-a oferit o rusoaică acum câțiva ani. O femeie încântătoare și, de altfel, foarte cultivată. A încercat să îmi explice frumusețea limbii vorbite de Pușkin. Nicio traducere nu ar putea s-o redea.

– Și acest Pick al dumneavoastră vorbea rusa? s-a interesat unul dintre reprezentanți.

– Din câte știu, nu, dar adora Rusia. A inventat chiar și o pizza pe care a botezat-o Stalin, a adăugat Delphine.

– Și vreți să prezentăm cartea în librării folosindu-ne de acest argument? a chicotit același bărbat, declanșându-le tuturor un râs nebun.

Întânirea a continuat astfel o vreme în jurul acestui roman aparte. Le-a rămas destul de puțin timp pentru a vorbi și despre celelalte cărți ce aveau să fie publicate în aceeași perioadă. Așa se decide adesea destinul unei cărți; nu toate cărțile pornesc la drum cu șanse egale. Entuziasmul editorului este hotărâtor, căci el are copiii lui preferați. Cartea lui Pick avea să fie romanul numărul unu al primăverii pentru Grasset, care spera ca succesul lui să se întindă și peste vară. Olivier Nora nu avea de gând să aștepte până în septembrie să îl publice și astfel să concureze pentru marile premii ale toamnei. Era o perioadă prea violentă și agresivă, probabil că nimeni nu ar considera romanul o poveste frumoasă, ci mai degrabă o încercare de a da lovitura în domeniul editorial în stilul lui Romain Gary. Toată lumea s-ar întreba cine se ascunde în spatele lui Pick, deși nu era nimic de descoperit. Era pur și simplu o poveste incredibilă să descoperi un roman în asemenea condiții. Și uneori trebuia să dai crezare poveștilor incredibile.

2

Hervé Maroutou a profitat de un scurt moment de liniște pentru a aborda un subiect care i se părea important. De câțiva ani străbătea estul Franței în lung și-n lat, câte trei zile pe săptămână, și legase relații amicale cu numeroși librari. Cunoștea gusturile fiecăruia, ceea ce îi permitea să le facă prezentări personalizate ale catalogului. Reprezentantul de vânzări este o verigă esențială din mecanismul de funcționare a unei cărți, legătura

umană cu realitatea și adesea cu o realitate aflată în suferință. An de an, pe măsură ce librăriile își închideau porțile, turul său de prezentare se scurta, spre mâhnirea lui. Ce va mai rămâne în curând?

Combatanții în numele cărții îl uimeau pe Maroutou. Împreună, formau un zid de apărare în fața lumii care venea, o lume nici mai bună, nici mai puțin bună, dar care nu mai considera cartea o valoare esențială a culturii. Hervé își întâlnea adesea rivalii și legase o relație aparte cu Bernard Jean, omologul său de la Hachette. Se revedeau în aceleași hoteluri ale marelui lanț Ibis, unde împărțeau meniul all inclusive al „reprezentanților speciali" pe care acestea îl propuneau. La desert[1], Hervé a adus vorba despre Pick. Bernard Jean i-a răspuns: „Nu e puțin bizar să publici un autor respins?" Hervé Maroutou anticipase, în cadrul întâlnirii din cadrul Grasset, această reacție apărută exact în clipa în care unul degusta o tartă normandă, iar celălalt, un mousse de ciocolată. Știa să fie mereu cu un pas înainte.

Așa că o întrebase pe Delphine:

– Nu e cam riscant să publici o carte explicând că ai găsit-o pe un raft cu texte refuzate?

– Bineînțeles că nu, i-a replicat editoarea. Lista capodoperelor respinse de editori e lungă. O să pregătesc una drept răspuns.

– Nimic mai adevărat, a șoptit o voce.

[1] În meniu, categoria era pompos denumită „Hora deserturilor".

– Și, în plus, nu avem nicio dovadă că Pick și-a trimis manuscrisul la vreo editură. La drept vorbind, am convingerea că l-a dus direct la bibliotecă.

Ultimă frază schimba datele problemei. Poate că nu fusese o carte respinsă, ci una nedestinată publicării. O ipoteză aproape imposibil de verificat: editurile nu păstrează în arhive lista manuscriselor înapoiate autorilor. Delphine se pregătise să răspundă la toate întrebările cu siguranță și vitalitate. Nu voia să lase loc nici celei mai mici îndoieli. A vorbit despre frumusețea de a nu căuta să fii publicat, de a duce o viață în afara oricărei dorințe de recunoaștere. „E un geniu din umbră, iată ce trebuie spus", a adăugat ea. Într-o epocă în care toată lumea vrea să fie recunoscută pentru orice fleac, iată un om care cu siguranță a petrecut luni întregi șlefuind o operă menită să fie acoperită de praf.

3

După această reuniune, Delphine se hotărâse să aducă unele elemente în sprijinul ideii că un refuz nu constituie neapărat o judecată calitativă. *O iubire a lui Swann* de Marcel Proust este cu siguranță una dintre cele mai cunoscute cărți refuzate. S-au scris atât de multe pagini și analize despre respingerea acestei cărți, încât le-am putea reuni într-un roman mai lung decât însăși opera. În 1912, Marcel Proust e cunoscut în special pentru înclinația lui către mondenități. De aceea nu e luat în serios? Eremiților li se acordă întotdeauna mai multe merite. Calitățile celor

morocănoși și ale suferinzilor sunt cele mai lăudate. Dar oare e imposibil să fii deopotrivă genial și frivol? Ajunge să citești un paragraf din prima parte a romanului *În căutarea timpului pierdut* ca să-ți dai seama de valoarea sa literară. La Gallimard, comitetul de lectură de atunci era compus din scriitori celebri, precum André Gide. S-ar spune că mai degrabă a răsfoit cartea, nu a citit-o și că, înarmat cu ideile lui preconcepute, a dat peste formule pe care le-a considerat stângace[1] și fraze lungi ca niște insomnii. Neluat în serios, respins, Proust se vede nevoit să-și publice singur romanul, pe cont propriu. Mai târziu, André Gide va mărturisi că respingerea acestei cărți rămâne „cea mai mare greșeală a celor de la NRF"[2]. Însă Gallimard își va repara greșeala foarte repede, publicându-l în sfârșit pe Proust. În 1919, al doilea volum al ciclului, *La umbra fetelor în floare*, va obține Premiul Goncourt și astfel, de un secol, scriitorul mai întâi respins este considerat unul dintre cei mai importanți din toate timpurile.

Am putea menționa un alt exemplu emblematic: *Conjurația imbecililor* de John Kennedy Toole. Deznădăjduit de nesfârșitele refuzuri, autorul s-a sinucis în 1969, la treizeci și unu de ani. În epigraful romanului său, el citase, cu ironie premonitorie, o frază a lui Jonathan Swift: „Când un adevărat geniu își face apariția în lume, îl putem lesne recunoaște după faptul că imbecilii se aliază cu toții împotriva lui." Cum e posibil ca o carte atât de

[1] Cum e cazul evocării unui personaj care pare să aibă vertebre pe frunte (Splendidă imagine, în treacăt fie spus!).

[2] Vechea denumire a Editurii Gallimard (n. tr.).

puternică prin umorul și originalitatea ei să nu-și găsească un editor? După moartea autorului, mama lui s-a zbătut ani la rând pentru a împlini visul fiului său de a publica romanul. Înverșunarea i-a fost recompensată; în 1980, cartea a ajuns celebră în toată lumea, înregistrând un succes internațional uriaș. Romanul a devenit un clasic al literaturii americane. Povestea sinuciderii autorului, disperat că nu e citit de nimeni, a contribuit cu siguranță la faima lui postumă. Marile capodopere sunt adesea însoțite de un roman al romanului.

Așadar, Delphine își notase toate aceste argumente, pentru eventualitatea în care lumea ar fi invocat prea des posibilele refuzuri înregistrate de Pick. În plus, profitase de asta pentru a-și aprofunda cunoștințele despre Richard Brautigan. Auzise adesea diverși scriitori făcând referire la el, printre care Philippe Jaenada[1], de exemplu, dar nu avusese încă ocazia să-l citească. De multe ori ne formăm o imagine despre un autor prin prisma unui singur titlu. Cu *Dreaming of Babylon*, Delphine îl asocia pe Brautigan cu versiunea hipiotă a inspectorului Marlowe. Un amestec între Bogart și Kerouac. Dar, citind opera lui Brautigan, Delphine îi descoperise fragilitatea, umorul și ironia; toate, însoțite de nuanțe melancolice. Îl asemăna cu un alt scriitor american pe care tocmai îl descoperise, Steve Tesich, și cu romanul său, *Karoo*. Pe de altă parte, nu avusese habar că pe Brautigan îl fascina Japonia, țară

[1] Scriitor căruia Delphine îi aprecia stilul literar și înfățișarea de urs rău, dar cu care se întâlnea rar după ce el plecase de la Grasset, întorcându-se la Julliard, primul său editor.

care-i bântuie atât opera, cât și viața. Pe 28 mai 1976 scria în jurnalul său o frază subliniată de Delphine: „În Japonia, femeile sunt atât de seducătoare, încât toate celelalte trebuie să fi fost înecate la naștere."

Revenind la povestea manuscriselor refuzate, Brautigan însuși încercase de multe ori și primise unul după altul numai răspunsuri negative. Înainte de a deveni autorul emblematic al unei întregi generații, înainte ca grupurile hippie să ajungă să îl prețuiască, Brautigan petrecuse mai mulți ani în mizerie. Neputându-și plăti biletul de autobuz, mergea și trei ore pe jos pentru a ajunge la o întâlnire; neavând ce să mănânce, nu refuza niciodată un sendviș oferit de vreun prieten. Toți acești ani dificili se scurseseră în ritmul refuzurilor din partea editorilor. Nimeni nu credea în el. Textelor sale, care mai târziu aveau să devină imense succese literare, nu li se acorda decât o privire fugară și disprețuitoare. Această perioadă, în care cuvintele îi erau batjocorite de toată lumea, îi inspirase povestea bibliotecii cu manuscrise refuzate. El însuși știa din proprie experiență ce înseamnă să fii un artist neînțeles[1].

4

Pe măsură ce se apropia momentul publicării și în ciuda noului val de entuziasm din partea librarilor și a

[1] De parcă a fi recunoscut însemna *să fii înțeles.* Nimeni nu e niciodată înțeles și cu atât mai puțin scriitorii. Ei rătăcesc prin regatele emoțiilor șubrede și, în mare parte din timp, nu se înțeleg nici măcar pe ei înșiși.

criticilor, Delphine era din ce în ce mai stresată. Simțea pentru prima dată o asemenea angoasă. Se implica mereu în proiectele ei, dar în cazul romanului lui Pick o cuprindea o febrilitate neobișnuită, avea senzația că se află în pragul unui eveniment major.

În fiecare seară, o suna pe Madeleine ca să afle ce mai face. Lui Delphine îi plăcea să fie alături de autori, dar în cazul văduvei scriitorului simțea și mai mult nevoia de a o face. Oare presimțea ce avea să se întâmple? Trebuia să o pregătească pe această femeie în vârstă pentru momentul în care se va găsi în lumina reflectoarelor. Se temea că îi va da viața peste cap; nu se gândise la asta. Uneori se simțea jenată că o convinsese să publice romanul soțului ei. Nu era rolul clasic al unui editor; toată povestea putea trece drept o întorsătură a destinului sau poate o lipsă de respect față de voința autorului.

La rândul său, Frédéric se zbătea să-și scrie romanul. În aceste vremuri literare dificile, îi era în general greu să-și găsească cuvintele: nu știa ce trebuie să spună ca să o încurajeze pe Delphine. Lipsa de inspirație cuprindea totul, lăsând cuplul în derivă în mijlocul unei pagini albe. Aventura începută la Crozon cu atâta entuziasm, cu bucurie chiar, devenea un proiect stresant și acaparator. Făceau dragoste mai rar, se certau mai des. Frédéric se simțea rău, rămânea închis în apartament zile întregi, învârtindu-se de colo până colo și așteptând întoarcerea femeii lui – dovada existenței altor oameni. Recent începuse să-și dorească să atragă atenția asupra lui, ca un copil care face prostii. Așa că a anunțat-o cu răceală:

– Voiam să-ți spun că am văzut-o pe fosta mea iubită.

– Serios?

– Da. Ne-am întâlnit întâmplător pe stradă. Și am băut o cafea împreună.

– ...

Delphine nu știa ce să-i răspundă. Nu că ar fi fost geloasă, dar o surprinsese tonul răzbunător ales de Frédéric ca să-i comunice întâmplarea. Prin formularea brutală, conferea o anumită importanță informației. Ce se întâmplase? La drept vorbind, nimic. Când el se apropiase și îi propusese să bea o cafea împreună, ea îi răspunsese că nu poate. Frédéric se considerase umilit pentru a doua oară. Ceea ce era ridicol: ea nu avusese decât cuvinte de laudă la adresa lui. Frédéric deforma realitatea, interpretând două fapte anodine drept semne de dispreț. Era posibil ca Agathe să aibă o întâlnire și nu era ea de vină că romanul fostului prieten nu avusese suficient ecou ca să ajungă până la urechile ei. Frédéric refuza să privească lucrurile astfel; era, poate, un prim semn de paranoia.

– Și a fost plăcut? l-a întrebat Delphine.

– Da. Am stat de vorbă două ore, nici nu mi-am dat seama cum a zburat timpul!

– De ce-mi spui toate astea?

– Te țineam la curent, atâta tot.

– De acord, doar că acum sunt speriată. Și am și de ce, știi prea bine. Puteai să fii puțin mai delicat.

– Dar nu am făcut nimic. M-am văzut cu o fostă iubită, nu m-am culcat cu ea.

– Bine. Eu mă duc la culcare.

– Deja?

– Da. Sunt frântă.

– Presimțeam eu.

– Ce anume?

– Nu mă mai iubești, Delphine. Nu mă mai iubești.

– De ce spui asta?

– Îmi refuzi până și o ceartă.

– Da? Asta înseamnă pentru tine să iubești pe cineva?

– Da. Eu inventez tot soiul de povești ca să te pun la încercare...

– Poftim? Inventezi?

– Da. Am întâlnit-o întâmplător. Dar nu am băut nici o cafea împreună.

– Nu te înțeleg. Nici nu mai știu când spui adevărul.

– Aveam pur și simplu chef de o ceartă.

– De o ceartă? Vrei să sparg o vază doar ca să-ți fac ție pe plac?

– De ce nu?

Delphine s-a apropiat de Frédéric:

– Ești nebun!

Cu fiece zi, își dădea seama tot mai bine. Știuse că nu va fi ușor să trăiască lângă un scriitor; dar îl iubea, îl iubea atât de mult și încă din prima secundă. Așa că i-a zis:

– Ai chef de ceartă, dragul meu?

– Da.

– Nu în seara asta, fiindcă sunt ruptă de oboseală. Dar o vei avea în curând, iubitul meu. În curând...

Și amândoi știau că ea își respectă întotdeauna promisiunile.

5

Tânăra editoare sperase că romanul va avea succes, și-o dorise într-atât încât ajunsese să nu mai doarmă, dar își imaginase oare că va deveni un asemenea fenomen? Nu, așa ceva nu era posibil. Deși deschisă la visuri dintre cele mai extravagante, mintea ei nu putuse să prevadă evenimentele improbabile care aveau să urmeze.

Totul a început cu agitația mass-mediei, care a pus stăpânire pe povestea considerată *ieșită din comun.* Formulă exagerată, dar epoca noastră exagerează cu ușurință. Au fost de ajuns câteva zile pentru ca romanul lui Pick să ajungă în centrul vieții literare. Cartea și toată istoria publicării ei, desigur. Ziarele vedeau în asta un subiect fierbinte, o poveste de împărtășit. Un ziarist, prieten cu Delphine, a îndrăznit o comparație bizară:

– E ca ultimul roman a lui Houellebecq.

– Serios? De ce spui asta? l-a întrebat ea.

– *Supunere* este cel mai mare succes al său. Mai mare decât volumul cu care a câștigat Premiul Goncourt. Dar e o carte mai slabă. Nu m-a prins. Sincer, pentru cineva căruia îi place Houellebecq, e mult sub toate scrierile lui de până acum. Deși are un simț excepțional al romanescului, cărții îi cam lipsește povestea. Iar cele câteva pagini bune despre sexualitate sau solitudine sunt subiecte reluate din scrierile lui anterioare și redate într-o formă mai puțin reușită.

– Mi se pare că ești prea dur.

– Dar toată lumea a vrut să o citească, fiindcă ideea este absolut genială. În două zile, întreaga Franță nu mai

vorbea decât despre asta. Chiar și președintele a fost întrebat într-un interviu: „Veți citi cartea lui Houellebecq?" Ca promovare, cu greu ai putea face mai mult. E un roman bazat pe polemică, o chestie remarcabilă.

– La fel se întâmplă de fiecare dată când publică o carte. Se spun vrute și nevrute despre romanele lui. Dar nu prea contează, fiindcă e un scriitor de renume.

– Nu asta-i problema. Cu *Supunere*, Houellebecq a depășit stadiul de roman. A intrat, înaintea întregii lumi, într-o nouă eră. Textul nu mai are importanță. Contează doar să dea naștere unei singure idei răsunătoare. O idee care să fie dezbătută pe larg.

– Ce legătură are cu Pick?

– E mai puțin incitantă, mai puțin sclipitoare și nu-i aparține unui geniu într-ale comunicării, totuși, lumea vorbește despre cartea ta, fără ca textul să aibă cea mai mică importanță. Ai fi putut să publici catalogul Ikea, și tot ai fi avut succes. De altfel, cartea nu e atât de bună. E dezlânată pe alocuri și se bazează pe clișee. Singura parte cu adevărat interesantă este agonia lui Pușkin. În fond, romanul tratează moartea absurdă a unui poet.

Delphine nu împărtășea opinia jurnalistului. Nu încăpea îndoială că fabulosul demaraj comercial al romanului lui Pick era legat de context, dar ea nu credea că asta explică tot. Primise numeroase reacții din partea cititorilor pe care cartea îi impresionase. Ei înșeși textul i se părea formidabil. Dar, dintr-un punct de vedere, ziaristul avea dreptate: se vorbea mai mult despre misterul Pick decât despre romanul lui. Mulți ziariști o sunau ca să afle mai multe despre pizzar. Unii au

început să investigheze, încercând să-i reconstituie viața. Cine era Pick? În ce perioadă își scrisese cartea? Și de ce nu vrusese să o publice? Trebuia să răspundă la toate aceste întrebări. În mod inevitabil, în curând aveau să scoată la iveală detalii despre autorul *Ultimelor clipe ale unei povești de dragoste.*

6

Un succes atrage un altul. Când romanul a depășit 100 000 de exemplare vândute, numeroși ziariști au revenit asupra cărții, numind-o „fenomen". Cu toții voiau să fie primii care să-i ia un interviu „văduvei" Până acum, Delphine considerase că e mai bine să o țină în umbră. Să-i lase pe oameni să-și imagineze povestea ei, fără să le ofere prea multe informații. Acum, când cartea era cunoscută de toată lumea, se putea relua comunicarea în jurul evenimentului pe care l-ar reprezenta descoperirea celei care își petrecuse viața alături de Henri Pick.

Delphine a fost de acord să participe la emisiunea *La Grande Librairie*. Animatorul François Busnel obținuse exclusivitate, cu o condiție: să realizeze un interviu înregistrat, între patru ochi, la Crozon. Madeleine nu avea niciun chef să se deplaseze la Paris. Ziaristul făcea adesea interviuri departe de platoul de filmare, dar de obicei ca să-i întâlnească pe Paul Auster sau pe Philip Roth în Statele Unite. Era fericit că obținuse un interviu din care putea face o știre de senzație; lumea avea în

sfârșit șansa de a afla mai multe. La urma urmei, în umbra unui scriitor se află întotdeauna o femeie.

Delphine a dormit foarte prost în noaptea dinaintea plecării în Bretania. În toiul nopții, fusese parcă străfulgerată de o trăire interioară violentă. Tresărise, se trezise și îl întrebase pe Frédéric ce se întâmplase. El îi răspunsese: „Nimic, iubirea mea. Nu s-a întâmplat nimic." Delphine nu a mai reușit să adoarmă, ci a rămas întinsă pe canapeaua din salon, așteptând ivirea zorilor.

7

Câteva ore mai târziu, a sunat la ușa lui Madeleine, însoțită de echipa de filmare. Bătrâna nu își imaginase până atunci că atâtea persoane aveau să se deplaseze pentru ea: exista chiar și o specialistă în machiaj. Toate astea i se păreau absurde. „Doar nu sunt Catherine Deneuve", a comentat ea. Delphine i-a explicat că la televiziune toată lumea era machiată, dar că asta nu avea să schimbe nimic. Madeleine voia să fie naturală și poate că era mai bine așa. Cu toții au înțeles că bătrâna doamnă bretonă nu era genul căruia să îi poți impune ceva. François Busnel a încercat să îi câștige bunăvoința cu câteva complimente despre modul în care își decorase salonul, trebuind însă să-și folosească din belșug imaginația. Într-un sfârșit, a înțeles că cel mai bine ar fi să-i vorbească despre frumoasa regiune numită Bretania. Așa că a menționat câțiva autori de origine bretonă, despre care Madeleine nu știa mare lucru.

Filmările au început. În introducere, Busnel a explicat din nou geneza romanului. Entuziasmul său era real, dar nu exagerat. Animatorii de emisiuni literare trebuie să-și găsească locul între charisma unei interpretări necesare și discreția agreată de un public care preferă faptele serioase, nu fandoseala. Apoi, Busnel i s-a adresat lui Madeleine:

– Bună ziua, doamnă.

– Spuneți-mi Madeleine.

– Bună ziua, Madeleine. V-aș putea întreba unde ne aflăm?

– Dar știți prea bine unde. Întrebarea dumneavoastră este foarte ciudată.

– Pentru telespectatori. Aș vrea să prezentați acest loc, deoarece emisiunea se realizează, de obicei, la Paris.

– A, da! Totul se petrece la Paris. Sau cel puțin așa cred parizienii.

– Așadar... ne aflăm...

– Acasă la mine. În Bretania. La Crozon.

Madeleine a pronunțat fraza ceva mai tare decât pe cele dinainte, ca și cum corzile vocale îi trădau mândria.

Așezată în spatele camerelor de luat vederi, Delphine urmărea surprinsă începutul interviului. În mod incredibil, Madeleine părea în largul ei, probabil nefiind pe deplin conștientă că avea să fie urmărită de sute de mii de persoane. Cum să-ți închipui că există atâta lume în spatele unui singur bărbat care-ți vorbește? Fără să mai aștepte, Busnel a trecut direct la subiect:

– Se spune că nu știați nimic despre faptul că soțul dumneavoastră a scris un roman.

– Așa este.

– Ați fost surprinsă să aflați?

– La început, da, foarte surprinsă. Nu-mi venea să cred. Dar Henri era o persoană deosebită.

– În ce sens?

– Nu vorbea prea mult. Poate că își păstra cuvintele pentru romanul lui.

– E adevărat că a fost proprietarul unei pizzerii?

– Da. În fine, era pizzeria noastră.

– Da, mă iertați, era pizzeria dumneavoastră. Așadar, erați împreună zi de zi? Când ar fi putut să scrie?

– Dimineața, cu siguranță. Lui Henri îi plăcea să plece devreme. Pregătea totul pentru prânz și îi rămânea ceva timp liber, cu siguranță.

– Manuscrisul lui nu este datat. Nu se cunoaște decât anul în care a fost lăsat la bibliotecă. E posibil să-l fi scris într-o perioadă mai îndelungată?

– Poate că da. Nu am de unde să știu.

– Cum vi s-a părut cartea?

– E o poveste frumoasă.

– Știți cumva dacă îi plăceau anumiți autori?

– Nu l-am văzut niciodată citind.

– Chiar așa? Niciodată?

– Doar nu o să încep să mint la vârsta mea.

– Și Pușkin? E adevărat că ați găsit o carte a poetului la dumneavoastră acasă?

– Da, în pod.

– Să reamintim că romanul soțului dumneavoastră istorisește ultimele ore ale unei povești de dragoste, un cuplu care decide să se despartă, evocând agonia lui Pușkin. Agonie absolut emoționantă, de-a lungul căreia poetul suferă enorm.

– E adevărat că geme mult.

– Suntem pe 27 ianuarie 1837 și îndrăznesc să spun că nu are norocul să moară pe loc. „Viața nu se poate scurge din el, preferând să se agațe de un trup în suferință". L-am citat pe soțul dumneavoastră. El evocă sângele care se coagulează. O imagine ce revine obsedant, la fel ca această iubire care se transformă în sânge negru. E foarte frumos.

– Mulțumesc!

– Deci ați găsit o carte de Pușkin?

– Da, v-am mai zis. Sus, în pod. Într-o cutie de carton.

– Ați mai văzut acea carte prin casă?

– Nu. Henri nu citea. Până și ziarul îl răsfoia în mare grabă. Zicea că nu aduce decât vești proaste.

– Și atunci, ce făcea în timpul liber?

– Nu aveam prea mult. Nu mergeam în vacanțe. Îi plăcea mult ciclismul, Turul Franței. În special concurenții de origine bretonă. Odată l-a întâlnit pe Bernard Hinault în persoană și asta l-a influențat cumva. Nu-l mai văzusem niciodată așa. Trebuia să te trezești devreme ca să-l impresionezi.

– Pot să-mi imaginez... Dar să revenim la *Evgheni Oneghin*, dacă vreți, la romanul lui Pușkin pe care l-ați găsit în casă. Soțul dumneavoastră a subliniat un pasaj. Aș vrea să-l citesc, dacă-mi permiteți.

– Desigur, a răspuns Madeleine.

François Busnel a deschis atunci cartea și a recitat câteva versuri[1]:

[1] Le-a rostit rar și apăsat, de-ai fi zis că a studiat teatrul în tinerețe.

Cine-a trăit gândind nu poate
Fi-n suflet nescârbit de semeni;
Cine-a simțit viața-n toate
Trecutul vis nu-l uită-asemeni:
Și-i pare tot dezamăgire,
Când șarpele din amintire
În sânul inimii neroade
Căința-și cuibărește, roade...
Adesea-n toiul de discuții
Oneghin fin mă încolțea.[1]

– Vă spun ceva toate astea? a reluat reporterul, după ce lăsase să se instaleze o liniște îndelungă și destul de neobișnuită pentru o emisiune de televiziune.

– Nu, a răspuns Madeleine imediat.

– Pasajul vorbește despre disprețul față de oameni. În fond, soțul dumneavoastră a dus o viață foarte discretă. Și nu a încercat să își publice romanul. Să fi fost din dorința de a nu se amesteca printre ceilalți?

– E adevărat că era foarte discret. În plus, prefera să rămânem acasă atunci când nu lucram. Dar nu mai spuneți că nu îi plăceau oamenii. El nu a disprețuit pe nimeni niciodată.

– Și cu remușcările cum e? A avut vreun regret de-a lungul vieții?

–...

A.S. Pușkin, *Evgheni Oneghin*, Editura pentru Literatură, 1967, traducere de Ion Buzdugan (n. tr.).

De obicei vorbăreață și promptă, Madeleine a părut să ezite. Până la urmă, nu a zis nimic, lăsând liniștea să se prelungească. Busnel s-a văzut nevoit să continue:

– Vă gândiți la vreun aspect al vieții lui sau nu doriți să răspundeți?

– E o chestiune personală. Puneți prea multe întrebări. Ne aflăm cumva la o emisiune sau la un interogatoriu?

– La o emisiune, vă asigur. Nu vrem decât să vă cunoaștem mai bine atât pe dumneavoastră, cât și pe soțul dumneavoastră. Dorim să aflăm cine se ascunde în spatele autorului.

– Am impresia că el nu-și dorea asta.

– Credeți cumva că romanul are un caracter personal? Că povestea conține elemente autobiografice?

– S-a inspirat cu siguranță din perioada despărțirii noastre, la vârsta de șaptesprezece ani. Dar mai departe povestea este foarte diferită. Poate că a auzit-o la restaurant. Unii clienți rămâneau să bea acolo după-amiaza și își povesteau viețile. Eu, una, mă confesez coaforului meu. Așa că pot să înțeleg. De altfel, îl și salut, o să-i facă plăcere.

– Da, desigur.

– În fine, nu știu dacă vă urmărește. Preferă emisiunile culinare.

– Nicio problemă, îl salutăm totuși, a replicat Busnel, schițând un surâs complice, încercând astfel să-i facă părtași pe telespectatori la acest moment degajat. Spre deosebire de emisiunile înregistrate cu public, îi era greu să-și dea seama dacă reușise să stabilească o legătură cu privitorii sau dacă acest semn din ochi se va dovedi inutil. Dar nu voia ca interviul să cadă în derizoriu, să

o facă pe bătrână să vorbească despre fleacuri. Voia să rămână concentrat asupra subiectului și încă mai spera să afle o informație inedită sau uimitoare despre Pick. Nu puteai termina de citit acest roman fără să fii ros de o curiozitate absolută în legătură cu geneza lui improbabilă. În general, epoca noastră urmărește să descopere adevărul în spatele oricărui lucru, și mai ales al ficțiunii.

8

Pentru a stârni interesul publicului până la sfârșitul programului, era timpul să ia o pauză. De obicei, se difuza portretul unui librar care își împărtășea preferințele în cadrul unei rubrici, dar această emisiune fiind specială, un jurnalist îi luase un interviu lui Magali Croze pentru a afla mai multe despre celebra secțiune a bibliotecii consacrate manuscriselor refuzate.

De când acceptase să fie filmată, Magali era în pragul disperării. Cumpărase de la farmacie pastile autobronzante, care îi dăduseră tenului o culoare între galben spălăcit și portocaliu. Se dusese de trei ori la coafor (cel pe care îl salutase Madeleine), alegând de fiecare dată o nouă tunsoare, apoi regretând-o pe cea dinainte. În cele din urmă, a optat pentru un breton neobișnuit, care îi alungea fruntea în mod exagerat. Coaforului i s-a părut că arată *extraordinar* și și-a subliniat opinia, lipindu-și palmele de obraji, parcă surprins el însuși că reușise să creeze o asemenea operă capilară. Și chiar avea de ce să fie surprins, căci în întreaga istorie a coafurii nimeni nu

mai văzuse o asemenea tunsoare, deopotrivă barocă și clasică, futuristă și extrem de demodată.

Rămânea ținuta. A ales repede (la drept vorbind, era singura haină care se ridica la înălțimea unui asemenea eveniment) taiorul roz-deschis. S-a mirat constatând că abia o mai cuprindea, dar a reușit să-l tragă pe ea, cu riscul de a se sufoca. Cu noul ten, noua coafură și taiorul scos din străfundurile dulapului, abia dacă se mai recunoaștea. Privindu-se în oglindă, ar fi fost în stare să-și vorbească sieși folosind pronumele de politețe. José, soțul ei, care slăbea pe măsură ce ea se îngrășa (ca și cum cuplului i s-ar fi alocat o anumită greutate pe care trebuiau să o împartă cumva între ei), a rămas uimit de aspectul inedit al soției. Gândul i-a zburat pe dată la un balon roz, exagerat de umflat, deasupra căruia trona un cap în formă de căpățână de varză.

– Ce părere ai? l-a întrebat ea.

– Nu știu. Arată... ciudat.

– Of, de ce ți-oi fi cerând ție părerea?! Că nu te pricepi!

Soțul ei a pornit spre bucătărie, lăsând uraganul în urmă. În definitiv, soția îi vorbea de multă vreme astfel. Schimbau între ei fie momente de tăcere, fie cuvinte prea puternice, dar rareori nivelul sonor al relației lor căpăta o intensitate moderată. De când se întâmpla așa? E greu de stabilit când a început declinul unei povești de dragoste. Este ceva progresiv, insidios, e ușurința disimulată a agoniilor. Odată cu nașterea celor doi fii ai lor, viața luase o turnură mai degrabă logistică. Puneau distanța dintre ei pe seama traiului cotidian istovitor.

Situația se va îndrepta când vor mai crește copiii, ne vom putea regăsi, își spuneau ei. Dar lucrurile stăteau exact invers. Plecarea copiilor lăsase un gol imens: un soi de povârniș afectiv în mijlocul salonului. O spărtură pe care nicio dragoste obosită nu o poate umple. Băieții însuflețeau atmosfera, propuneau subiecte de conversație, făceau comentarii despre lume. Acum însă nimic din toate astea nu mai exista.

Și totuși, José s-a hotărât să se întoarcă spre soția sa și să o încurajeze:

– Totul o să fie bine.

– Crezi?

– Da, știu că te vei descurca de minune.

Tandrețea lui subită a emoționat-o pe Magali. S-a văzut nevoită să admită că relațiile afective sunt greu de definit, căci oscilează neîncetat între alb și negru. Nu mai știa ce să creadă. Sub impulsul furiei, vrem să renunțăm la tot, apoi ne dăm seama că încă iubim, ceea ce aproape că ne ia prin surprindere.

O anume confuzie a pus stăpânire și pe Magali privitor la reportajul filmat. La drept vorbind, nu înțelesese prea bine. Se pregătise de parcă avea să fie invitată la jurnalul de la ora opt. Pentru ea, „a apărea la televizor" însemna „toată lumea o să mă vadă" Nu-și imaginase că va ilustra timp de două minute un subiect însoțit din abundență de imagini ale bibliotecii și de comentarii ale cititorilor. Atâtea eforturi pentru o apariție de optsprezece secunde în cadrul unei emisiuni literare care, chiar dacă bătea recordul

de audiență, se adresa unui public relativ restrâns! Jurnalista a rugat-o să povestească felul în care luase naștere ideea de a înființa biblioteca. Magali a vorbit despre Jean-Pierre Gourvec și despre entuziasmul cu care ea îmbrățișase extraordinarul proiect[1]: „Din nefericire, nu s-a bucurat de succesul scontat. Dar, odată cu descoperirea cărții lui M. Pick, situația s-a schimbat. E mult mai multă lume în bibliotecă. Oamenii sunt atât de curioși! Îi ghicesc de cum intră pe cei care vin să-și lase manuscrisul la noi. Evident că asta îmi dă mai mult de muncă..."

Deși ea ar mai fi povestit puțin, jurnalista i-a mulțumit pentru „prețioasa mărturisire". Știa că reportajul avea să fie scurt; era inutil să aibă prea mult material, care ar fi complicat montajul. Dezamăgită, Magali a vorbit totuși mai departe, cu sau fără camera de luat vederi: „E ciudat! Uneori, în bibliotecă sunt peste zece persoane în același timp. Nu mi s-a mai întâmplat așa ceva. Dacă povestea continuă, într-o bună zi o să mă trezesc cu un autocar plin de japonezi!" a exclamat ea zâmbind, însă nimeni nu o mai asculta. Nu se înșela. Entuziasmul publicului de a vedea biblioteca avea să crească. Momentan, Magali s-a îndreptat spre micul ei birou și s-a demachiat, cu melancolia unei bătrâne actrițe în cabina ei, după o ultimă reprezentație.

[1] O mică ajustare a adevărului, pentru cei care vor să verifice relatarea.

9

Reportajul despre bibliotecă fusese montat foarte rapid, astfel că Madeleine nu a reușit să-l vadă în timpul înregistrării interviului. François Busnel a întrebat-o dacă are ceva de comentat:

– E incredibil ce se petrece aici. Am auzit spunându-se că oamenii intră în pizzeria noastră doar ca să vadă locul probabil unde soțul meu și-a scris romanul. De fapt, nici nu trebuie să aibă chef de o pizza, căci acolo se află acum o clătitărie.

– Ce părere aveți de acest entuziasm al publicului?

– Sincer, nu îl înțeleg. Nu e decât o carte.

– Este greu să te opui dorinței cititorilor. Din același motiv, jurnaliștii investighează trecutul soțului dumneavoastră.

– Da, știu, toată lumea vrea să-mi vorbească. Ne scotocesc prin viață, ceea ce nu-mi prea place. Mie mi s-a spus să discut cu dumneavoastră. Sper că vă face plăcere. Căci, dacă e să spun ce gândesc, prefer să fiu lăsată în pace. Unii se duc până și la mormântul lui, cu toate că nu-l cunosc. Nu e bine să facă asta. Este soțul meu. Mă bucur că-i citesc romanul, dar... e suficient atât.

Madeleine pronunțase răspicat ultimele cuvinte. Nimeni nu se așteptase la asta, însă în fond asta gândea. Îi displăcea tot circul care lua proporții în jurul soțului ei. François Busnel menționase că există jurnaliști care investighează trecutul lui Pick; oare aveau să facă vreo

descoperire? Unora intuiția le spunea altceva. Mulți[1] considerau că pizzarul nu ar fi putut să scrie acel roman. Nu știau cine era autorul și de ce folosise numele lui Pick, dar avusese cu siguranță un motiv, pe care trebuiau să îl descopere. Interviul acordat de Madeleine confirma viața așezată și prea puțin culturală a soțului ei, întărindu-le bănuiala. Trebuiau să facă tot posibilul pentru a rezolva enigma. Și, pe cât posibil, înaintea tuturor celorlalți.

10

În ziua următoare difuzării emisiunii, toată lumea a fost uimită de nivelul audienței. S-a vorbit despre un record. Așa ceva nu se mai întâmplase de ani buni, de pe vremea când Bernard Pivot modera emisiunea *Apostrophes*. Câteva zile mai târziu, cartea a ajuns pe locul întâi în clasamentul romanelor. Până și în cazul lui Pușkin, care era destul de puțin citit în Franța, vânzările au înregistrat o creștere. Entuziasmul a cuprins și străinătatea, reflectat prin oferte tot mai importante, mai ales din Germania. Într-un context economic violent și o situație geopolitică instabilă, sinceritatea lui

[1] Printre ei se numără și Jean-Michel Rouche, fost angajat al revistei *Figaro Littéraire*, specialist în literatura germană (un susținător al familiei Mann), concediat peste noapte și care de atunci încerca să se descurce ca *freelancer*, scriind articole de complezență și moderând dezbateri literare. Pentru moment, îl găsim menționat într-o notă de subsol, dar în curând va avea o importanță capitală în povestea noastră.

Madeleine, împreună cu povestea miraculoasă a manuscrisului, creaseră condițiile propice unui mare succes.

La Crozon, mediatizarea neașteptată schimbase totodată și imaginea lui Madeleine. La piață, simțea că atitudinea oamenilor nu mai e aceeași. Era privită ca o ciudățenie, iar ea le făcea pe plac, adresând în dreapta și-n stânga zâmbete fals complice pentru a-și masca stânjeneala. Primarul orașului a propus să organizeze o mică recepție în onoarea ei, dar Madeleine a refuzat categoric. Acceptase deja publicarea cărții soțului ei și o emisiune la televiziune, dar lucrurile aveau să se oprească aici. Nici nu se punea problema ca ea să-și schimbe viața (și nici nu era sigur că poți decide una ca asta).

Lovindu-se de dorința lui Madeleine de a păstra discreția, jurnaliștii s-au hotărât să-și îndrepte atenția asupra fiicei scriitorului. După ani buni în care stătuse în umbră, Joséphine considera agitația stârnită brusc în jurul ei drept un cadou al divinității. Viața îi oferea o revanșă. Când Marc o părăsise, simțise că nu mai trezește interesul nimănui și iată că acum ajunsese în lumina rampei. Lumea voia să știe cum fusese tatăl ei, dacă-i spunea povești când era mică și, în caz că toate astea vor continua, în curând aveau să o întrebe dacă preferă broccoli sau vinetele. Asemenea eroinei efemere a unui reality show, Joséphine începea să capete senzația că este o persoană specială. Ziarul *Ouest France* a trimis un jurnalist să-i ia un interviu. Lui Joséphine nu-i venea să creadă: „Cel mai citit ziar din Franța...", a oftat ea. Cât privește fotografia, a cerut, firește, să pozeze în

fața magazinului ei. De a doua zi, numărul clienților s-a dublat. Lumea stătea la coadă ca să-și cumpere un sutien de la fiica pizzarului care scrisese un roman în cel mai mare secret (una dintre modalitățile absurde alese de o posteritate aparte).

Joséphine își regăsise zâmbetul. O vedeai afișându-se prin fața magazinului ei cu aerul unei câștigătoare la loto. Își rescria propria poveste în funcție de interlocutor; vorbea despre relația apropiată cu tatăl ei, mințea susținând că simțise întotdeauna că el are o viață interioară secretă. Sfârșise prin a mărturisi ceea ce toată lumea voia să audă: ea nu fusese surprinsă de această descoperire. Păstra sub tăcere sau își uitase cu desăvârșire prima reacție. Savura drogul numit notorietate, dorindu-și cu fiece zi să se scalde mai mult în această lumină cu totul nouă, cu riscul de a se îneca.

Spre marea ei uimire, Marc a sunat-o. După despărțirea lor, îi telefonase de câteva ori, înainte să dispară cu totul. Luni întregi Joséphine nu se dezlipise de telefon, așteptând ca el să o sune și să-i spună cât de mult o regretă. În unele zile, oprise și repornise mobilul de zeci de ori pentru a verifica dacă funcționează, ridicându-l absurd spre cer ca să capteze mai bine semnalul. Dar el nu o mai sunase niciodată. Cum putea cineva să rupă o relație cândva atât de strânsă? Sigur, ultimele lor discuții nu fuseseră decât o succesiune haotică de reproșuri (ale ei) și de tentative de a se eschiva (ale lui) și era evident că, vorbind, își făceau iarăși rău unul altuia.

Se spune adesea că totul trece, dar unele suferințe nu pot fi alinate. Marc încă-i lipsea. Îi lipsea prezența lui în

pat dimineața, desigur, dar și defectele sale: felul lui de a se enerva pentru un „da" sau un „nu" și chiar pentru un „poate". Joséphine iubea ce detestase în trecut. Rememora ziua în care se cunoscuseră și nașterea fiicelor lor. Toate, imagini ale unei fericiri estompate de acest final. Momentul în care-i spusese: „Trebuie să-ți vorbesc." Celebra frază fără speranță care anunță că, dimpotrivă, totul a fost spus. Așadar, se sfârșise. Dar în magazin tocmai sunase telefonul. Marc voia să știe ce mai face. Înmărmurită, Joséphine nu știa ce să spună. El a continuat: „Aș vrea să te văd, să bem o cafea împreună, dacă ești de acord." Da, cel care-i vorbea era chiar Marc. Și o întreba dacă vrea să se vadă cu el. Și-a adunat gândurile, ca să formeze din ele unul singur, încropind un răspuns: „Da." Și-a notat ora și locul întâlnirii, apoi a închis. Câteva minute a rămas uitându-se la telefon.

Partea a șasea

1

Cartea şi-a continuat drumul spre vârful clasamentelor şi s-a transformat într-un fenomen cu mai multe consecinţe neaşteptate. Desigur, mai multe ţări au cumpărat drepturile, romanul înregistrând un parcurs grozav în Germania, după o traducere rapidă. Revista *Der Spiegel* i-a consacrat un lung articol care prezenta o întreagă teză, adăugându-l pe Pick la lista scriitorilor ascunşi, de talia lui J.D. Salinger sau Thomas Pynchon. A fost comparat chiar şi cu Julien Gracq, care refuzase Premiul Goncourt pentru *Ţărmul Syrtelor*, în 1951. Situaţia nu era tocmai identică, dar Pick se apropia de marea familie a scriitorilor care voiau să fie citiţi fără a fi văzuţi. În Statele Unite, cartea avea să fie publicată cu titlul *Unwanted Book*[1]. Alegere surprinzătoare, căci sublinia povestea publicării mai degrabă decât romanul

[1] „Cartea nedorită" – *în lb. engl. în orig.* (n. tr.).

însuși. Dar era dovada certă că secolul nostru tinde spre dominația totală a formei asupra fondului.

Pe de altă parte, romanul a stârnit un vădit interes pentru adaptarea cinematografică, dar încă nu se încheiase niciun contract. Thomas Langmann, producătorul filmului *Artistul*, intenționa să realizeze un film nu bazat pe roman, ci pe viața autorului; le repeta întruna celor care voiau să-l asculte un joc de cuvinte care-i plăcea: „Va fi *biopick*[1]!" Dar pentru moment, era complicat să se alcătuiască un scenariu care să relateze viața lui Pick, căci lipseau multe elemente, în special cele referitoare la condițiile în care își scrisese cartea. Nu puteai capta atenția spectatorilor două ore arătând doar un om care face pizza, iar dimineața scrie, neștiut de nimeni. „Cinematograful contemplativ are propriile limite. Ar fi fost perfect pentru Antonioni, cu Alain Delon și Monica Vitti...", reflecta el. În cele din urmă, nu a mai cumpărat drepturile. Heidi Warneke, nemțoaica cu voce caldă, responsabilă cu copyrightul în cadrul Editurii Grasset, continua să primească oferte fără să ia o decizie. Era de preferat să aștepte o propunere importantă, în loc să se grăbească; având în vedere succesul tot mai mare al cărții, negreșit că propunerea avea să apară. Visa în taină la Roman Polanski, convinsă că e singurul care putea să transpună în imagini palpitante viața unui bărbat închis în camera sa. Această carte era povestea unui blocaj, a imposibilității de a trăi o poveste de dragoste, iar realizatorul *Pianistului* știa ca nimeni

[1] Biografia lui Pick (n. tr.).

altul cum să filmeze îngustimea fizică și morală. Dar el tocmai începuse să-și turneze noul film; povestea unei tinere pictorițe germane, care murise la Auschwitz.

2

Au apărut și alte consecințe, și mai neașteptate. Oamenii au început să se laude cu norocul de a fi fost refuzați. Editorii nu aveau întotdeauna dreptate; Pick reprezenta o dovadă în plus. Lumea uita că nu exista nicio dovadă materială că el trimisese editurilor manuscrisul. Se formase totuși un val pe care se putea pluti. Grație revoluției digitale, tot mai mulți autori își prezentau cartea în format electronic, după ce fuseseră respinși de editurile consacrate. Iar publicul putea să transforme asta într-un succes, cum se întâmplase în cazul seriei *After*[1].

Primul care a venit cu o idee frumoasă de marketing a fost Richard Ducousset de la Editura Albin Michel. Acesta și-a rugat asistenta să caute câteva cărți „nu prea proaste" printre cele pe care le refuzaseră de curând. La urma urmei, se întâmplă ca un editor să ezite și într-un final să renunțe să publice un roman, în ciuda celor câtorva calități ale sale. Asistenta lui l-a sunat pe autorul ales ca să afle câte refuzuri înregistrase:

[1] Serie de romane scrise de Anna Todd (n. tr.).

– Mă sunați să mă întrebați câți editori mi-au respins cartea?

– Da.

– Sunteți de-a dreptul ciudată.

– Doar de curiozitate.

– Mi se pare că zece.

– Mulțumesc mult! a spus ea și a închis.

Nu erau destui. Trebuia să găsească un campion al refuzurilor, care s-a dovedit a fi romanul *La Gloire de mon frère*, scris de un anume Gustave Horn, respins de treizeci și două de ori. Richard Ducousset a cerut să se semneze de îndată un contract cu autorul. Acesta din urmă a crezut că e o glumă sau se aflau cumva la „Camera ascunsă"? Nu, contractul era cât se poate de real.

– Nu vă înțeleg. Acum câteva luni, nu doreați să-mi publicați volumul. Am primit o scrisoare tip.

– Ne-am răzgândit. Oricine se poate înșela... i-a explicat editorul.

Peste câteva săptămâni, cartea a apărut cu următoarea bandă pe copertă: „Un roman respins de 32 de ori".

Lucrarea nu a avut succesul romanului lui Pick, însă vânzările au depășit 20 000 de exemplare, ceea ce e deja o cifră importantă. Cititorii fuseseră intrigați de ideea unui roman refuzat de atâtea ori. Atracția se explica prin gustul pentru exces. Incapabil să perceapă ironia întregii situații, Gustave Horn a avut sentimentul că talentul îi era, în sfârșit, recompensat. Înarmat cu noua lui credință, nu avea să înțeleagă de ce editorul îi respinge următorul manuscris.

3

Eternul Jack Lung, fost ministru al Culturii, a venit cu ideea de a sărbători „Ziua Autorilor Nepublicați"[1]. Aveau să-i sărbătorească pe toți cei care scriau în lipsa unui editor. Încă din primul an, manifestarea s-a bucurat de un mare succes în rândul publicului. Ca și în cazul Sărbătorii Muzicii, inițiate tot de Lang, numeroși romancieri și poeți aspiranți au ieșit în stradă pentru a-și citi poveștile sau pentru a-și împărtăși cuvintele celor care erau dispuși să-i asculte. Un studiu efectuat de cotidianul *Le Parisien* a confirmat că un francez din trei scria sau dorea să scrie. „Practic, putem spune că astăzi există mai mulți scriitori decât cititori", a tras concluzia Pierre Vavasseur în articolul său. La *RTL*, Bernard Lehut a prezentat succesul manifestării făcând următoarea remarcă: „Toți purtăm în noi ceva din Pick." În succesul acestei cărți descoperite în mijlocul manuscriselor refuzate se regăseau toți cei dornici să fie citiți. Augustin Trapenard a profitat de ocazie pentru a invita la o emisiune radio un filozof de origine maghiară, specialist în problematica retragerii din lume și cunoscător al operei lui Maurice Blanchot. Dar s-a lovit de o problemă: acest om își trăia atât de intens subiectul, încât făcea pauze interminabile între fraze, de parcă ar fi vrut să se retragă el însuși treptat din emisiune.

[1] Ezitase, propunând ceva mai simplu: „Ziua Scrisului" sau „Sărbătoarea Scrisului". Dar într-un sfârșit a preferat să-i aducă în prim-plan pe autorii nepublicați. Astfel nu-i sărbătorea pe amatori, ci îi punea în valoare pe cei care nu reușiseră să devină cunoscuți.

Astfel, Pick ajunsese pe buzele tuturor, simbolizând visul că într-o bună zi vor fi recunoscuți pentru talentul lor. Cum să-i crezi pe cei care susțin că scriu pentru ei înșiși? Cuvintele au întotdeauna o destinație, aspiră la o altă privire. A scrie pentru tine e ca și cum ți-ai face valiza fără ca apoi să pleci. Deși romanul lui Pick plăcea publicului, pe oameni îi atrăgea mai cu seamă povestea vieții lui. Era ecoul dorinței de a fi altcineva, un supererou cu puteri extraordinare necunoscute de nimeni, un om discret, al cărui secret consta în imperceptibila lui sensibilitate literară. Și, cu cât se știau mai puține despre el, cu atât era mai fascinant. Biografia sa nu dezvăluia nimic mai mult decât o viață banală, lineară. Iar asta sporea admirația publicului, ca să nu spunem mitul. Din ce în ce mai mulți cititori își doreau să pornească pe urmele lui și să se reculeagă la mormântul său. Cimitirul din Crozon îi primea astfel pe admiratorii cei mai înfocați. Uneori, drumul lor se încrucișa cu al lui Madeleine. Neînțelegându-le demersul, femeia le cerea să plece, să-i lase soțul în pace. Oare se număra ea printre aceia care credeau că poți scula pe cineva din morți? În orice caz, era posibil să-i răscolească secretele.

Acești vizitatori aparte treceau și pe la pizzeria lui Pick. Erau dezamăgiți să constate că în locul ei se afla acum o clătitărie. Văzând aglomerația deopotrivă surprinzătoare și bine-venită, noii proprietari, Gérard Misson și soția lui, Nicole, s-au hotărât să adauge în meniu câteva sortimente de pizza. Primele zile au fost catastrofale; clătitarul trudea din greu ca să facă față schimbării. „Acum trebuie să pregătesc pizza... și totul din cauza unei cărți", repeta el, nevenindu-i să creadă, în timp ce încerca să se deprindă cu

folosirea cuptorului. Curând, clătităria avea să fie complet dată uitării. Şi tot mai mulţi clienţi aveau să-şi dorească să viziteze subsolul în care Pick îşi scrisese romanul. Misson urma să organizeze cu plăcere un pelerinaj, brodând fără ezitare în decursul lunilor o poveste ale cărei detalii nu le cunoştea încă. Şi astfel se inventa romanul romanului.

Într-o dimineaţă, în timp ce-şi aşeza produsele în pivniţă, Gérard Misson s-a hotărât să aducă jos şi o masă din restaurant. A luat un scaun şi s-a aşezat. El, care nu scrisese nici măcar un rând în viaţa lui, se gândea că probabil inspiraţia vine dintr-un loc magic şi că era de-ajuns să se aşeze la o masă, cu o foaie de hârtie şi un stilou în faţă, pentru ca miracolul să se producă. Dar nu s-a întâmplat aşa. Nicio idee, nimic. Nici măcar umbra unei fraze. Era totuşi mai uşor să faci clătite (chiar şi pizza). Încerca o mare dezamăgire, după ce câteva zile se lăsase pradă visului de a deveni şi el un scriitor de succes.

Soţia l-a surprins în această postură improbabilă.

– Ce faci?

– Nu... nu e deloc ce crezi tu.

– Te apuci de scris? Tu?

Râzând copios, Nicole s-a retras şi a urcat în restaurant. Atitudinea ei fusese tandră, totuşi Gérard se simţea umilit. Soţia sa îl credea incapabil să scrie sau, pur şi simplu, să stea şi să cugete o clipă. Din acel moment nu şi-au mai vorbit, avea să fie începutul unei rupturi între ei. Uneori trebuie să acţionăm într-o manieră surprinzătoare, să ne abatem cumva de la cotidian, ca să aflăm ce crede celălalt cu adevărat despre noi.

4

Fisura apărută în cuplul Misson a fost una dintre nenumăratele consecințe ale publicării cărții lui Pick. Romanul schimba vieți. Și, desigur, notorietatea cărții s-a răsfrânt asupra bibliotecii refuzaților.

Magali, pe care de câțiva ani biblioteca nu o mai preocupa cu adevărat, a trebuit să organizeze din nou spațiul consacrat manuscriselor abandonate de editori. La început, fusese vorba doar de câțiva indivizi, dar curând s-a simțit depășită. Ai fi zis că fiecare francez ținea sub braț un manuscris. Mulți nici nu știau că trebuie să vină să-l aducă personal; zilnic soseau prin poștă zeci de romane, ca la o mare editură pariziană. Depășită de situație, Magali a cerut sprijinul primăriei, care a deschis pentru bibliotecă o anexă rezervată cărților refuzate. Crozon devenea astfel orașul emblematic al scriitorilor nepublicați.

Era ciudat să vezi un orășel de la capătul lumii, de obicei atât de liniștit, străbătut de aceste umbre umane, bărbați și femei, cu toții animați de pasiunea lor pentru cuvinte. Cei care veneau să-și aducă manuscrisul erau ușor de recunoscut. Dar niciunul dintre ei nu părea învins. Unora li se părea șic să lase aici un text, chiar și un jurnal intim. Orașul găzduia cuvintele tuturor, într-o revărsare barocă. Câteodată, scriitorii veneau de foarte departe; puteai întâlni doi polonezi sosiți special din Cracovia pentru a încredința bibliotecii ceea ce ei considerau a fi o capodoperă neînțeleasă.

Un tânăr pe nume Jérémie a venit din sud-vestul Franței să-și ofere culegerea de nuvele și câteva fragmente poetice, rodul muncii sale din ultimele luni. În vârstă de vreo douăzeci de ani, semăna cu Kurt Cobain, o siluetă deșirată și adusă de spate, cu părul blond, lung și murdar; totuși, înfățișarea lui derutantă degaja un aer emoționant. Jérémie părea dintr-un alt secol, de-a dreptul coborât dintr-un album foto al anilor 1970. Textele sale erau influențate de René Char sau de Henri Michaux. Poezia lui, care se voia implicată și intelectuală, rămânea cu totul inaccesibilă oricui altcuiva în afară de el însuși. Jérémie avea fragilitatea celor fără astâmpăr, care rătăcesc la nesfârșit în căutarea unui loc unde să-și pună capul.

Magali obosise să-i primească fără încetare pe cei care aduceau manuscrise și din când în când îl blestemau pe Gourvec pentru ideea lui extravagantă. Acum mai mult decât oricând proiectul i se părea absurd, nevăzând în el decât cantitatea de muncă suplimentară pe care o genera. Când l-a zărit pe Jérémie, și-a spus că are de-a face cu încă un amărât căruia nu-i fuseseră recunoscute meritele și care o s-o bată la cap ca toți ceilalți. Zâmbitor, el și-a prezentat textul. Atitudinea lui blândă contrasta cu înfățișarea aspră, sălbatică. Magali a sfârșit prin a-i aprecia înfățișarea, dându-și seama în cele din urmă cât era de frumos.

– Am încredere că nu-mi veți citi manuscrisul, a șoptit el. E ceva foarte intim.

– Nu vă faceți griji... a răspuns Magali, roșind discret.

Jérémie știa că femeia o să citească ce scrisese el, tocmai datorită rugăminții lui. Nu avea nicio importanță. Acest

loc era ca o insulă unde nu mai conta câtuși de puțin dacă ești judecat. Aici se simțea în largul lui. De obicei timid, în ciuda aparentei încrederi în sine, a mai rămas o clipă în bibliotecă, studiind-o pe Magali. Descumpănită de ochii lui albaștri ațintiți asupra ei, Magali a încercat să-și justifice gesturile. Dar era evident că, de când intrase el, Magali bâlmăjea fără rost. De ce o privea așa? Poate era un psihopat? Nu, părea blând, inofensiv. Se vedea după cum umblă, vorbește și respiră; părea să-și ceară scuze că există. Și totuși, avea un farmec incontestabil. Era imposibil să-ți iei ochii de la acest bărbat cu alura unei năluci[1].

Jérémie a mai rămas așa o clipă fără să-i vorbească. Din când în când schimbau câte un zâmbet. Într-un târziu, s-a apropiat de Magali:

– Am putea ieși să bem ceva împreună? După ce terminați lucrul?

– Să bem ceva?

– Da. Sunt singur aici. Am venit de departe ca să aduc manuscrisul. Nu cunosc pe nimeni, deci, ar fi bine dacă ați putea.

– De acord, a răspuns Magali, surprinsă de propria replică spontană, pe care nu o trecuse deloc prin filtrul gândirii. Dar acceptase, așa că o să meargă să bea ceva cu el. Doar din politețe, fiindcă el nu cunoștea pe nimeni aici. De altfel, de aceea și voia să bea ceva împreună cu ea, nimic mai mult. Nu vrea să fie

[1] Dacă Magali l-ar fi cunoscut pe Pasolini, s-ar fi gândit la filmul *Teorema*, la eroul care golește sufletele prin simpla putere generată de prezența-i fantomatică.

singur, se înțelege, de aia vrea să bea ceva cu mine, și-a zis Magali, după ce a reflectat o vreme la situație.

5

După câteva minute i-a trimis un mesaj soțului ei: rămăsese în urmă cu treaba. Era prima dată când îl mințea, nu că ar fi vrut, ci fiindcă până acum nu fusese nevoită să se abată de la calea adevărului. Numai că orașul Crozon e mic, totul se află. Poate era mai bine să rămână la bibliotecă, după ora de închidere. Avea acolo un birou unde puteau să bea un pahar. De ce accepta? Se simțea ca atrasă de un magnet de momentul prezent. Dacă refuza, nimic nu avea să i se mai întâmple în viață. Oare nu la asta visase ea? Îi era greu să-și dea seama ce simte cu exactitate. Nu se mai gândea de mult la dorințele și nici măcar la sexualitatea ei. Soțul n-o mai atingea cu adevărat, se excita uneori când se afla deasupra ei, într-o eliberare mecanică, care de altfel putea fi plăcută, dar totul lua forma unei împerecheri primare, lipsite de cea mai mică notă de senzualitate. Și acum iată că acest tânăr voia să bea un pahar în compania ei. Câți ani avea? Părea mai tânăr decât băieții ei. Poate douăzeci? Spera să nu aibă mai puțin. Ar deveni de-a dreptul sordid. Dar nu intenționa să-l întrebe. Nu voia să știe nimic despre el, ci mai degrabă să învăluie clipa în mister, o non-realitate care nu avea să-i afecteze în niciun fel restul vieții. Și, în plus, nu beau decât un pahar, doar atât, un pahar.

Era pe punctul de a-și termina berea și o privea fix. Ea și-a ferit chipul, încercând să-și păstreze cumpătul,

rostind două, trei fraze fără semnificație, ca să întrerupă liniștea insuportabilă care se așternuse. Jérémie a rugat-o să se relaxeze: nu era obligată să vorbească. Puteau să stea așa, în tăcere, el se simțea foarte bine. Era împotriva oricăror convenții într-o relație, în fruntea cărora figura tocmai această obligație a conversației între parteneri. Însă tot el a început discuția:

– E o bibliotecă ciudată.

– Ciudată?

– Da, e totuși bizar acest colț al manuscriselor refuzate. Un colț blestemat sau cam așa ceva.

– Ideea nu-mi aparține.

– Și atunci? Ce părere ai?

– Pentru mine, nu mai exista. Apoi a apărut cartea lui Pick.

– Crezi că într-adevăr el a scris-o?

– Da, desigur. De ce să nu fi fost el?

– Ziceam și eu așa... Faci pizza, nu citești niciodată o carte și după moartea ta se descoperă că ai scris un roman important. E foarte bizar, nu crezi?

– Nu știu.

– De pildă, tu faci lucruri de care să nu știe nimeni?

– Nu...

– A cui a fost ideea de a înființa această bibliotecă?

– A celui care m-a angajat. Jean-Pierre Gourvec.

– El scria?

– Nu știu. Nu-l cunoșteam chiar atât de bine.

– Cât timp ai petrecut alături de el?

– Ceva mai mult de zece ani.

– Ai stat zi de zi lângă el zece ani, în acest locșor și pretinzi că nu-l cunoșteai?

– Da, în fine... vorbeam... Dar nu știu prea multe despre ce gândea.

– Crezi că o să citești cartea mea?

– Nu cred. Doar dacă-ți dorești tu. Nu citesc niciodată cărțile care sunt aduse aici. Trebuie să spun că adesea e neplăcut. Acum oricine se crede scriitor. Și, de când cu succesul lui Pick, lucrurile stau și mai rău. Dacă stai să-i asculți, oamenii sunt toți niște genii neînțelese. Mi se spune asta mereu. Întâlnesc atâtea cazuri sociale...

– Și eu?

– Tu ce?

– Ce-ai gândit despre mine când m-ai văzut?

"...

– Nu vrei să-mi spui?

– Mi-ai părut frumos.

Lui Magali nu-i venea să creadă că spusese asta. Pur și simplu. S-ar fi putut simți jenată că discuția luase aspectul unui interogatoriu, dar nu, ea voia să mai petreacă o vreme cu el, să bea până dimineață, sperând că noaptea aceea nu va fi urmată de o nouă zi, ci că avea să se piardă undeva, într-un gol temporal. Deși era sinceră și directă, nu-și împărtășea niciodată sentimentele și emoțiile. De ce-i mărturisise că îl găsea frumos? Era informația centrală, care le estompa pe toate celelalte. Poate că-i plăcea să stea de vorbă cu el, dar era o plăcere neînsemnată în comparație cu dorința care punea stăpânire pe ea. De când nu mai simțise așa ceva? Îi era imposibil să precizeze. La urma urmei, poate era prima dată. Dorința se dovedea la fel de arzătoare ca vidul erotic ce o precedase. Jérémie o privea fix, cu un zâmbet

discret întipărit pe chip; ai fi zis că-i face plăcere să încetinească timpul, să nu grăbească lucrurile.

Într-un târziu, el s-a ridicat și s-a apropiat. Și-a lăsat capul pe umărul ei. Magali a încercat să-și controleze respirația, sperând să nu-și trădeze bătăile nebunești ale inimii. Jérémie și-a coborât mâna de-a lungul corpului ei și i-a ridicat rochia; înainte chiar de a o săruta, a penetrat-o cu degetul. Ea s-a agățat de el cu exagerată putere; simplul fapt de a fi atinsă o făcea să plonjeze într-o lume uitată. Atunci el a sărutat-o apăsat, ținând-o ferm de ceafă; ea s-a lăsat pe spate, ușoară de parcă trupul i se evapora, transformându-se în plăcere pură. El i-a luat mâna și i-a condus-o spre sex; ea l-a atins fără să se uite, mișcându-se cu stângăcie, dar el era suficient de excitat. I-a spus să se ridice și să se întoarcă, apoi a pătruns-o imediat pe la spate. Lui Magali îi era imposibil să-și dea seama cât durase totul, fiecare secundă lua locul precedentei, într-o încordare fizică ce o făcea să uite de prezent.

6

Stăteau acum întinși unul lângă celălalt pe podea, în penumbră. Magali, cu rochia ridicată, Jérémie, cu pantalonii în vine. Ea a auzit telefonul sunând, era cu siguranță soțul ei, dar nu conta. Spera să mai facă o dată dragoste în seara aceea, brusc uluită că și-a petrecut viața la adăpost de alte trupuri. Totuși, s-a îmbrăcat, jenată să se știe goală. Cum putuse el să o dorească? Și de ce tocmai pe ea? Probabil că putea avea orice femeie. Ai fi zis că e un miraj sau o întâlnire care se petrece doar în

filme. Nu trebuia să se entuziasmeze, ci pur și simplu să savureze frumusețea momentului; el urma să plece și totul avea să fie perfect; putea să retrăiască iar și iar fiecare clipă a acestei amintiri întipărite în memorie, ceea ce-i va permite să existe din nou.

– De ce te îmbraci?

– Nu știu.

– Trebuie să te întorci acasă? Te așteaptă soțul tău?

– Nu. De fapt, da.

– Mi-ar plăcea să rămâi dacă poți. Eu o să petrec noaptea aici, cu voia ta. Nu mi-am închiriat nicio cameră.

– Da, bineînțeles.

– Încă te mai doresc.

– Nu-ți pare că sunt...

– Cum?

– Nu ți se pare că sunt prea grasă?

– Nu, deloc. Îmi plac femeile cu forme, îmi dau un sentiment de siguranță.

– Chiar aveai atâta nevoie de siguranță?

– ...

7

Îngrijorat, José i-a mai trimis un mesaj; avea să vină la bibliotecă. Magali i-a răspuns că se întoarce acasă imediat, scuzându-se că fusese ocupată cu inventarul. Și-a strâns lucrurile de-a valma, aruncându-i câte o privire bărbatului cu care tocmai făcuse dragoste.

– Așadar, reprezint un inventar, a suspinat el.

– Trebuie să mă întorc acasă, n-am încotro.

– Nu te-ngrijora, înțeleg.

– Te găsesc aici mâine-dimineață? l-a întrebat Magali, care știa perfect răspunsul.

Avea să plece; era genul de bărbat care pleacă. Însă el i-a spus cu convingere că va fi acolo; părea sigur. A mai sărutat-o o dată, dar n-a mai adăugat nimic. Cu toate acestea, lui Magali i s-a părut că aude niște cuvinte. Vorbise el? Amestecul de senzații tulbura percepția timpului, stârnind halucinații și obligându-te să te agăți de celălalt ca să te asiguri că totul e real. În cele din urmă, el i-a șoptit iar:

– Vino mâine-dimineață, înainte de deschiderea bibliotecii, și trezește-mă cu gura...

Magali nu a încercat să deslușească semnificația exactă a acestei cereri de natură erotică, lăsându-se purtată doar de fericirea acestei împliniri corporale; peste câteva ore aveau să fie din nou împreună.

Odată ajunsă în mașină, deși trebuia să se grăbească spre casă, s-a oprit o clipă înainte să pornească. A aprins farurile, apoi a pornit motorul. Fiecare gest anodin căpăta proporții aproape mitologice, de parcă ceea ce tocmai se întâmplase punea stăpânire pe toată viața ei. Până și drumul pe care mergea zilnic de zeci de ani i se părea acum diferit.

Partea a șaptea

1

Cu câțiva ani în urmă, Jean-Michel Rouche avea o adevărată influență asupra mediului literar. Lumea se temea de articolele lui și mai ales de editorialul din *Le Figaro littéraire*. Îi plăcea să dețină această putere, se lăsa așteptat când lua masa de prânz cu atașații de presă, făcea întotdeauna o pauză înainte de a-și exprima părerea despre un roman sau altul, părere care avea caracter de profeție. Era prințul unui regat efemer, pe care-l credea veșnic. A fost însă suficientă numirea unui nou director în fruntea ziarului ca să se pomenească dat afară. Un alt editorialist s-a bucurat de prestigiul funcției, dar a fost și el demis peste câțiva ani; așa se desfășura nesfârșitul vals al acestei puteri fragile.

Fără să-și dea seama, Rouche își făcuse mulți dușmani în perioada lui de glorie. Nu intenționase să fie rău sau nedrept, ci onest din punct de vedere intelectual în privința sentimentelor sale, denunțând atitudinile și

scriitorii supraestimați. Nu acționase întotdeauna din nevoia de a face carieră; asta nu i se putea nega. Dar nu mai reușea să găsească un loc în care să se exprime; nici la radio, nici la televiziune și cu atât mai puțin în presa scrisă. Treptat, avea să fie uitat; să devină un nume pe care abia ți-l amintești.

Cu toate acestea, perioada dificilă pe care o traversa nu îl făcuse mai sarcastic, ci aproape binevoitor. Conducea dezbateri libere în orașele de provincie, dându-și seama că în spatele fiecărui scriitor, inclusiv al celor mediocri, există o forță creatoare și visul de a realiza o operă. Împărțea gustări reci și țigări de foi cu martorii declinului său. Seara, în camera lui de hotel, se concentra asupra părului, constatând cu groază dispariția lui treptată și inevitabilă. Mai ales al celui din vârful capului. Stabilea o paralelă între viața lui socială și cea capilară; dovada era clară: începuse să-i cadă părul în momentul în care fusese concediat.

De la apariția cărții lui Pick, făcuse o obsesie pentru povestea cu pricina. Brigitte, partenera lui de trei ani, nu înțelegea de ce vorbește atât de des despre această apariție editorială pe care o considera dubioasă. După părerea lui, romanul fusese un soi de înscenare literară.

– Peste tot vezi numai comploturi, i-a zis Brigitte.

– Nu cred că un artist își poate dori să rămână anonim. În fine, se mai întâmplă, însă foarte rar.

– Nicidecum. Mulți oameni au un talent pe care preferă să-l păstreze doar pentru ei. Eu, de pildă. Știai că eu

cânt sub duș? i-a dezvăluit Brigitte, mândră nevoie mare de gluma ei pe jumătate rostită, pe jumătate îngânată.

– Nu, nu știam. În fine, nu vreau să te jignesc, dar nu cred că e același lucru.

– ...

– Uite ce zic eu. Când adevărul va ieși la iveală, îți garantez că multă lume va fi surprinsă.

– Mie una mi se pare o poveste frumoasă și cred în ea. Tu ești blazat și asta-i trist.

Jean-Michel nu știa ce să răspundă la această ultimă replică oarecum brutală. Era încă un reproș. Simțea că Brigitte s-a plictisit de el. Nu-l mira deloc. Îi cădea părul, se îngrășa, nu avea o viață socială prea palpitantă și câștiga din ce în ce mai puțin; nu o mai putea invita la restaurant pe nepusă masă. Trebuia să-și calculeze dinainte până și cele mai mici cheltuieli.

La drept vorbind, toate acestea o interesau prea puțin pe Brigitte. În schimb, aștepta ca el să-și recapete pasiunea de la începutul relației lor, felul de a spune povești, de a se entuziasma. Chiar dacă în majoritatea timpului era drăguț și atent, ea simțea cum partea lui întunecată câștigă teren. Se lăsa cuprins de tristețe. La urma urmei, nici nu o mira scepticismul lui în privința acestui autor de origine bretonă. Însă ea se înșela. Lucrurile stăteau exact invers față de cum credea ea. Ceva se trezea în Jean-Michel. Trecuse atâta timp de când nu-l mai însuflețise o asemenea motivație. Voia să conducă ancheta, cu certitudinea că rezultatul obținut avea să-i influențeze decisiv soarta. Grație lui Pick, avea

să revină în prim-planul scenei literare. Pentru asta, trebuia să se lase purtat de intuiție și să descopere elementele înșelătoriei. Pentru început, intenționa să se ducă în Bretania.

A implorat-o pe Brigitte să-i împrumute mașina. Ea avea motive întemeiate să ezite: știa că e un șofer prost. Dar nu avea nimic împotrivă ca el să plece câteva zile. Le prindea bine amândurora. Așa că a acceptat, avertizându-l să conducă prudent, căci nu mai avea bani să plătească o asigurare suplimentară. El și-a făcut repede bagajul și s-a urcat la volan. Nici nu apucase să facă două sute de metri, când, la primul viraj greșit, a zgâriat automobilul marca Volvo.

2

După ce o văzuse pe Madeleine la televizor, Rouche era convins că nu va scoate de la ea nicio informație în plus. Trebuia să se concentreze asupra fiicei, căreia îi plăcea să vorbească mult în cadrul interviurilor. Momentan, i se ceruse pur și simplu să povestească întâmplări din trecut, nimic foarte grav, dar Rouche avea să facă tot posibilul ca ea să-i arate cât mai multe documente. Era încredințat că va găsi undeva o dovadă că intuiția nu-l înșelase. Joséphine nu se plictisea deloc de entuziasmul mediatic. Profita de el pentru a vorbi despre magazinul ei, fapt care-i aducea o publicitate considerabilă. Jurnalistul citise articolele pe internet și nu avea o părere prea bună despre ea, ca să nu spunem că o considera cam proastă.

Pe autostradă, în drum spre Rennes, l-a obsedat că zgâriase mașina. Brigitte va reacționa foarte urât când va auzi. Însă putea să nege că fusese vina lui. Era plauzibil. Așa găsise mașina; un vandal care nici măcar nu-și lăsase numărul de telefon, asta-i tot. Dar sigur ea n-o să-l creadă. El era genul de om care zgârie mașinile pe care le împrumută. Putea să-i promită că o va repara, dar de unde bani? Situația lui precară îi complica toate relațiile cu cei din jur. Începând cu faptul că fusese nevoit să împrumute o mașină. Dacă ar fi avut mijloacele necesare, ar fi închiriat una, optând pentru toate suplimentele de asigurare, incluzând clauza „în caz de zgârieturi".

În timp ce conducea, rememora ultimele luni. Se întreba până unde avea să-l împingă spirala eșecului. Își părăsise apartamentul burghez și se instalase într-o cameră situată la ultimul etaj al unui frumos imobil parizian; cu o astfel de adresă, încă putea să impresioneze. Nimeni nu știa că nu folosește liftul, ci urcă pe scara de serviciu. Singura căreia sfârșise prin a-i mărturisi adevărul era Brigitte. După mai multe săptămâni de relație amoroasă, nu-i mai putea ascunde situația reală. Săptămâni întregi refuzase să o invite la el acasă, până când ea ajunsese să-și imagineze că e însurat. Într-un final, s-a simțit ușurată să afle că lucrurile stăteau cu totul altfel: Jean-Michel era ruinat. Pentru ea nu avea nicio importanță. Dintotdeauna se zbătuse să-și crească fiul de una singură și nu contase niciodată pe nimeni. Când a aflat adevărul, Brigitte a zâmbit; mereu cădea în mrejele bărbaților săraci. Dar, odată cu trecerea lunilor, faptul devenea un inconvenient.

În apropiere de Rennes, Rouche a încercat să uite de maşina zgâriată şi de reflecţia asupra eşecurilor vieţii sale şi să se concentreze, în schimb, asupra investigaţiei. La volan, simţea pur şi simplu că trăieşte. Uneori trebuie să străbaţi peisajul ca să te asiguri că exişti. Ce-i drept, nu ancheta o crimă şi nici o serie de dispariţii în Mexic[1], ci trebuia să demaşte o impostură literară.

Cum nu mai condusese de mult, şi-a zis că mai bine face o pauză. Fericit în sfârşit, a băut o bere într-o benzinărie şi a ezitat între mai multe batoane de ciocolată. Până la urmă, a ales încă o bere. Îşi promisese că o să bea mai puţin, dar nu era o zi ca toate celelalte.

Rouche a ajuns la Rennes pe la mijlocul după-amiezii. Fără GPS, i-a mai luat o oră ca să găsească magazinul lui Joséphine. A zărit un loc de parcare chiar în faţă: pentru el era mai degrabă un simbol decât o informaţie concretă. Nu-i venea să creadă, se simţea cuprins de o veselie exagerată. Ani la rând, ori de câte ori avusese ocazia să conducă, fusese genul de persoană care se tot învârtea prin parcare pentru ca în final să parcheze pe un loc rezervat maşinilor de livrare la domiciliu, ceea ce-i dădea o stare de nelinişte întreaga seară. Astăzi, lucrurile stăteau complet diferit. Emoţionat de noua situaţie, a ratat intrarea în parcare şi a zgâriat încă o dată maşina.

Abia se bucurase şi el puţin că realitatea condiţiei sale dezolante îl şi prinsese în ghearele ei. Mai grav era că nu o mai putea convinge pe Brigitte că nu fusese vina

[1] Tocmai citea romanul *2666* de Roberto Bolaño.

lui. Probabilitatea ca niște vandali să-i zgârie mașina de două ori în aceeași zi era foarte mică. Doar dacă nu invoca o atitudine răuvoitoare. Cineva supărat pe el din pricina cercetărilor sale. Nu-și dădea seama cât de credibilă părea această ipoteză. Pe cine ar fi deranjat faptul că el investiga existența unui posibil autor-fantomă, deghizat într-un pizzar de origine bretonă?

3

Oarecum necăjit și pentru a prinde puțin curaj înainte de a trece la primul act al anchetei, s-a hotărît să ia o bere la barul din față. Apoi a mai comandat *una mică*, expresie dragă beților care, prin aceste vorbe blânde și tandru-ironice, ascund realitatea unui consum regulat.

Câteva minute mai târziu, a intrat în magazin. Avea mai degrabă aerul unui pervers bătrân, venit să tragă cu ochiul la chiloței, decât al unui bărbat care vrea să-i ofere soției o lenjerie intimă fină. Mathilde, noua vânzătoare, s-a apropiat de el. Absolvise o școală de comerț și trecuse bacalaureatul cu nota 5, prin urmare cu greu reușise să-și găsească un loc de muncă stabil. După câteva slujbe mărunte, semnase în cele din urmă și un contract. Își datora norocul chior romanului renumitului Henri Pick. Interviurile făcuseră atâta publicitate magazinului, încât Joséphine se văzuse nevoită să angajeze pe cineva care s-o ajute. Cu această ocazie, Mathilde citise *Ultimele ore ale unei povești de dragoste* și i se păruse tristă; dar ea era genul care plânge ușor.

– Bună ziua! Cu ce vă pot ajuta? l-a întrebat ea pe Rouche.

– Aș dori să vorbesc cu Joséphine. Sunt jurnalist.

– Îmi pare rău, dar nu este aici.

– Și când se întoarce?

– Nu știu. Dar nu cred că astăzi.

– Nu credeți sau știți sigur?

– A zis că pleacă o vreme.

– E un termen cam vag. Ați putea să o sunați?

– Am încercat deja, dar nu poate fi contactată.

– Ciudat! Acum câteva zile o vedeai peste tot.

– Nu, nu-i deloc ciudat. M-a anunțat dinainte. Poate că avea nevoie de o pauză, atâta tot.

– O pauză? a repetat el în barbă, dispariția ei subită părându-i-se bizară.

În acel moment, a intrat o femeie de vreo cincizeci de ani. Vânzătoarea a întrebat-o ce dorește, dar ea nu i-a răspuns. Jenată, a întors capul spre Rouche, care a înțeles că el e de vină pentru tăcerea ei. În mod evident, femeia nu era dispusă să-și exprime de față cu el preferințele în materie de lenjerie intimă. Rouche i-a mulțumit în grabă lui Mathilde și a părăsit magazinul. Neștiind ce să facă, s-a instalat din nou la terasa de vizavi.

4

Chiar atunci, Delphine și Frédéric tocmai își terminau prânzul prelungit. Delphine muncise atât de mult în ultimele luni, încât acum își acorda puțin timp liber

alături de *scriitorul ei preferat*. El îi reproșase că o vede mai rar, fapt care nu-l împiedica să aprecieze perioadele de solitudine (unul dintre numeroasele lui paradoxuri). După părerea sa, un cuplu nu se definea doar prin timpul petrecut împreună.

Delphine se concentra asupra carierei. Era tot mai solicitată, fie pentru a primi felicitări, fie pentru a i se oferi un loc de muncă. Alți editori vedeau în ea una dintre viitoarele experte în domeniu, în stare să adulmece înaintea tuturor viitoarele succese literare. Din când în când se simțea jenată să se afle în centrul atenției; într-o bună zi, toți aveau să-și dea seama că e doar o puștoaică și să o demaște. Pe moment însă, cartea lui Henri Pick se apropia de 300 000 de exemplare vândute, depășind cu mult toate așteptările.

– Peste zece zile Grasset organizează o serată în cinstea acestui mare succes, i-a comunicat Delphine lui Frédéric.

– Sigur nu va organiza un cocktail pentru vânzările înregistrate de cartea mea.

– Se va întâmpla și asta. Sunt convinsă că viitorul tău roman va obține un premiu.

– Ești drăguță că spui asta. Dar eu nu sunt breton, nu fac pizza și, ce e mai rău, sunt încă în viață.

– Încetează...

– Mi-au trebuit doi ani să scriu ultimul roman. Cred că s-au vândut 1 200 de exemplare, asta, dacă pun la socoteală familia, prietenii și cărțile pe care le-am cumpărat eu însumi ca să le ofer cunoștințelor. Mai sunt și cei care l-au cumpărat din greșeală. Și trecătorii cărora li s-a făcut

milă de mine când ofeream dedicații în librărie. În fond, dacă e să contabilizăm doar vânzările reale, trebuie să fi vândut vreo două cărți, a conchis el zâmbind.

Delphine a izbucnit în râs. Întotdeauna îi plăcuse autoironia lui Frédéric, deși uneori suna a amărăciune.

– Mascarada ia proporții, a reluat el. Ai văzut că numeroși editori trimit stagiari la Crozon? Speră să descopere o nouă comoară. Când știi bine că scrierile fără cap și fără coadă pe care le-am văzut acolo sunt lipsite de orice valoare.

– Lasă-i în pace! Nu are nicio importanță. Pentru mine contează următorul tău roman.

– Tocmai voiam să te anunț că i-am găsit un titlu.

– Serios? Și-mi zici așa, într-o doară? Dar asta-i minunat!

"...

– Haide! Spune-mi-l!

– Se va numi *Omul care spune adevărul*.

Delphine l-a privit pe Frédéric drept în ochi, fără să comenteze nimic. Oare nu-i plăcea? În cele din urmă, a bolborosit că e greu să judeci un titlu fără să fi parcurs textul. Frédéric a asigurat-o că în curând îl va putea citi.

Câteva minute mai târziu, Frédéric i-a propus să-și ia liber după-amiază. Ca la prima lor întâlnire, voia să se întoarcă împreună pe jos acasă și să facă dragoste. Delphine s-a prefăcut că ezită (fapt pe care el îl ura cel mai mult), apoi i-a spus că are prea mult de lucru, mai ales că trebuia să se ocupe de pregătirile pentru petrecere. El nu a insistat (ceea ce ea cu siguranță și-ar fi dorit), așa că s-au despărțit în mijlocul străzii cu un sărut fugar ce promitea un altul, mai intens. Frédéric a privit-o cum se îndepărtează,

concentrându-se asupra posteriorului ei, în speranța că ea se va întoarce. Visa ca Delphine să-i adreseze un ultim semn, un gest pe care să-l poată purta cu el în așteptarea următoarei lor întâlniri. Dar ea nu s-a întors.

5

Rouche își petrecuse după-amiaza înțepenit pe terasa cafenelei, bând bere după bere într-un ritm susținut. Ancheta lui începea cu un impas, nu știa încotro s-o apuce. În ajun, se visase cavaler temerar al literaturii franceze, animat de sentimentul că viața lui căpăta în sfârșit o dimensiune acceptabilă. Dar se lovise de realitatea prea puțin binevoitoare. Joséphine nu mai era în zonă și nu se știa când se va întoarce. Nu se putea considera un detectiv prost, fiindcă nu avusese ocazia să facă nici cel mai mic demers; nu era decât un șofer rămas în pană la linia de start[1]. Totul i se năruia sub picioare, nimic nu-i mergea bine: destinul continua să-i joace farse. Alcoolul provoacă fie un entuziasm mai mult sau mai puțin comunicativ, fie o înlănțuire de viziuni sumbre și patetice. Astfel, lichidul ingerat te pune în fața a două variante din care trebuie să alegi; Rouche alesese varianta negativă, care venea la pachet cu o doză mare de autodenigrare.

Din fericire, tocmai primise un e-mail din partea serviciului de presă al Editurii Grasset, prin care era

[1] Stranie comparație mecanică, fiindcă singurul fapt demn de menționat din momentul plecării erau două zgârieturi ale mașinii.

invitat la un cocktail oferit în cinstea succesului lui Pick. I se păruse ridicol să citească mesajul tocmai când pornise pe urmele a ceea ce intuiția îi spunea că e o înșelătorie; dar nu acela era sentimentul lui predominant. Îl copleșea simpla bucurie de a se regăsi pe lista de invitați; asta însemna că nu îl uitaseră cu desăvârșire. Lună de lună, fusese înlăturat tot mai des de la evenimente; sfârșitul puterii sale atrăsese după sine sfârșitul vieții lui sociale; nu mai era invitat la masă, unii atașați de presă cu care intenționa să întrețină relații de prietenie îl ocoleau, într-o manieră pragmatică mai degrabă decât agresivă, nemaiputând să-și petreacă timpul cu un jurnalist care aproape că nu mai avea nicio influență mediatică. Bucuria de a fi fost invitat îi smulse un surâs. Și când te gândești că înainte abia făcea față solicitărilor! Însă vine o zi când, aflați în plin declin, învățăm să iubim la nebunie lucruri pe care până atunci nici nu le mai sesizam.

În timp ce-și bea în liniște berile, urmărea neîncetatul balet al femeilor care intrau și ieșeau din magazinul de lenjerie intimă. Își imaginase fiecare clientă dezbrăcându-se în cabina de probă, nu într-un fel libidinos, ci mai degrabă purtat de o reverie adolescentină. Își spunea că putem cu siguranță înțelege secretele și psihologia femeilor atunci când asistăm la alegerea lenjeriei. Era una dintre nenumăratele lui teorii din acea după-amiază (alcoolul). De îndată ce a plecat și ultima clientă, Mathilde a ieșit și a încuiat magazinul. Atunci l-a zărit pe celălalt trotuar pe bărbatul care o întrebase despre patroana ei cu câteva ore mai devreme. Complet lipsit de inhibiții, el i-a

adresat un zâmbet amical, de parcă se cunoșteau dintotdeauna. Tânăra a fost surprinsă de contrastul puternic dintre persoana retrasă și stânjenită cu care schimbase câteva cuvinte și cea pe care o vedea acum.

Rouche și-a însoțit apoi zâmbetul cu un semn discret care putea fi interpretat atât drept salut amical, cât și drept invitație de a-i ține companie. Mathilde putea să aleagă varianta care-i convenea. Înainte de a-i dezvălui decizia, trebuie să precizăm un element important: Mathilde nu cunoștea pe nimeni în Rennes. Era dintr-un sătuc de pe Loara, acolo unde fluviul se varsă în Oceanul Atlantic, își făcuse studiile la Nantes, înainte de a-și găsi de lucru la Rennes. Cu cât rata șomajului era mai mare, cu atât lumea se lăsa dezrădăcinată mai ușor; astfel, în perioada de criză economică, adeseori observai în oraș o mulțime de suflete solitare. Așadar, Mathilde s-a îndreptat spre Rouche imediat și l-a apostrofat:

– Tot aici sunteți?

– Da. Mă gândeam că poate Joséphine mai trece pe aici după-amiază, a bălmăjit el, justificându-se.

– Nu, n-a mai trecut.

– V-a sunat cumva?

– Nici atât.

– N-ați vrea să bem ceva împreună?

– ...

– Doar n-o să-mi răspundeți negativ de trei ori la rând.

– De acord, a acceptat Mathilde, zâmbind la auzul ultimei replici.

Jurnalistul a privit-o uluit. De multă vreme nu mai acceptase o necunoscută să bea un pahar cu el, pe nepusă masă, fără nici cea mai mică obligație profesională. Încercase să strecoare puțin umor în conversație, fără să creadă prea mult în ce spune; trebuia să admită că poți fi bun chiar și atunci când nu ai nimic de pierdut. În același mod trebuia să-și desfășoare și ancheta. Să cerceteze în amănunt, fără să se gândească la un rezultat obligatoriu. Dar asta avea și o consecință: ea era acum acolo, alături de el. Așa că se vedea nevoit să-i vorbească. Da, că doar nu o invitase să stea cu el pentru a-i împărtăși tăcerea. Dar ce să-i zică? Ce poți spune în astfel de situații? Și, ca lucrurile să se încurce și mai tare, din momentul în care ea acceptase să bea un pahar împreună, Rouche începuse s-o găsească foarte frumoasă. Fapt ce-i accentua angoasa. Dar acum era prea târziu: trebuia să fie amuzant, interesant și fermecător. Un trio imposibil. Oare de ce o invitase să ia loc? Ce idiot! Și cum de ea acceptase să bea ceva împreună cu un bărbat care reușise să-și zgârie mașina de două ori în aceeași zi? Deci avea și ea o oarecare responsabilitate. În timp ce reflecta, își mascase angoasa în spatele unor zâmbete forțate. Însă Rouche avea senzația că Mathilde îi citește tot pe chip. Devenise incapabil să se prefacă.

Din fericire, chiar atunci a apărut chelnerul. Mathilde a cerut o bere; Rouche a comandat o apă minerală Perrier, renunțând la alcool și alegând calea sobrietății. Pentru a evita reinstalarea sentimentului de jenă, i-a vorbit despre ancheta lui:

– Și ziceți că nu știți unde e?

– Nu, doar v-am mai spus.

– Sunteți sigură?

– Sunteți jurnalist sau polițist?

– Sunt jurnalist, nu vă îngrijorați.

– Nu sunt îngrijorată. De ce? Ar trebui să fiu?

– Nu, nu... deloc.

– Joséphine a zis că a dat destule interviuri. Dar era pentru binele magazinului.

Când nu știa ce să mai zică, Rouche făcea pur și simplu o pauză în toiul conversației. Încercările prin care trecuse îl văduviseră de orice urmă de vicleșug social. Dificultățile îndurate îi transformaseră până și chipul, modificând aspectele cinice în incertitudini, înlocuindu-i expresia dură și severă cu una aproape înspăimântată, care inspira încredere amestecată cu milă. Emoționată de acest necunoscut, Mathilde s-a hotărât să-i povestească ce știe.

6

Totul începuse cu vreo zece zile în urmă. Într-o dimineață, Joséphine intrase foarte entuziasmată în magazin, oferind o imagine aparte: rămăsese în picioare, nemișcată, dar ai fi putut jura că sare în sus de fericire.

Mathilde, care până atunci avusese de-a face cu o femeie afectuoasă, desigur, dar prea puțin înclinată spre efuziuni, fusese surprinsă să-i descopere o nouă latură a personalității; părea animată de o energie care-i amintea

mai degrabă de prietenele de vârsta ei. Ca orice adolescentă care trecuse printr-o experiență deosebită, Joséphine nu reușea să păstreze pentru sine cele întâmplate. Așa că i s-a destăinuit primei persoane dispuse s-o asculte – vânzătoarea ei:

– E de necrezut! Am petrecut noaptea cu Marc. Îți dai seama? După atâția ani...

Deși nu înțelegea însemnătatea situației, Mathilde jucase teatru, holbându-se la ea și dovedindu-și talentul de a părea entuziasmată. La drept vorbind, reacția se datorase uimirii de a-și auzi patroana, o femeie pe care o cunoștea atât de puțin, făcându-i dezvăluiri intime. A ascultat lungul monolog al lui Joséphine cu aceeași expresie întipărită pe chip.

Așadar, Marc era fostul ei soț, care o părăsise pe nepusă masă pentru o altă femeie. Dintr-odată se trezise singură, fiindcă cele două fiice ale sale plecaseră să deschidă un restaurant la Berlin. Privind în urmă, putea spune că partea cea mai grea fusese singurătatea. Dar era vina ei. Nu voise să se vadă cu prietenele și cu atât mai puțin cu martori ai trecutului lor. Tot ce-i amintea de Marc o sfâșia de durere. Și în cei aproape treizeci de ani petrecuți alături prezența lui își pusese amprenta peste tot. La Rennes, Joséphine evita toate cartierele pe unde umblaseră împreună, reducând în consecință orașul la un perimetru autorizat foarte restrâns. Geografia unei închisori se adăuga astfel disperării ei.

Dar Marc reînnodase relația atunci când o sunase. Când ea îi răspunsese, el nu spusese decât atât: „Eu

sunt." Ca și cum temeiul acestui „eu sunt" era un fapt nepieritor. Readucea dintr-odată la viață intimitatea dintre ei. În cuplu e bine să nu-i mai spui celuilalt pe nume. După câteva fraze banale despre trecerea timpului, el îi mărturisise:

– Te-am văzut în ziar. E o nebunie! Nu-mi venea să cred! Și asta m-a pus pe gânduri...

– ...

– E incredibilă povestea romanului scris de tatăl tău. N-aș fi crezut niciodată că...

– ...

– Alo? Mai ești acolo?

Da, era.

Dar nu se simțea în stare să-i răspundă imediat.

Marc o sunase.

Sfârșise prin a-i propune să se întâlnească.

Ea acceptase cu oarecare ezitare.

7

O astfel de revedere după mai mulți ani seamănă cu prima întâlnire. Joséphine era îngrijorată de cum arăta: ce avea el să creadă despre ea? Îmbătrânise, desigur; s-a privit îndelung în oglindă și a fost surprinsă să constate că încă e frumoasă. Și totuși, nu-i stătea în fire să se complimenteze singură. Dimpotrivă, se criticase adesea cu o ușurință epuizantă, dar de ceva vreme îi revenise pofta de viață, ceea ce se traducea, se pare, printr-un aspect întinerit. Cum de se lăsase atâția ani copleșită de tristețe? Aproape că-i era rușine că suferise, de parcă

durerile nu erau supuse trupului, ci deciziilor minții. Crezuse că totul s-a sfârșit, că acum se putea întâlni cu Marc pe stradă fără să sufere, dar se înșela: auzindu-i vocea la telefon, a înțeles imediat că nu încetase nicio clipă să-l iubească.

Marc i-a dat întâlnire într-o cafenea unde le plăcea să ia prânzul când erau împreună. Joséphine s-a hotărât să meargă mai devreme; prefera să o găsească la masă când va veni. Nu voia să bâjbâie, să-l caute din priviri, riscând ca el să o studieze în detaliu. Se ura pentru că se temea de părerea lui; nu mai avea nimic de pierdut acum. Nimic nu se schimbase, decorul era același, ceea ce dădea o anumită confuzie momentului. Prezentul îmbrăca haina trecutului. A comandat un pahar cu vin roșu, după ce a ezitat între toate sortimentele posibile de băuturi, de la ceai la suc de caise și șampanie. Vinul roșu i se părea un compromis potrivit pentru a marca intensitatea regăsirii lor, fără a fi, totuși, prea festiv. Totul i se părea complicat; s-a întrebat chiar și ce poziție să adopte. Cum să-și țină brațele, picioarele, unde să-și țintească privirea? Să arate relaxată sau să-și sublinieze starea de încordare adoptând o poziție dreaptă, așteptându-l? El nici nu venise și ea se simțea deja epuizată.

În cele din urmă, a sosit și el, ceva mai devreme decât fusese stabilit. S-a îndreptat degrabă spre ea, zâmbindu-i larg.

– A, ai venit deja?

– Da, am avut o întâlnire în cartier... i-a răspuns Joséphine, strecurând o minciună nevinovată. S-au

îmbrățișat călduros și s-au privit o clipă surâzând. Într-un târziu, Marc i-a spus:

– Ce ciudat să ne vedem, nu?

– Probabil că arăt oribil.

– Deloc. Te-am văzut în ziar. Și mi-am zis că nu te-ai schimbat deloc. Mai degrabă eu...

– Nu. Ești neschimbat. Mereu la fel de...

– Am făcut burtă, a întrerupt-o el.

Marc a comandat și el un pahar cu vin roșu și au început să vorbească fără nici cea mai mică pauză. Ai fi zis că nu se despărțiseră niciodată. Exista între ei o totală complicitate; evitau, desigur, pe moment, subiectele deranjante. Întotdeauna e mai simplu să te înțelegi cu cineva dacă abordezi teme banale, nedureroase, dacă povestești filme recente sau ultimele peripeții ale unor persoane care au fost cândva prieteni comuni. Au băut astfel câteva pahare, regăsindu-și dezinvoltura de odinioară, dar oare aceasta era reală? Joséphine se gândea neîncetat la cealaltă femeie. Întrebarea îi ardea pe buze, gata să fie rostită, imposibil de oprit, asemenea unui om care părăsește în goană o casă în flăcări:

– Și... cealaltă? Mai ești cu ea...?

– Nu. Ne-am despărțit. De mai multe luni.

– Serios? De ce?

– Era complicat. Nu ne mai înțelegeam...

– Voia un copil? a ghicit Joséphine.

– Da. Dar nu a fost numai asta. Nu o iubeam.

– Și după cât timp ți-ai dat seama?

– Destul de repede. Dar cum distrusesem relația noastră pentru ea, m-am mințit singur. Până când într-o zi m-am hotărât să plec.

– Și de ce ai vrut să ne întâlnim?

– Ți-am spus. Te-am văzut în ziar. A fost ca un semn. Știi bine că eu nu citesc ziarul. La început mi-am spus că nu am dreptul să te sun. Te-am făcut să suferi prea mult. Dar apoi... cum nu mai știam nimic despre tine...

– Nu prea cred că nu știai. Sigur ți-au vorbit fetele despre mine.

– Din câte știu ele, nu ai pe nimeni. Sau poate nu le spui chiar tot...

– Nu, nu le-am ascuns nimic. După tine nu am mai fost cu nimeni. Aș fi putut, dar n-am făcut-o niciodată.

O liniște gravă s-a așternut brusc, deși până atunci în conversație nu apăruseră timpi morți. Marc i-a propus să meargă să ia cina în altă parte. Deși era sigură că nu va putea să înghită nimic, Joséphine a acceptat.

8

În timpul mesei, Joséphine a trebuit să recunoască direcția exactă spre care se îndrepta această seară. Nu aducea întru nimic cu regăsirile clasice, în cadrul cărora se face bilanțul anilor petrecuți în absența celuilalt. Nicidecum. Întâlnirea lor lua o turnură complet diferită. Marc dădea tot mai mult de înțeles că dorește să reia relația. Ori visa ea? Nu, el repeta cât de mult îi lipsește,

cât de dor îi e de trecut și cât de mult greșise. Uneori lăsa capul în jos, dând glas noilor sale speranțe. De obicei foarte sigur de el, adesea arogant, iată că acum ezita. Observându-i neliniștea, Joséphine s-a emoționat și mai tare; iar încrederea i s-a dublat. Se mira că se simte atât de în largul său, dar era și cazul; în prezent, totul devenea limpede. Își petrecuse ultimii ani în așteptarea acestei clipe. A șters cu un șervețel o picătură de transpirație de pe tâmpla fostului ei soț și astfel a reînceput totul.

Ceva mai târziu au făcut dragoste acasă la Marc. Era o senzație cu totul aparte să regăsească după atâția ani un trup familiar. Joséphine simțea deopotrivă teama primei experiențe, amestecată cu perfecta cunoaștere a celuilalt. Ceva se schimbase totuși: hotărârea lui Marc de a-i oferi plăcere. Cu toate că ei îi plăcuse întotdeauna să facă dragoste cu el, în ultimii ani fusese ceva mecanic. Atențiile lui erotice se împuținaseră. Dar în seara asta lucrurile stăteau cu totul altfel. Soțul ei era înarmat cu energia necesară unei noi lupte. Voia să-i transmită prin trupul lui garanția schimbării. Joséphine tânjea să se lase purtată de val, dar nu reușea să se desprindă total de conștientizarea actului. Avea nevoie de mai mult timp ca să ajungă să facă dragoste fără să se gândească la asta. Simțea însă o reală plăcere și amândoi au rămas uimiți de cele întâmplate. În cele din urmă, Joséphine a adormit în brațele lui Marc. Când a deschis ochii, a constatat că tot ce trăise mai devreme fusese aievea.

9

În zilele următoare, au continuat cu același elan. Se întâlneau seara la cină, evocau amintiri și greșeli din trecut, proiecte și clipe fericite, apoi sfârșeau prin a face dragoste acasă la Marc. El părea fericit și foarte încântat; printre frânturi, îi povestea cum cealaltă femeie îl sufocase, îl privase de libertate, încercând să-i controleze viața. Și în plus trebuia să-i facă daruri, să o liniștească prin forța banului. Lui Joséphine îi displăcea acest gen de confidențe. O făceau din nou să sufere, îi lăsau un gust amar. Trebuia să evite trecutul.

– Să nu mai vorbim despre asta, te rog, să nu mai vorbim...

– Da, ai dreptate. Scuză-mă.

– S-a terminat.

– Ți-ai fi imaginat vreodată că tatăl tău ar putea să scrie o asemenea poveste? a întrebat-o Marc, schimbând subiectul.

– Poftim?

– Romanul tatălui tău... Te-ai fi gândit vreodată la așa ceva?

– Nu. Dar nu aș fi putut să prezic nici ceea ce trăim noi doi acum. Așa că orice este posibil.

– Da, așa e. Ai dreptate. Însă noi nu vindem atâtea cărți!

– Cu siguranță.

– Ți-au dat cifrele?

– Ce cifre?

– Păi... cifrele de vânzare a cărții tatălui tău. Am citit în presă că s-au vândut mai bine de 300 000 de exemplare.

– Da, așa cred. Și încă se mai vinde.

– E colosal! a adăugat Marc.

– Nu-mi prea dau seama ce reprezintă asta, dar da, cred că e mult.

– Așa e.

– Ce ciudat! Părinții mei au muncit toată viața, au dus un trai modest și iată că tata lasă în urmă o carte care o va face pe mama bogată. În fine, tu o cunoști. Nu-i pasă ei de bani. Nu m-ar mira dacă ar dona totul unor acțiuni caritabile.

– Crezi? Ar fi păcat. Ar trebui să discuți cu ea despre asta. Ți-ai putea îndeplini toate visurile. Să-ți cumperi, în sfârșit, un vapor...

– A, mai ții minte...

– Desigur, țin minte totul. Despre tot...

Joséphine fusese pur și simplu surprinsă că el își amintește acest detaliu. Vaporul era o dorință din tinerețe. Pentru ea, adevărata libertate nu exista decât pe apă. Crescută pe țărmul Atlanticului, își petrecuse copilăria contemplând valurile. Când se întorcea la Crozon, adesea primul lucru pe care-l făcea, înainte chiar de a-și revedea mama, era să salute oceanul. A adormit cu gândul la vaporul pe care și l-ar putea cumpăra. Până acum nu discutase cu mama ei despre drepturile de autor generate de romanul tatălui ei. Viața lor avea să se schimbe cu siguranță.

10

Deocamdată, consecințele fuseseră în special de natură mediatică. Joséphine continua să primească

telefoane din partea ziariștilor care-i solicitau interviuri și amănunte inedite. Promisese că va face cercetări, dar nu-și dădea seama prea bine ce anume ar fi util. Ei insistaseră: poate niște scrisori? Documente scrise? Brusc și-a amintit un detaliu. Era absolut convinsă că tatăl ei îi trimisese o scrisoare în vara în care ea împlinise nouă ani. O primise când se afla în tabără în sudul Franței. Își amintea de ea, fiindcă fusese singura. Pe atunci, lumea nu vorbea la telefon când era plecată. Pentru a păstra legătura cu fiica lui, el trebuise să se rezume la scris. Ce făcuse oare cu scrisoarea? Ce-i povestise în ea? Trebuia să o găsească cu orice preț. În fond, era o urmă scrisă lăsată de tatăl ei. Cu cât se gândea mai mult, cu atât își spunea că intenționat el nu lăsase nicio dovadă pe nicăieri. Un om capabil să scrie din umbră un roman atât de important știa exact ce face.

Oare unde o pusese? Incapabilă să-și lase creierul să se odihnească, Joséphine gândea adesea și în somn. În noaptea aceea, s-a apropiat mental de locul în care pusese scrisoarea. Îi mai trebuiau câteva nopți pentru a găsi răspunsul. Oamenii care nu dorm adânc sunt fie epuizați, fie epuizanți pentru cei din jur. Joséphine trăia neîncetat în acest ritm bipolar, alternând zilele care se scurgeau lent cu cele în care era animată de o energie puternică. Dimineața, la magazin, Mathilde nu știa dacă va găsi un melc sau o baterie. În ultimele zile, fusese vorba mai degrabă de ultima variantă. Joséphine vorbea fără încetare. Voia să împărtășească lumii întregi ce trăia, lumea reducându-se la persoana prezentă în raza ei vizuală. În cazul de față, Mathilde. Tânăra vânzătoare asculta – cu

o anumită plăcere, trebuie să recunoaștem – povestea detaliată a împăcării lui Marc cu Joséphine. Se bucura să o vadă pe această femeie pentru care nutrea o anumită simpatie (la urma urmei, o angajase), gesticulând de parcă ar fi fost o fată de vârsta ei.

În noaptea următoare, Joséphine a scotocit iar prin minte, încercând să-și amintească unde pusese scrisoarea. După divorț, dusese multe cutii la Crozon, dar ținea minte că nu renunțase la colecția de discuri. Ezitase să le păstreze, fiindcă nu mai avea pick-up la care să le asculte, dar discurile de vinil îi aminteau de copilărie. Era de-ajuns să vadă copertele, că amintirile își și croiau loc în memoria ei. În toiul visului, s-a revăzut introducând scrisoarea tatălui ei într-o copertă dintre acestea; făcuse gestul respectiv cu mai bine de treizeci de ani în urmă, spunându-și: „Într-o bună zi voi asculta albumul și voi avea surpriza să o regăsesc." Da, era sigură că așa făcuse. Dar despre ce disc era vorba? A anunțat-o pe Mathilde că trebuie să plece acasă ca să-și asculte vechile discuri. Tânăra vânzătoare nu a părut surprinsă, de parcă în ultimele zile se obișnuise cu ciudățeniile patroanei sale.

11

În mașină, pe drum spre apartamentul ei, Joséphine s-a gândit la Beatles și la Pick Floyd, la Bob Dylan și la Alain Souchon, la Janis Joplin și la Michel Berger, precum și la mulți alții. Oare de ce nu mai asculta muzică? La magazin, punea în surdină Radio Nostalgie, fără a

asculta însă cu adevărat, ci doar ca fundal sonor. A rememorat înfrigurarea care o cuprindea de fiecare dată când cumpăra un disc, dorința arzătoare de a-l asculta cât mai repede cu putință. Când asculta un disc, nu făcea decât atât; stătea pe pat, uitându-se la copertă și lăsându-se învăluită de sunet. Toate astea dispăruseră. Se căsătorise, născuse două fete și încetase să-și asculte albumele. Apoi apăruseră CD-urile, de parcă tehnologia ar fi justificat cumva renunțarea ei la muzică.

Odată ajunsă acasă, a coborât în pivniță după cele două cutii de carton cu discuri acoperite de praf. Era plină de entuziasm, desigur, și nerăbdătoare să găsească scrisoarea, dar și-a acordat timpul și plăcerea nespusă de a se uita la fiecare copertă în parte. Fiecare disc reprezenta o amintire, un moment, o emoție. Uitându-se la ele, se pomenea față în față cu frânturi din viața sa, clipele de profundă melancolie amestecându-se cu acelea în care râdea fără un motiv anume. Le deschidea pe toate, sperând că va da de scrisoare; odinioară îi plăcea să strecoare în coperte scrisorele, bilete de cinema sau alte hârtiuțe, care aveau să dăinuie peste ani, ascunse în muzică, și să iasă într-o bună zi la iveală. Viața ei se reclădea bucată cu bucată; toate versiunile din trecut ale lui Joséphine se întâlniseră aici într-o reuniune plină de nostalgie și, în miezul acestei nostalgii, a descoperit scrisoarea de la tatăl ei.

Era ascunsă în *Le Mal de vivre,* un album al Barbarei. Oare de ce strecurase scrisoarea tatălui ei lângă acest disc? Deși ar fi trebuit să o deschidă imediat, a mai privit o vreme coperta. Albumul cuprindea frumoasa

melodie *Göttingen*. Joséphine își amintea că o ascultase de nenumărate ori și se declarase admiratoare înfocată a acestei cântărețe pline de forță, veșnic îmbrăcată în negru. Fascinație efemeră, cum sunt adesea pasiunile din adolescență, totuși Joséphine trăise luni în șir pe ritmurile cântecelor melancolice ale Barbarei. A descărcat pe telefon melodia *Göttingen* ca să o poată asculta imediat și s-a lăsat purtată de ea:

Desigur că noi, noi avem Sena,
Precum și Pădurea Vincennes,
Dar, Doamne, ce frumoși sunt trandafirii
La Göttingen, la Göttingen.

Noi, noi avem diminețile terne
Și sufletul trist al lui Verlaine,
Ei sunt însăși melancolia,
La Göttingen, la Göttingen.

Barbara aducea un omagiu sublim acestui oraș și mai ales poporului german. În 1964 era un act de curaj. Fiind fetiță evreică, trăise ascunsă în timpul războiului, prin urmare, cântăreața ezitase multă vreme să vină să cânte în țara inamică. Când a sosit, nu a avut o atitudine prea prietenoasă. S-a înfuriat din cauza pianului și a întârziat două ore la concert. Cu toate acestea, a fost aplaudată și iubită. Organizatorii puseseră mult suflet în încercarea de a-i face ședereа plăcută. Nicicând cântăreața nu mai fusese primită astfel, ceea ce a emoționat-o până la lacrimi. A decis să-și prelungească sejurul și a scris aceste versuri mai puternice decât orice discurs. Joséphine nu cunoștea tot contextul în

care luase naștere cântecul, dar fusese bulversată de melodia sub formă de ritornelă, asemenea unui carusel care te prinde în brațe. Poate că de aceea strecurase până la urmă în această copertă singura scrisoare primită de la tatăl ei. Pe fundalul melodiei interpretate de Barbara, Joséphine a recitit cuvintele scrise cu patruzeci de ani în urmă. Tatăl ei se ivise din neant ca să i le șoptească acum la ureche.

Întoarsă la magazin, Joséphine s-a hotărât să pună scrisoarea în micuța casetă rezervată în mod normal pentru banii lichizi. După-amiaza s-a scurs într-un ritm frenetic, aducând multe cliente, mai multe decât de obicei; această zi avea o intensitate aparte. În general, ultimele săptămâni marcaseră o ruptură de anii precedenți, de parcă viața se răzbuna de la o zi la alta pentru golul sau absența peripețiilor umane.

În seara aceea, Marc a așteptat-o pe Joséphine în fața magazinului. Mathilde l-a studiat discret pe bărbatul despre care i se vorbise atâta. Nu și-l imaginase deloc așa. Era o diferență enormă între Marc cel întipărit în mintea ei pe baza întâmplărilor povestite de patroana sa și adevăratul Marc, care aștepta fumându-și țigara pe trotuar. L-a preferat instinctiv pe cel care nu exista; cel pe care îl inventase potrivit descrierii făcute de Joséphine.

12

După cină, cuplul proaspăt regăsit s-a dus acasă la Marc. Joséphine prefera să doarmă la el. Nu se simțea

bine la gândul de a-l invita la ea, de parcă apartamentul i-ar fi dezvăluit totul despre persoana ei. Îi istorisise lui Marc întâmplarea cu scrisoarea regăsită. Era fericită să-i împărtășească acest moment important din viața ei; el părea entuziasmat și se mira întruna de cât de extraordinară era toată povestea cu romanul. Apoi a adăugat:

– Ca și regăsirea noastră...

– Da.

– Îți place Richard Burton? a întrebat-o Marc, aparent fără niciun motiv.

– Cine?

– Richard Burton, actorul.

– A, da, cel care joacă în *Cleopatra*. Soțul lui Liz Taylor. De ce mă întrebi?

– Așa... Știai că au fost căsătoriți, apoi au divorțat... după care s-au recăsătorit...

Ce voia să-i spună? Era oare o nouă cerere în căsătorie? De când își petreceau nopțile împreună, își promisese că nu-și va imagina nimic. Că doar se va lăsa purtată de neașteptata plăcere. Într-un târziu, Marc a observat:

– Nu zici nimic.

Tăcerea ei i-a confirmat spusele.

Marc a luat-o de mână ca să o conducă spre pat, dar ea a preferat să rămână pe canapea. Sentimentele pe care le încerca o țintuiau acolo. Brusc a început să plângă. În asta constă frumusețea lacrimilor; ele pot avea două semnificații cu totul contradictorii. Poți plânge de durere, poți plânge de fericire. Puține manifestări fizice au

o asemenea identitate cu două fațete, ca pentru a materializa confuzia. Și chiar atunci mâna ei a atins ceva sub perna canapelei. Joséphine a lăsat capul în jos și a descoperit o lenjerie de damă.

– Ce e asta?

– Nu știu, a răspuns el jenat, luând chiloții.

Ea l-a lăsat să-i explice. El nu înțelegea cum ajunseseră chiloții aici. Trebuie să fi dispărut și apoi să fi reapărut odată cu prezența lor. Suna absurd, așa că era mai bine să râdă.

– Încă te mai vezi cu ea? l-a întrebat Joséphine.

– Nu, bineînțeles că nu.

– De ce m-ai mințit?

– Dar nu te mint. Ăsta-i adevărul.

– Ce dovadă am?

– Îți jur. N-am mai văzut-o de câteva luni. Ne-am despărțit supărați. Ea a locuit aici multă vreme. Așa că e posibil ca lenjeria să fi rămas ascunsă într-un pliu al canapelei.

–

– Nu face caz de asta, te rog!

Marc vorbise cu o siguranță extrem de convingătoare. Totuși, ei situația îi lăsase un gust amar. Apariția unei fantome din trecut, și încă sub forma unei piese de lenjerie, tocmai când ei discutau despre posibilitatea de a se recăsători. Oare era un semn? Marc și-a continuat monologul, încercând să dea cât mai puțină importanță incidentului. A aruncat lenjeria pe fereastră, ca să scape de ea într-o manieră teatrală și amuzantă. Joséphine a

acceptat să schimbe subiectul. Însă în seara aceea nu au mai discutat despre căsătorie.

13

Noaptea nu a reușit să-și găsească somnul. Bucățica de material descoperită sub perna canapelei o ținea trează; nu-și putea lua gândul de la ea. Marc dormea alături, alternând ca de obicei sforăiturile cu liniștea deplină (parcă se dedubla în somn.) Alături, pe noptieră, își pusese telefonul mobil; Joséphine ardea de dorința de a-l porni și de a-i citi mesajele. Nu-i umblase prin lucruri niciodată când fuseseră căsătoriți, nici măcar atunci când avusese toate motivele să fie suspicioasă; nu era o chestiune de încredere, ci de respectare a intimității celuilalt. Dar în acest miez de noapte i se părea că lucrurile stau cu totul altfel. Avea cincizeci de ani, o vârstă la care nu-și mai putea permite să ia decizii greșite. Marc voia să se recăsătorească, dar ea nu putea să se aventureze înainte așa, cu ochii închiși și cu inima deschisă.

S-a ridicat în liniște și a luat telefonul. S-a închis cu el în baie. Ce proastă era! Normal că Marc îi pusese parolă. A încercat un cod, fără niciun rezultat. Cu siguranță nu alesese data de naștere. Mai avea două încercări. Tentativa de a-i citi mesajele era absurdă; doar îl cunoștea mai bine decât oricine. Trăiseră aproape treizeci de ani împreună, aveau două fete: ce putea să găsească? Îi știa calitățile și defectele, care uneori aveau legătură. Citise într-un articol că din ce în ce mai multe cupluri

se regăseau. Nu era neobișnuit să-ți reîntâlnești prima iubire și să trăiești o nouă relație, de astă dată cunoscându-l pe celălalt. Marc nu o mai putea dezamăgi, o făcuse prea mult în trecut. Tot raționând astfel, continuase să caute parola corectă. Marc își adora fiicele și se ducea deseori să le vadă la Berlin. Poate că folosise pur și simplu datele lor de naștere, două alăturând cele două numere, 15 și 18.

Așa că a încercat „1518" și telefonul s-a deblocat.

Joséphine a rămas cu gura căscată. Nu-și imaginase nicio clipă că va ghici atât de ușor parola. Fusese însuflețită de un impuls care părea să rămână, după toate probabilitățile, inutil. Dar nu, destinul decidea altfel, luând alura unei manifestări de natură divină. Dincolo de ușă răsuna în continuare respirația greoaie a lui Marc. Apăsând pe căsuța inscripționată „mesaje", a văzut apărând numele lui Pauline, numele pe care refuzase mereu să-l pronunțe, față de care dezvoltase o ură incomensurabilă, fără să fie în stare să înțeleagă dacă această violență era meritată sau nu. Prima constatare: Marc mințea. Încă păstra legătura cu ea. Ultimul mesaj era de astăzi, chiar din seara aceasta.

Așezată pe podeaua băii, Joséphine a simțit cum o ia amețeala. Mai avea nevoie să meargă mai departe? Starea de rău i-a trecut brusc, cedând locul unei agresivități glaciale. A citit toate mesajele; erau multe, mesaje de dragoste, promisiuni de a se revedea curând și asigurări că planul mergea de minune. Planul avea legătură cu ea. Dar în ce consta el? Și de ce? Nu înțelegea. Simțea că înnebunește. Respirația i se accelerase incontrolabil,

trupul îi era frământat de senzații, nu mai putea stăpâni furia care punea stăpânire pe ea.

În clipa aceea, Marc a ciocănit la ușă:

– Ești acolo, iubita mea?

–

– Ce faci?

–

– Te simți bine? Mă sperii. Deschide!

Marc auzea respirația lui Joséphine, care părea că se sufocă. Ce se întâmpla? Cu siguranță îi era rău.

– Dacă nu deschizi, chem pompierii.

– Nu, a răspuns ea pe un ton glacial.

– Dar ce se petrece?

–

Joséphine stătea cu ochii în telefon și citea mesajele care vorbeau despre bani. Dintr-odată totul i-a devenit limpede. Tremura și nu-l mai auzea pe Marc implorând-o să deschidă, să-i răspundă, să-i explice. Ce să facă ea acum? Să deschidă ușa și să-l lovească cu toată puterea sau să plece fără niciun cuvânt? Se simțea atât de rău, încât nu era capabilă să-l înfrunte. Într-un târziu a ieșit din baie și s-a îndreptat spre canapeaua pe care își pusese lucrurile.

– Ce-ai pățit? Am fost mort de îngrijorare.

–

– Ce faci? De ce te îmbraci?

– ...

– Nu vrei să-mi răspunzi? Spune-mi odată!

– Uită-te în baie și lasă-mă în pace, i-a răspuns Joséphine.

Marc a făcut întocmai și a descoperit telefonul pe gresia din baie. S-a întors grăbit spre Joséphine, implorând-o:

– Te rog, iartă-mă. Mi-e atât de rușine...

–

– Voiam să-ți vorbesc de câteva zile. Sincer, chiar voiam. Fiindcă totul era minunat, mă simțeam atât de bine cu tine.

– Taci! Doar atât îți cer, să taci! Plec și nu vreau să te mai văd niciodată.

Brusc, Marc a prins-o de braț și a implorat-o. Ea l-a împins cu violență. Excedată de uneltirile lui, a izbucnit:

– De ce? De ce mi-ai făcut una ca asta? Cum ai putut?

– Am avut probleme grave. Nu mai am niciun ban. Am pierdut totul. Și am înțeles că tu vei fi bogată...

– Voiai să te căsătorești cu mine ca să-mi iei banii... și apoi să te întorci la târfa ta? Îți dai seama ce spui?

– Nu mai gândeam limpede. Eram sărac lipit pământului. Da, îmi dau seama. Sunt... sunt un om josnic.

– Cum am putut să sufăr atât pentru tine?

–...

Marc a izbucnit în lacrimi; era prima dată când Joséphine îl vedea plângând. Nicio întâmplare nefericită nu-i smulsese vreo lacrimă. Dar asta nu schimba lucrurile. Joséphine a plecat fără să mai adauge nimic, n-avea decât să putrezească în mediocritatea lui. Odată ajunsă afară, a căutat un taxi, dar în zadar. A rătăcit aproape o oră în plină noapte.

Îi trebuiseră ani întregi ca să-l uite și abia ce-și revenise, că Marc o lovea din nou. Și totul, din cauza nenorocitului ăluia de roman. Când fusese în viață, tatăl ei nu o strânsese

niciodată în brațe, și iată că lăsase în urma lui o carte care semăna dezastru în jur. Ea suferise în toți acești ani, dar nu fusese îndeajuns. Trebuia să mai sufere puțin, trebuia să trăiască ultimele ore ale unei povești de dragoste, de parcă agonia nu fusese completă încă.

14

În dimineața următoare, a așteptat să vină Mathilde la magazin și a anunțat-o că avea să lipsească *o vreme*.

15

Rouche ascultase cu o atenție deosebită relatarea lui Mathilde, sperând să descopere ici și colo vreo informație esențială pentru ancheta lui. Desigur, nu auzise decât ce știa vânzătoarea, adică o versiune parțială a dramei care se petrecuse în viața lui Joséphine. Dar, în toiul ultimelor evenimente, exista un aspect de o importanță majoră: celebra scrisoare a lui Pick. Rouche s-a hotărît să nu atace subiectul direct (mai bine pune întâi o altă întrebare):

– Și de atunci n-ați mai primit nicio veste? a iscodit-o el pe Mathilde.

– Nu, nimic, am încercat să o sun, dar răspunde robotul.

– Și scrisoarea?

– Care scrisoare?

– Scrisoarea de la tatăl ei. A luat-o cu ea?

– Nu, e în casetă.

Mathilde pronunţase ultimele cuvinte fără să-şi dea seama ce însemnau ele pentru Jean-Michel. Se afla la câţiva metri distanţă de ceva scris de Pick[1]. Mathilde îl studia amuzată pe amicul ei din seara aceea.

– E totul în regulă? l-a întrebat ea.

– Da. Cred că o să mai comand o bere. E foarte deprimant să bei apă minerală Perrier.

Mathilde i-a zâmbit. Îi plăcea compania acestui bărbat mai în vârstă, cu un fizic oarecum bizar; deşi la prima vedere era mai degrabă respingător, văzându-l de aproape descopereai că are un anumit farmec (sau alcoolul era de vină?). Îl găsea din ce în ce mai înduioşător, cu atitudinea lui permanent surprinsă, ca un om uimit fără încetare că încă se află în viaţă. Avea o energie proprie supravieţuitorilor, aceea de a se simţi satisfăcut din nimic.

Cât despre Rouche, el nu îndrăznea să o privească în ochi pe Mathilde, preferând să se adreseze stâlpului din faţa lui, pe care l-ar fi putut descrie cu mult mai multă uşurinţă decât chipul tinerei. Începea să i se pară bizar faptul că ea îi acorda atâta timp. Şi totuşi, ea îi mărturisise: „Nu cunosc pe nimeni în oraşul acesta." Doar de atât e nevoie pentru ca o fată să petreacă o oră cu mine, şi-a zis el. Înainte, îşi găsea vorbele foarte uşor; în prezent însă, fiecare cuvânt pe care-l pronunţa era cântărit, studiat şi într-un final bolborosit. Problemele profesionale marcaseră sfârşitul încrederii în propria persoană. Din fericire, o întâlnise pe Brigitte; o iubea, în orice caz,

---

Cristofor Columb, care se pregătea să pună piciorul pe continentul american.

credea că o iubește. Însă ea părea tot mai distantă. Nu mai făceau dragoste atât de des, fapt care lui îi lipsea. Sub efectul unui mecanism bizar, cu cât vorbea mai mult cu Mathilde, cu atât Jean-Michel se simțea mai apropiat de Brigitte. Ceea ce nu-l împiedica să o dorească pe această tânără, însă inima lui rămânea sub deplina stăpânire consolatoare a proprietarei unei mașini de două ori zgâriate.

Cu puțin timp înainte de miezul nopții, Rouche a îndrăznit, în sfârșit, să-i ceară lui Mathilde să meargă să ia scrisoarea.

– Ar trebui să-i cer voie lui Joséphine, nu?

– Te rog! Arată-mi-o...

– Totuși, nu se cuvine, a adăugat ea, înainte să plece, izbucnind într-un râs nebun.

Era un moment crucial, mai ales că aveau atât alcool în sânge. Mathilde a reluat:

– Bine, de acord, domnule Rouche. De acord, dar am o problemă. Voi spune că m-ai obligat.

– Da, foarte bine. A fost ca o tâlhărie.

– Sau un șantaj cu sutien!

– Dar asta nu înseamnă nimic...

– Da, trebuie să recunosc... a încheiat Mathilde, ridicându-se.

Jurnalistul a urmărit-o cu privirea, uimit de mersul ei grațios și precis, în ciuda multor beri consumate și a zilei lungi de lucru. Mathilde s-a întors două minute mai târziu cu scrisoarea. Rouche a luat-o și a deschis-o cu

mare grijă. Şi a citit-o imediat. De mai multe ori. A ridicat apoi capul. Acum totul era clar.

16

Mathilde nu voise să-i tulbure concentrarea jurnalistului. Părea că meditează profund. Între timp, răcoarea nopţii îl trezise parţial din beţie. După o vreme, Mathilde l-a întrebat:

– Aşadar?

–

– Ce părere ai?

– ...

– Nu vrei să-mi spui nimic?

– Mulţumesc! Pur şi simplu îţi mulţumesc!

– Cu plăcere!

– Pot să o păstrez? a îndrăznit Rouche.

– Nu. Acum chiar îmi ceri prea mult. Nu pot să fac una ca asta. Am simţit eu că scrisoarea asta e foarte importantă pentru ea.

– Atunci, lasă-mă să-i fac o copie. Sigur aveţi un xerox în magazin.

– Nu te opreşti niciodată?

– Aşa ceva nu mi se spune prea des, a răspuns el zâmbind.

Le-ar fi fost greu să precizeze de la a câta bere hotărâseră să se tutuiască, dar complicitatea lor era reală. Mai mult, s-ar fi comportat la fel şi dacă ar fi băut apă chioară. Au plătit şi s-au îndreptat spre magazin. La

miezul nopții, în semiîntuneric, Rouche s-a speriat de manechine. I se părea că, până să vină ei, stătuseră de vorbă între ele. În prezența oamenilor se priveau fix, dar în restul timpului discutau despre dorința lor de a evada. De ce se lăsa purtat de astfel de gânduri într-un moment atât de crucial? Mathilde tocmai xeroxase scrisoarea. Acum avea și el o copie.

17

Ieșind din magazin, Rouche a cântărit aspectele practice ale deplasării sale. Nu-și luase cameră la hotel. A întrebat-o pe Mathilde dacă nu știe vreunul prin apropiere.

– Să nu fie prea scump, a mai precizat el.

– Poți să dormi la mine, dacă vrei...

Rouche nu știa ce să-i răspundă. Ce însemna asta, mai exact? Într-un târziu s-a hotărît să o conducă cu mașina, acordându-și astfel puțin timp de gândire. Odată ajunși, i-a spus:

– N-ar trebui să le propui cu atâta ușurință necunoscuților să înnopteze la tine...

– Nu mai ești chiar un necunoscut.

– Aș putea fi un psihopat. La urma urmei, am fost critic literar câțiva ani.

– Și tu n-ar trebui să fii mai precaut? De unde știi că nu ucid bătrâni depresivi ca tine?

– Ai dreptate.

Au mai glumit puțin în mașină, pe un ton degajat. Totul lua o turnură de sfârșit de seară, în care îți e din ce în ce mai greu să faci distincția între seducție și simpla

prietenie. Ce voia Mathilde? Pur și simplu se săturase de singurătate. În final, Rouche a preferat să nu urce. Nu era o victorie a minții asupra trupului, ci mai degrabă o alegere rațională de care era mulțumit. De câteva minute, cântărind situația de față, nu-și mai putea lua gândul de la Brigitte. Concluzia era următoarea: povestea lor nu luase sfârșit. În ciuda dificultăților din ultima vreme, refuza să se considere învins. O iubea, poate acum și mai mult decât înainte. Bineînțeles că ar fi putut să urce la Mathilde, unde poate că nu s-ar fi întâmplat nimic; de altfel era cel mai probabil. Dar nu ar fi închis ochii toată noaptea, știind-o atât de frumoasă și atât de aproape de el. Nu, mai bine rămânea în mașină. Avea să doarmă pe bancheta din spate, ținând alături scrisoarea lui Pick. În definitiv, trebuia să rămână concentrat asupra misiunii sale.

18

S-au îmbrățișat îndelung. Mathilde a intrat în casă, iar Jean-Michel și-a spus că nu o va mai revedea niciodată.

19

La început, lui Hervé Maroutou nu i se păruse nimic anormal. Se simțea doar puțin mai obosit decât zilele trecute, dar la urma urmei îmbătrânea și slujba de agent de vânzări cerea eforturi serioase. Ca să nu mai punem la socoteală presiunea crescândă. Producția de carte era tot mai mare și trebuia să se zbată să găsească pentru

volumele pe care le promova un loc bun pe rafturile librăriilor sau, și mai bine, în vitrină. Bun cunoscător al zonei sale și având numeroase legături pe care le înnodase cu multă răbdare, Maroutou rămânea un profesionist apreciat de toată lumea. Încă simțea același fior la gândul de a citi o carte înaintea tuturor și de a o primi înaintea publicării, astfel încât să o poată prezenta. Motivat de tânăra editoare de la Grasset, reușise să transmită entuziasmul editurii cu privire la romanul lui Pick. Și ce rezultat! Romanul își continua parcursul excepțional. Hervé tocmai primise o invitație la evenimentul organizat în cinstea acestui succes, ceea ce-i făcea mare plăcere. Adesea reprezentanții de vânzări erau răsfățați în momentul lansării unei cărți, dar, când cartea se dovedea o mare izbândă, rareori lumea se mai gândea să-i invite la petreceri. Situația se îndrepta cu această seară, care se anunța a fi momentul culminant al unei aventuri literare mai puțin obișnuite.

După câteva săptămâni, se vedea nevoit să admită că oboseala lui nu era normală. Într-o bună dimineață, s-a trezit vomând și toată ziua a avut o durere de cap înfiorătoare. Îl durea foarte tare și spatele, o durere bizară, ca o arsură în zona lombară. Pentru prima dată după multă vreme, și-a anulat întâlnirile, nefiind în stare să conducă sau să vorbească. Se afla la hotelul Mercure din Nancy când s-a hotărît să consulte un medic. A sunat la mai multe numere până a reușit să obțină o programare. Odată instalat în sala de așteptare, nu a avut chef să răsfoiască revistele împrăștiate pe masă. Nu voia să știe decât cum să scape de durere. Deși nu mâncase

nimic de dimineață, îi venea să vomite. Îi tremura tot corpul. Și cu toate acestea, îi era cald. Nu înțelegea nimic; îl copleșea un total amestec de senzații, de parcă membrele îi erau teatrul de luptă a două armate rivale. Încetul cu încetul a pierdut noțiunea timpului. De câte minute aștepta aici?

Într-un târziu, a fost invitat să intre. Doctorul avea tenul palid și părea suferind. Cine ar vrea să fie îngrijit de un muribund? I-a pus, mecanic, câteva întrebări. Obișnuita interogare a pacientului despre antecedente și bolile din familie. Maroutou era mulțumit că îl ascultă cineva și că vor afla de ce suferă. Cu câteva pastile și puțină odihnă, își va putea relua munca foarte repede. Se va duce de îndată la Hall, librăria pe care o aprecia în mod special; avuseseră încredere în el și comandaseră imediat o sută de exemplare din romanul lui Pick.

– Tușiți, vă rog, i-a cerut doctorul.

– Nu pot, nu mă simt bine, a îngăimat el.

– Da, abia respirați.

– Ce părere aveți?

– O să facem câteva analize mai amănunțite.

– Le pot face peste câteva zile? Când mă întorc la Paris? a întrebat Maroutou.

– Păi... cu cât mai repede, cu atât mai bine... a decretat medicul, ușor jenat.

Peste câteva ore, la Spitalul Universitar din Nancy, Maroutou stătea lipit cu spatele gol de o placă rece. Prima etapă a unei serii de examene medicale. Au urmat și altele. Nu era semn bun. Medicii voiau *să*

precizeze un diagnostic. Când totul e în regulă, se știe imediat. A preciza înseamnă a stabili gravitatea bolii. Nu era cazul să se învârtă în jurul cozii, înțelegea exact expresia întipărită pe fețele medicilor. Într-un târziu a fost întrebat dacă vrea să știe adevărul. Ce poți răspunde la o asemenea întrebare? „Nu, am făcut analize, dar nu-mi spuneți nimic." Normal că voia să știe. Mai degrabă omul din fața lui era cel care n-avea chef de vorbă. E puțin probabil să-ți dorești să devii doctor ca să anunți pe cineva, bărbat sau femeie, că în curând va muri.

– Când? a întrebat el.

– Curând...

Ce însemna *curând*? O zi, o săptămână, un an? După el, *curând* putea însemna în câteva luni și de fapt asta nu schimba nimic; vestea marca sfârșitul vieții lui. S-a gândit la soția lui mai mult decât de obicei. Murise de cancer la treizeci și patru de ani, atunci când încercau să aibă un copil. La serviciu, nimeni nu știa. Maroutou dusese viața rătăcitoare a reprezentanților de vânzări, pentru că-și promisese că nu se va mai recăsători niciodată. Douăzeci de ani mai târziu, o reîntâlnea în ecoul unei scene identice. Cu diferența majoră că înfrunta frica de unul singur. El putuse să-și țină de mână soția și se iubiseră până când ea își dăduse ultima suflare. Nu uitase niciodată ultimele ore ale poveștii lor de dragoste, ore paradoxal pașnice și liniștite. Nu rămânea decât esențialul, iubirea nebună a unui bărbat care-și însoțește iubita până la moarte. Oare ea-l aștepta dincolo? Nu credea. Trupul ei se descompusese de mult, cum se va întâmpla și cu al lui în curând.

20

În ziua evenimentului organizat de Grasset, Maroutou a găsit forța necesară pentru a participa; cu siguranță că avea să-i facă bine să-și revadă colegii și prietenii. Trebuia să încerce să trăiască. Cine știe? Poate învingea boala, așa cum făcuseră mulți alții. Dar îi lipsea forța de a lupta; singur, se lăsa purtat spre ultima lui zi, sperând să sufere cât mai puțin posibil.

Epuizat, a preferat un loc în capătul sălii, departe de mulțime. Trecând pe lângă bar, i-a cerut chelneriței un whisky. Evenimentul arăta deja ca sfârșitul unui mariaj; era de-abia ora opt seara și lumea părea amețită de băutură. Un bărbat cherchelit s-a apropiat de Maroutou, care stătea în colțul său.

– Bună seara! Pot să mă așez aici?

– Desigur, i-a răspuns Maroutou.

– Rouche, s-a prezentat imediat bărbatul.

– A, nu vă recunoscusem. Îmi amintesc articolele dumneavoastră.

– Vreți să mă mut în altă parte?

– Nu, deloc. Maroutou, Hervé Maroutou. Încântat!

– Încântat! a repetat Rouche.

Cei doi bărbați au dat noroc, două mâini moi care confereau gestului energia unei moluște neurastenice.

Au schimbat câteva cuvinte despre punctul lor comun: amândoi beau whisky.

– Și dumneavoastră? l-a întrebat Rouche. Cu ce vă ocupați?

– Lucrez pentru Grasset. Sunt reprezentant de vânzări. Pentru estul Franței.

– Trebuie să fie interesant.

– Mă voi opri curând.

– Cum așa? Ieșiți la pensie?

– Nu, o să mor.

Rouche a pălit, apoi a îngăimat că-i pare rău. Maroutou a continuat:

– Scuzați-mă, nu știu de ce v-am spus așa... În plus, nu mai știe nimeni. Nu vorbesc despre asta. Și dintr-odată mi-a scăpat. Și v-am mărturisit dumneavoastră.

– Nu trebuie să vă cereți scuze. Cu siguranță e important să spuneți cuiva. Sunt aici, dacă doriți... în fine, nu sunt cea mai bună companie.

– De ce?

– Nu, e ridicol. Dumneavoastră îmi spuneți că sunteți pe moarte, doar n-o să vă împovărez cu problemele mele.

– Dar vă rog! a insistat Maroutou.

Lui Rouche, situația i se părea total deplasată, avea să-și povestească necazurile pentru a distra un viitor mort. De câteva zile viața lui lua o turnură de-a dreptul ciudată, se simțea ca un personaj de roman.

– E vorba despre soția mea, a început Rouche, dar s-a oprit imediat.

– Ce e cu soția dumneavoastră?

– Mă rog, e un fel de-a spune. Nu eram căsătoriți.

– Așa, și? s-a neliniștit Maroutou.

– Tocmai m-a părăsit.

– E rândul meu să-mi exprim regretul. Erați de mult împreună?

– De trei ani. Și din păcate nu mergea bine, dar cred că o iubeam. De fapt, nu mai știu nimic. Dar mă agățam de ea, de povestea noastră, pentru a face față.

– Dacă nu sunt prea indiscret, de ce v-a părăsit?

– Din cauza mașinii ei.

21

Era un fel cam grosolan de a rezuma situația, dar nu era în totalitate fals. După ce dormise în automobilul marca Volvo, Rouche se hotărâse să se întoarcă la Paris. Scrisoarea în posesia căreia intrase era suficientă pentru ancheta lui, cel puțin pentru moment. Constituia un element de o importanță capitală. Rememorând seara petrecută alături de Mathilde, condusese fericit. Trebuie să te ferești de astfel de momente, și-a zis el privind retrospectiv, de parcă mărturisirea faptului că fusese fericit îi dădea brusc o anumită fragilitate.

Odată ajuns acasă, s-a odihnit o bună parte din după-amiază și a făcut un duș înainte de a o întâmpina pe Brigitte. Când ea a sosit, a încercat să-i împărtășească imediat importanta descoperire, dar ea nu părea interesată. El s-a întristat foarte tare. Încercase să găsească un teren comun, un subiect care să alimenteze discuții aprinse între ei doi. În schimb, s-a trezit singur în încercarea lui de a demasca un autor. Ea a preferat să-l interogheze:

– Cu mașina a fost totul bine?

– ...

– De ce nu răspunzi?

– Așa...

– Ce s-a întâmplat?

– Nimic. Absolut nimic.

– Unde ai parcat?

Au coborât amândoi, unul în spatele celuilalt; o adevărată atmosferă de execuție. Văzând starea în care se afla mașina, Brigitte s-a îngrozit. Nu era mare lucru, va fi ușor de reparat, a comentat Jean-Michel. În alte împrejurări, poate că incidentul nu ar fi avut atâta importanță, dar, dat fiind contextul din ce în ce mai sumbru dintre ei doi, ea l-a luat drept un semn. Se hotărâse să-i acorde încredere și iată rezultatul! S-a concentrat o clipă asupra zgârieturilor, ca și cum caroseria ar fi reprezentat propriul său suflet. Brusc s-a simțit epuizată de faptul că nu era iubită așa cum își dorea ea.

– Prefer să ne despărțim.

– Poftim? Vrei să mă părăsești din cauză că am zgâriat o dată mașina?

– De două ori.

– Nu contează. Nu ne despărțim pentru atâta lucru.

– Te părăsesc fiindcă nu te mai iubesc.

– Dacă aș fi luat trenul, am mai fi fost împreună?

– ...

Seara petrecută în compania lui Mathilde îi făcuse pe Rouche să-și conștientizeze iubirea față de Brigitte, dar era prea târziu. O dezamăgise de prea multe ori. Își

trăiau acum ultimele ore împreună. Jean-Michel se agăța de iluzia că totul avea să se rezolve, dar privirea lui Brigitte nu lăsa loc de niciun dubiu. Era inutil să-i ceară încă o șansă. Relația lor luase sfârșit. Își simțea corpul străbătut de o arsură puternică, ceea ce-l surprindea. Secătuit de atâtea încercări, nu-și imaginase că inima lui încă putea să sângereze.

22

După ce a ascultat relatarea lui Rouche, Maroutou a confirmat că e greu de acceptat să te desparți dintr-un asemenea motiv. Dar jurnalistul îi găsea scuze lui Brigitte, susținând că ea îi salvase cu siguranță viața într-un moment când el avusese toate motivele să cedeze. Nu putea fi supărat pe ea. Pentru asta, au băut încă un whisky, înainte de a discuta despre Pick.

– Așadar ați întreprins cercetări în această poveste? l-a întrebat Maroutou.

– Da.

– Și credeți că nu el e autorul cărții?

– Nu cred, știu sigur, a afirmat Rouche, coborând vocea, ca și cum tocmai îi împărtășise un secret de stat, susceptibil de a periclita echilibrul geopolitic mondial.

Cu cât cei doi bărbați resimțeau apăsător atmosfera festivă a serii, cu atât se adânceau în fotoliile lor. Există un moment când bucuria celor din jur își accentuează neliniștea. O femeie a trecut pe lângă ei:

– Îmi amintiți de Woody Allen și Martin Landau la finalul filmului *Delicte și fărădelegi*.

– Mulțumesc! a răspuns Rouche, fără să știe dacă era un compliment sau nu.

Nu-și mai amintea filmul respectiv. Cât despre Maroutou, el știa sigur că nu-l văzuse; întotdeauna preferase lectura cinematografului. Dar mai avea vreo importanță ce-i plăcea lui? În prezent, toate cărțile pe care le citise și le iubise nu erau decât o adunătură de cuvinte de neînțeles; i se părea că nu-i mai rămânea nimic din ce e frumos. Chiar propria viață i se contura în fața ochilor sub forma unui obiect grotesc.

– Mă duc să mai aduc câte un whisky, a zis Rouche.

– Excelentă idee! a răspuns tovarășul său de o seară, nemaiauzind sunetul propriei voci.

Maroutou simțea mai degrabă niște vibrații haotice, un zumzet care-l împiedica să distingă orice altceva în afara propriilor gânduri. Directorul general al Editurii Grasset, Olivier Nora, se pregătea să țină un mic discurs, prin care voia să mulțumească fiecăruia pentru munca depusă, și în special lui Delphine Despero. Maroutou a recunoscut-o pe tânăra editoare, care părea emoționată că se află în centrul atenției; toată lumea o urmărea. Ai fi zis că-și pierde încrederea în sine pentru prima dată. Iar asta o făcea să arate uman și înduioșător. Șeful ei i-a cerut să spună câteva cuvinte. Deși fără îndoială își pregătise un discurs, cuvintele i s-au poticnit ușor. Toată lumea o privea, inclusiv apropiații ei. Părinții ei erau acolo, la fel și Frédéric, desigur, care arbora un zâmbet larg. Nu lipsea de la acest eveniment

literar decât un reprezentant din partea familiei autorului. Joséphine, cea care s-ar fi cuvenit să joace acest rol, nu venise. În zadar încercaseră să o contacteze.

Din locul său retras și în ciuda vederii ușor înceţoșate, Maroutou urmărea tot. Și-a spus că Delphine semăna cu o adolescentă pierdută într-un costum imens de femeie. S-a ridicat brusc și s-a îndreptat spre ea cu mers nervos. Nu l-a auzit pe Rouche, care l-a întrebat unde se duce. Câteva priviri s-au întors spre bărbatul care trecea printre rândurile publicului într-o manieră ostentativă, bărbatul care a înhățat microfonul din mâna lui Delphine ca să rostească următoarele cuvinte:

– Gata, ajunge! Toată lumea știe că nu Pick a scris cartea!

Partea a opta

1

A doua zi, isprava a fost relatată în presă, alimentând totodată și rețelele sociale. Amatorii de comploturi de toate felurile s-au entuziasmat din plin. Lumea e tentată să nu creadă versiunile oficiale. Patronul Editurii Grasset considera că puțină polemică nu strică pentru a mai întări întru câtva succesul cărții, totodată refuzând categoric ipoteza conform căreia romanul *Ultimele ore ale unei povești de dragoste* ar fi fost scris de altcineva. Romancierul Frédéric Beigbeder a profitat de ocazie pentru a scrie o cronică: *Eu sunt Pick!* La urma urmei, romanul fusese publicat de editorul său. Și, fiind un mare cunoscător al Rusiei (acolo își amplasase povestea unuia dintre romane), trebuia să-l cunoască bine pe Pușkin. Într-un fel, era plauzibil. Jurnaliștii au alergat după el câteva zile, iar el s-a folosit de asta ca să anunțe în stânga și-n dreapta apropiata publicare a noului său roman. Ca strategie de marketing, era nemaipomenit.

Acum nimeni nu-i mai putea ignora existența și nici titlul: *Prietenia (tot) trei ani durează.*

Desigur că nu el scrisese cartea lui Pick. Și nimic nu demonstra ceea ce susținuse Maroutou cu vehemență în toiul cocktailului. Se spunea că, fiind în stare avansată de ebrietate, fusese influențat de jurnalistul Jean-Michel Rouche. Atenția s-a îndreptat astfel spre cel din urmă. S-a zvonit că el știe care e adevărul din spatele poveștii. Rouche a refuzat să stea de vorbă cu cei care-i cereau să explice motivele ce stăteau la baza convingerii sale. Ce ironie să se afle acum în centrul atenției, după ce fusese tratat ca un bolnav de ciumă în Paris! Persoane care nu-i mai răspundeau la telefon voiau, ca prin minune, să-l revadă. Dar plăcerea din prima clipă s-a transformat rapid în dezgust față de întreaga mascaradă. Și a hotărât să nu spună nimic. Se afla în posesia unei scrisori lăsate de Pick, probabil singura pe care o scrisese vreodată respectivul bărbat, dar nu avea de gând să o facă pur și simplu cadou acestei gloate.

Nu era doar o chestiune de răzbunare: înarmat cu certitudinea dobândită, nu voia să dezvăluie niciun amănunt înainte de a scoate la lumină întreaga poveste. Avea o sarcină și de acum trebuia să fie discret dacă voia să aibă șansa de a o duce la îndeplinire. Ieșirea lui Maroutou complicase mult situația. Începea să-și facă o idee despre autorul care se ascundea sub identitatea lui Pick, dar nu avea să mai vorbească nimănui despre asta, nici măcar unui alt alcoolic aflat în pragul morții. Singura căreia i-ar fi putut spune totul era Brigitte. Dar

ea nu mai era acolo ca să-l asculte. De când se despărțiseră, nu-i mai răspundea la telefon. El îi lăsase tot soiul de mesaje vocale, pe toate tonurile, de umor, de disperare, dar degeaba. Când mergea pe stradă, se concentra la toate automobilele marca Volvo. După Pick, era a doua lui obsesie. Cum vedea un Volvo, cum îi analiza starea caroseriei. Niciuna nu era zgâriată. A ajuns la concluzia că toată lumea era iubită, numai el nu.

2

De data asta, Rouche a luat trenul. Dintotdeauna îi plăcuse acest mijloc de transport propice lecturii. De ce nu-l alesese și ultima dată? Te poți adânci în gânduri fără să riști să strici motorul. Avea să fie șansa lui de a citi mai departe romanul lui Bolaño. Era o experiență cu totul aparte. Fin cunoscător al literaturii germane, Rouche era fascinat de narațiunea febrilă din *2666* și de felul cum se întrepătrund mai multe cărți în cadrul unui proiect de dimensiuni colosale. Poveștile se pierdeau în labirinturi narative. În mintea lui se formară astfel două echipe: cea a lui García Márquez, Borges, Bolaño, care se înfrunta cu cea formată din Kafla, Mann și Musil. Și între ei, un bărbat care oscilase între cele două lumi, cel pe care el îl considera arbitru – Gombrowicz. Jurnalistul s-a lăsat purtat de această luptă literară, recompunând istoria unui secol prin intermediul virgulelor.

Dintr-odată, totul i s-a părut logic: se îndrepta spre o bibliotecă.

De ce nu scrisese și el un roman? La drept vorbind, încercase de mai multe ori. Pagini și iar pagini de tentative deșarte. Apoi se apucase să-i critice pe alții, deseori foarte aspru. Iar asta făcuse imposibilă ideea de a publica un roman, chiar de-ar fi fost la fel de mediocru ca acelea pe care le citea. Răsfoind anumite cărți, a continuat să se întrebe: de ce nu eu? La capătul acestui drum lung, amestec de poftă și frustrare, Rouche sfârșise prin a renunța. Recunoscuse că nu are talent de scriitor, ceea ce venise aproape ca o ușurare. Trăise în atmosfera apăsătoare a nereușitei, cu sentimentul că nu e complet împlinit. Poate că și din acest motiv biblioteca manuscriselor refuzate îi spunea atâtea. Înțelegea perfect ce înseamnă să cedezi.

3

În ziua aceea, la Crozon ploua cu găleata. Nu se vedea nimic, de-ai fi zis că poți fi oriunde altundeva.

4

Neavând bani să ia un taxi, Rouche fusese nevoit să aștepte în gară până când ploaia avea să se oprească. Cum ședea lângă chioșcul cu sendvișuri, câteva priviri s-au ațintit asupra lui. Unii trecători l-au luat drept cerșetor, fără ca el să-și dea seama de asta. În special din cauza impermeabilului, complet uzat pe alocuri. Rouche se simțise întotdeauna bine în această haină care-i dădea

alura unui roman neterminat. L-ar fi putut schimba, Brigitte îi propusese de mai multe ori să meargă la cumpărături[1], dar degeaba, căci el prefera să trăiască și să moară cu această materie muribundă în spinare.

Acum, Brigitte îl părăsise, dar el purta în continuare același impermeabil. Gândul i s-a părut nepotrivit. Câte femei cunoscuse de când avea impermeabilul? Își amintea fiecare clipă și putea să își recompună viața sentimentală din ultimii ani prin prisma unei simple țesături. Revedea momentele petrecute alături de Justine, când agăța impermeabilul în cuierul vreunei braserii șic din Paris; călătoria cu Isabelle în Irlanda, unde îl protejase de vânt de minune; și, în cele din urmă, disputele cu Brigitte pe tema lui. În timp ce își retrăia amintirile a toate câte împărtășise cu impermeabilul lui, timpul se scursese, iar la Crozon ploaia se oprise.

5

La bibliotecă se putea ajunge pe jos. Mergând spre ea, Rouche se gândea la întâmplarea care-l adusese până aici. Se documentase cu privire la originea acestui proiect bizar al manuscriselor refuzate. Adunase câteva informații despre Jean-Pierre Gourvec. Și citise *The Abortion* lui Richard Brautigan. În general, Rouche nu prea aprecia

[1] Cu siguranță, activitatea pe care el o detesta cel mai mult, pe lângă practicarea oricărui sport; o putea lua complet razna la gândul de a intra într-un magazin ZARA sau H&M, în special din cauza muzicii.

literatura americană. Cu excepția lui Philip Roth, singurul care îi câștigase bunăvoința. În perioada în care scria cronici săptămânale, îl demolase pe Bret Easton Ellis, considerându-l „cel mai supraapreciat scriitor al secolului". Ce prostie, se dojenea el acum, să scrii asemenea inepții, să faci pe deșteptul folosind fraze atât de bombastice și categorice! Nu își nega opinia, ci felul în care și-o exprimase. Uneori ar fi vrut să-și rescrie articolele. Deci asta era el, Rouche, un om întârziat în raport cu cea mai bună versiune a lui însuși. La fel stăteau lucrurile și în relațiile lui cu cei din jur; păstrase în minte, pentru Brigitte, un monolog pe care nu-l putuse rosti la timp. Dar, îndreptându-se spre bibliotecă, avea în sfârșit sentimentul că trăiește prezentul. Era exact acolo unde trebuia să fie.

Certitudinea i-a fost totuși pusă la îndoială. Exista mereu un decalaj între entuziasmul pe care-l manifesta și realitate. Altfel spus, biblioteca era închisă. Pe ușă se afla un bilet pe care scria:

Revin în câteva zile.
Mulțumesc pentru înțelegere!
MAGALI CROZE
Reprezentanta bibliotecii
municipale a orașului Crozon.

Se întâmpla exact ca în cazul lui Joséphine. De când demarase ancheta, de fiecare dată când voia să întâlnească o femeie, aceasta dispărea chiar înainte de sosirea lui. Oare era un semn? Era vina lui? Poate că se anunțau una pe alta, ca să nu fie nevoite să dea ochii cu el. Alături de

despărțirea impusă de Brigitte, situația devenea prea complicată pentru un singur om. Ce era de făcut? Trebuia neapărat să o întâlnească. Ea i-ar fi putut povesti în amănunt cum fusese descoperit așa-zisul roman al lui Pick. Și, în plus, Rouche voia să afle mai mult despre personalitatea lui Jean-Pierre Gourvec. Era convins că trebuie să scormonească prin trecutul lui.

6

Pentru moment, trebuia să încerce să afle ce însemna „câteva zile" Era încă un punct comun cu expresia „o vreme" a lui Joséphine. O noțiune deloc exactă. A intrat în magazinele din jur, începând cu pescăria și terminând cu papetăria, încercând să obțină informații despre întoarcerea lui Magali. Nimeni nu știa nimic. Plecase pur și simplu, lăsând în urmă un bilet misterios. Lumea i-a confirmat faptul că era o profesionistă, dedicată muncii sale de a păstra vie biblioteca. Ascultându-i, ai fi zis că nu-i stă în fire să plece așa. La o curățătorie, Rouche a dat peste o femeie înaltă și slabă ca o sculptură de Giacometti, care i-a sugerat:

– Poate ar fi bine să întrebați la primărie?

– Credeți că ei știu când se întoarce?

– Este o bibliotecă municipală, prin urmare, primarul este șeful ei. Cu siguranță a fost informat. De altfel, și pe mine mă interesează. Mi-a lăsat un taior roz și aș vrea să știu când vine să-l ia. Dacă o vedeți cumva, vă rog să-i spuneți.

– Desigur, așa voi face...

Rouche a plecat, însărcinat cu mesajul pentru Magali, dar era puțin probabil ca acesta să fie primul lucru pe care i-l va spune, presupunând că o va întâlni vreodată. Regresase mult din punct de vedere profesional, dar de aici și până la a deveni mesagerul unei curățătorii... Și în plus, un taior roz!

7

La primărie, o secretară de vreo cincizeci de ani i-a explicat că Magali plecase fără să precizeze când revine.

– Nu vi se pare îngrijorător?

– Nu. Avea multe zile de concediu din urmă. Știți, aici toată lumea se cunoaște.

– Ce vreți să spuneți?

– Că lucrăm împreună având încredere unii în alții. Nu mă miră că a plecat fără să-l anunțe pe primar. Face o treabă formidabilă, așa că are dreptul să-și tragă sufletul.

– Dar a plecat așa, pur și simplu? Fără să anunțe?

– Nu, din câte îmi amintesc.

– Dacă-mi permiteți, dumneavoastră lucrați aici de multă vreme? a întrebat-o Rouche.

– Dintotdeauna. Am făcut un stagiu la optsprezece ani și iată-mă încă aici. Nu o să vă spun câți ani am, dar a trecut o vreme.

– Pot să vă mai întreb ceva?

– Da.

– L-ați cunoscut pe Henri Pick?

– Vag. O cunosc mai bine pe soția lui. Am vrut să organizăm un mic eveniment la primărie, dar a refuzat.

– Un eveniment pentru ce?

– În cinstea poveștii soțului ei. A romanului său. Nu ați auzit vorbindu-se despre el?

– Ba da, desigur. Și dumneavoastră ce părere aveți?

– Despre ce?

– Despre povestea asta. Despre romanul scris de Henri Pick.

– Cred că ne face o reclamă extraordinară. Mulți curioși vin aici. Iar asta ajută comerțul. Este foarte simplu. Nici dacă am fi angajat o agenție de publicitate pentru a vorbi despre oraș, nu s-ar fi descurcat mai bine. Cât despre bibliotecă, vom rezolva situația. Am o stagiară aici care ar putea asigura permanența. Nu trebuie să-i dezamăgim pe noii vizitatori.

Rouche s-a oprit o clipă, cu privirea ațintită asupra femeii. Emana atâta energie! Răspunsurile îi ieșiseră pe gură asemenea unei încărcături de cuvinte lansate de o catapultă. Era pregătită să răspundă ore în șir la tot soiul de întrebări cu aceeași vioiciune. Tocmai subliniase un aspect important. Rouche a recunoscut că nu se mai vorbise niciodată atâta despre Crozon. Poate că toată această poveste a manuscrisului găsit fusese pusă la cale de un geniu breton al comunicării. Dintr-odată a întrebat-o:

– Dar pe Jean-Pierre Gourvec l-ați cunoscut?

– De ce mă întrebați? a răspuns secretara sec, schimbându-și complet atitudinea.

– Pur și simplu. Din curiozitate. Totuși, el e cel care a venit cu ideea înființării unei biblioteci a manuscriselor refuzate.

– Da, idei avea. Dar apoi...

– Ce vreți să spuneți?

– Nimic. Dacă nu vă supărați, eu trebuie să mă întorc la lucru.

– Foarte bine, a răspuns Rouche fără să insiste.

Aparent, între această femeie și Gourvec se petrecuse ceva. Se îmbujorase toată când auzise numele bibliotecarului. După rozul taiorului lui Magali, ancheta sa căpăta nuanțe din aceeași gamă de culoare. I-a mulțumit călduros pentru ajutorul neprețuit și a plecat.

Ancheta nu avea să înainteze prea mult astăzi. Trebuia să se hotărască. Ce decizie să ia? Să bea câteva beri undeva; era, cu siguranță, o idee, dar nu și cea mai constructivă. Atunci și-a spus că putea să întreprindă ceva mai bun de-atât: să-i facă o vizită lui Pick, la cimitir.

8

Într-adevăr, Magali nu era genul de femeie care să plece așa, fără să anunțe; în general, nu era genul care să facă ceva fără premeditare; existența ei reprezenta o succesiune de planuri.

Conducând în noaptea aceea, cu câteva zile în urmă, trebuie să se fi oprit de mai multe ori. Să se fi oprit ca să se asigure că tot ce trăise era adevărat. Nu gândea limpede (am putea spune că era complet confuză), dar îi era de-ajuns să respire, că se simțea invadată de un parfum străin. Parfumul lui Jérémie. Pe pielea ei stăruia realitatea, dovada fizică a faptului că nu fusese doar un vis. Un tânăr o dorise într-o manieră simplă și brutală, iar acum

ea se întreba de ce merge în direcția aceea, lăsând în urmă frumusețea. De mai multe ori a vrut să se întoarcă, deși era interzis pe porțiunea marcată cu linie continuă albă. Și atunci? Doar nu o s-o împiedice o linie să acționeze. Totuși, își continuase drumul spre casă, drum care i se păruse la fel de lung și de sinuos ca și ezitările ei.

Soțul ei o sunase de mai multe ori, neliniștit că nu se întorsese. Magali susținuse că e din cauza inventarului; nici măcar nu-i trecuse prin minte că ea făcea întotdeauna inventarul în timpul zilei, când biblioteca era închisă. Oricine i-ar fi dat cât de cât atenție ar fi ghicit că nu spune adevărul. Dar de ce l-ar fi mințit? La Crozon, nimeni nu minte. Nu are de ce. Așa că el se îngrijorase doar fiindcă absența ei din seara aceea era neobișnuită, atâta tot.

Îndreptându-se spre casă, Magali se pregătise să-i explice. Dacă el avea să-i observe părul ciufulit, hainele șifonate și trupul radiind de fericire? Da, José avea să înțeleagă atunci totul. Fiindcă era vizibil, sărea în ochi, iar ea era incapabilă să ascundă adevărul. Dar în seara aceea totul părea diferit; fusese surprinsă de atitudinea profund neliniștită a soțului ei. Magali crezuse mereu că poate să dispară cel puțin două, trei zile înainte ca el să-i sesizeze absența. Uneori își petreceau serile împreună fără să rostească niciun cuvânt sau discutând detalii de ordin practic, de pildă cine să meargă la cumpărături a doua zi. Trebuia să admită că se înșela; el sunase ca să vadă ce face. Ce voia ea, de fapt? Poate că ar fi preferat ca el să fie indiferent, să nu-i tulbure cu apelurile lui plăcerea pe care o trăia.

Se gândea neîncetat la acea plăcere. O nebunie. Jérémie o rugase să vină să-l trezească a doua zi de dimineață „cu gura"; fraza o bântuia, dar ceva din ea îi spunea că mâine el nu va mai fi acolo. A zis el așa, dar adevărul era cu totul altul: mâine va pleca. Se va întoarce acasă sau poate va săruta o altă femeie ca mine; nu era greu, femei ca ea se găseau peste tot, femei sătule să nu le mai atingă nimeni, femei care se cred grase și hidoase, așa că el trebuia să lase peste tot pe unde trecea amintiri nepieritoare, erau moștenirea lui, din moment ce nu reușea să își publice cărțile. Da, cu siguranță nu avea să mai fie acolo. Magali a zâmbit la gândul că-și putuse imagina contrariul chiar și pentru o clipă.

Ajunsă acasă, a traversat în liniște salonul. A fost surprinsă că toate luminile erau stinse. Nu era nicidecum decorul reprezentativ pentru o persoană îngrijorată. S-a apropiat tiptil de camera lor, unde l-a găsit pe soțul ei, cu gura căscată, adâncit într-un somn profund ca un abis.

9

Magali a rămas trează până târziu în noapte. A plecat din nou dimineața devreme, după ce a petrecut o oră în baie. Nu trebuise să dea explicații, soțul ei dormise tot timpul cât ea fusese acasă. În orice caz, când se trezea, avea să fie foarte fericit, căci cafeaua era caldă și masa, pregătită pentru micul dejun.

Se crăpa de ziuă când Magali a deschis ușa bibliotecii. Totul era atât de calm, de parcă până și cărțile

dormeau. A trecut printre rafturi, îndreptându-se spre birou. Inima îi bătea altfel, într-un ritm cu totul nou. Ar fi putut să meargă repede, să descopere degrabă ce o aștepta acolo, dar îi plăcea așteptarea; câțiva metri, câteva secunde, orice era încă posibil. Jérémie putea fi acolo, dormind sau așteptând să fie trezit de gura ei. Magali a deschis ușa cu delicatețe și l-a găsit pe tânăr întins, cufundat într-un somn adânc. A închis ușa și a redeschis-o ca să se asigure că nu o înșală privirea. Apoi s-a apropiat ca să-l vadă mai bine. Cu o zi în urmă nu îndrăznise să-l studieze și de mai multe ori se ferise în clipa în care privirile li se întâlniseră. Acum, putea să-l contemple, să poposească asupra fiecărui detaliu al corpului său, să se îmbete cu frumusețea lui. Trebuia așadar să îl trezească cu gura. Oare voia sărutări? L-a sărutat delicat pe piept, apoi pe burtă, iar el se înfiora, i-a pus mâna pe cap, dezmierdându-i părul o clipă, înainte de a o ghida puțin mai jos.

Mai târziu, Magali a pregătit o cafea și i-a adus-o lui Jérémie. El s-a instalat la birou. Noaptea trebuie să fi rătăcit printre rafturi, căci adunase în jurul lui o grămăjoară de cărți. I-a zărit, printre alții, pe Kafka, Kerouac și Kundera. A ajuns la concluzia că se oprise la litera *K*. A ezitat între *Vagabonzii Dharma* și *Procesul*, înainte de a se afunda în lectura cărții *Iubiri caraghioase*. Ea l-a privit o clipă și l-a întrebat:

– Ți-e foame? Vrei să mă duc să iau câteva cornuri?

– Nu, mulțumesc! Am aici tot ce-mi trebuie, a răspuns el, arătând spre carte.

L-a lăsat singur și s-a dus să deschidă biblioteca pentru cititori. A fost o zi de un calm aparte, care i-a oferit numeroase prilejuri de a veni să-l vadă pe Jérémie. Câteodată el îi cerea să se apropie și își trecea mâna printre coapsele ei. Ea se lăsa în voia lui fără să spună nimic. Ce avea să se întâmple? Ce dorea el? Cât timp avea să mai rămână acolo? Magali ar fi vrut pur și simplu să profite de această nebunie, dar nu se putea abține, o avalanșă de întrebări îi dădea ghes. Jérémie nu mai părea la fel de reținut ca în ajun sau la fel de chinuit. Astăzi avea mai degrabă aerul unui om care iubește viața, care profită de cadourile pe care aceasta i le oferă. La sfârșitul zilei, ea s-a dus să cumpere o sticlă de vin și mâncare pentru cină și s-au așezat unul lângă altul pe podea. Au vorbit mai mult decât în ajun. El i-a mărturisit că avea o relație dificilă cu părinții, în special cu mama lui; fusese dus la internat, apoi la un cămin, și acum trecuseră cinci ani de când nu îi mai văzuse. „Poate că au murit", a șoptit el, înainte să admită că era puțin probabil; ar fi fost, măcar, anunțat. La gândul acesta, ea a înmărmurit. Când vedea tineri cerșind în fața supermarketului, nici nu bănuia că relațiile dificile din sânul familiei erau cauza rătăcirii lor. S-a gândit la fiii ei și și-a spus că nu se întâlneau suficient de des. Poate că nici nu le prea arăta cât de mult îi iubește.

Încurajată de Jérémie, Magali a început să-i povestească despre părinții ei. Muriseră de atâta vreme, că nu mai vorbea niciodată despre ei. Nimeni nu o întreba despre propria copilărie. Deodată s-a simțit copleșită de o emoție profundă. De ani buni trăia fără să se întrebe

dacă-i lipsește ceva sau nu. Brusc și-a dat seama că suferă pentru că mama nu mai e lângă ea. Până atunci își spusese că dispariția ei făcea parte din ceea ce numim *chestiile vieții*. Acum înțelegea că realitatea nu excludea să resimți moartea ca pe un șoc emoțional, din care nu-ți mai revii nicicând.

Își exprima în cuvinte prăpastia care se căscase în sufletul ei și își oferea chiar și o explicație pentru faptul că-și abandonase astfel trupul. Jérémie i-a simțit tulburarea și a consolat-o prin câteva gesturi.

10

Zilele următoare s-au scurs în aceeași atmosferă. Magali alterna clipele de euforie în care era copleșită de puterea propriilor sentimente cu momentele în care era înspăimântată de ce i se întâmpla. Încerca din răsputeri să-și evite soțul, lucru deloc complicat. În ultima vreme, José era epuizat în special de ritmul de muncă impus de uzina Renault. Acum lucra cu normă întreagă. Pentru a menține deschise atelierele din Franța, trebuiau dublate eforturile, trebuia dovedit că mâna de lucru ieftină nu era de preferat priceperii. Această concurență acerbă ducea la exploatarea în plus a muncitorilor, oricare ar fi fost ei: cei care voiau să-și păstreze slujba, cei care sperau să obțină una. Ambele tabere aveau de pierdut. José își aștepta pensia anticipată ca pe o eliberare. În sfârșit, va putea să profite de viață, adică să meargă la pescuit și să se plimbe pe plajă. Și poate că soția avea să-l

însoțească din când în când; de mult nu-și mai petrecuseră timpul împreună, nu mai rătăciseră fără țintă, abandonându-se uitării.

Jérémie dormea în continuare în birou; Magali îi adusese o pătură. Nu părea să-l deranjeze lipsa de confort. Ea nu îndrăznea să-l întrebe cât avea de gând să rămână acolo. Într-o bună zi, el a anunțat-o din senin:

– Trebuie să mă întorc acasă.

– Când?

– Mâine.

–

– E un tren spre Paris. Voi dormi sigur o noapte acolo, iar duminică voi porni spre Lyon. Un prieten mi-a oferit o slujbă cu jumătate de normă. Nu pot să refuz, mă înțelegi, nu?

– Da, înțeleg.

– Am o cămăruță la mansardă, în Lyon. E mică, dar suficientă. Ai putea veni și tu.

– Să vin... cu tine?

– Da. Ce te reține?

– Păi... totul.

– Nu mai vrei să fim împreună?

– Ba da, desigur. Nu despre asta-i vorba, dar... mai e și slujba...

– Poți să închizi biblioteca. Sub pretextul unui concediu medical. Iar, cu experiența ta, în Lyon vei găsi ceva de lucru. Sunt sigur.

– Și soțul meu?

– Nu-l mai iubești. Iar copiii sunt mari. Vom fi fericiți acolo. Între noi e ceva special. Destinul m-a făcut să

aduc aici manuscrisul și astfel să te întâlnesc. Nimeni nu a mai fost vreodată atât de drăguț cu mine.

– Dar n-am făcut nimic special.

– Săptămâna asta a fost cea mai frumoasă din viața mea, să stau întins aici, printre cărți, cu tine, care veneai din când în când să mă vezi. Și îmi place să fac dragoste cu tine. Ție nu?

– Mie... da.

– Așadar? Plecăm mâine?

– Dar... totul se întâmplă atât de repede.

– Și atunci? O să regreți dacă nu vii.

Magali simțea nevoia să se așeze. Jérémie îi vorbise calm, de parcă totul era simplu și evident, însă pentru ea asta însemna să-și schimbe complet viața. A căzut pe gânduri: are dreptate, las totul în urmă, nu trebuie să reflectez prea mult, e clar, nu pot să mă lipsesc de acest bărbat, nu vreau să trăiesc fără corpul lui, fără sărutările și frumusețea lui, nu voi putea să-mi continui existența știindu-l departe de mine, da, Jérémie are dreptate, nu-mi mai iubesc soțul, în orice caz nu mă mai gândesc la sentimentele mele atunci când sunt cu el, e un lucru cert, definitiv, până la moarte, îmi propune să fug de această moarte care mă așteaptă, îmi oferă o viață diferită de cea de acum, înăbușitoare, nu mai pot să respir printre cărțile astea care mă sufocă, toate aceste povești care mă împiedică să am una a mea, toate aceste fraze, toate aceste cuvinte de atâția ani, romane care mă obosesc, cititori care mă epuizează și, în plus, scriitori ratați, nu-mi mai pasă de cărți, mi-aș dori atât de mult să evadez dintre aceste rafturi ca o închisoare, liniștește-te, Magali, liniștește-te, cu siguranță toată lumea gândește

la fel la un moment dat, cu toții ne detestăm viața, meseria, dar eu am iubit cărțile, l-am iubit pe José și, sincer, îl mai iubesc și acum, mi-ar face rău să-l las așa aici, orfan de relația noastră, dar nu mai avem prea multe de împărțit, a devenit o simplă prezență, o prezență permanentă, infailibilă și insensibilă, așa uniți cum suntem de trecutul nostru, de amintirile noastre, poate că asta e cel mai important, amintirile care stau mărturie dragostei noastre, și avem și dovada fizică, în persoana fiilor noștri, copiii mei care se îndepărtează, odinioară eram totul pentru ei, iar acum se rezumă la câteva telefoane scurte, tandrețe la comandă, un simplu „bună ziua" care seamănă cu un „bună seara", cu siguranță vor reacționa dacă plec, unul va spune că e viața mea, celălalt, că sunt nebună că-i fac tatei una ca asta, dar în fond nu-mi pasă de părerea lor, eu nu-i judec pentru alegerile lor, așa că trebuie să-mi redea libertatea, libertatea de a încerca să fiu fericită.

11

Din nou Magali a dormit foarte puțin. S-a gândit la romanul lui Henri Pick. Semăna incredibil cu propria ei poveste. Alături de cine își trăia ea ultimele ore? Alături de Jérémie sau alături de José? În cursul nopții își privise soțul de parcă ar fi contemplat un peisaj în ultima zi de vacanță. Trebuia să memoreze tot. José dormea adânc, fără să bănuiască pericolul afectiv care îi dădea târcoale. Totul era confuz în acest moment, dar Magali știa un lucru: nu mai putea trăi ca până atunci.

De dimineață a plecat fără să-l trezească. Era sâmbătă și el nu lucra, așa că avea să doarmă cel puțin până la prânz. De îndată ce a intrat în bibliotecă, Jérémie a întrebat-o ce decizie a luat. Ea credea că va mai avea câteva clipe de gândire, dar nu, acum trebuia să se arunce în gol:

– După-amiază mă duc acasă... a început ea și s-a oprit.

– Și?

– Îmi iau lucrurile. Apoi plecăm împreună.

– Perfect! a exclamat Jérémie, îndreptându-se spre ea.

– Așteaptă. Așteaptă! Lasă-mă să termin, a zis Magali, făcându-i semn cu mâna să se retragă.

– Bine.

– Am verificat. Autobuzul spre Quimper pleacă la ora 15:00. Apoi luăm trenul spre Paris, cel de la 17:12.

– Ai verificat totul. Ce frumos!

– ...

– Dar de ce nu mergem cu mașina ta? Ar fi mai practic.

– Nu pot. Mașina soțului meu e stricată de câteva luni. Ar trebui să cumpere alta, dar costă prea mult. Se duce la uzină cu un coleg care vine să-l ia. În fine, pe scurt... nu pot să-l părăsesc și pe deasupra să-i iau și mașina.

– Da, ai dreptate.

– ...

– Acum pot să mă apropii să te strâng în brațe? a întrebat-o Jérémie.

12

Toată dimineața, Magali s-a chinuit să lucreze *ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic*. Îi plăcuse dintotdeauna

această expresie care încearcă să ascundă esențialul; în cazul de față, prăpastia unei hotărâri majore. Se dusese de mai multe ori să-l vadă pe Jérémie, care părea ușor adâncit în gânduri[1]. Probabil construia romane care nu aveau să se termine niciodată; atâtea vieți sunt legănate de iluzii. Ea îi arunca o privire fugară, admițând în sinea ei că e o nebunie să plece cu el. La urma urmei, abia dacă-l cunoștea. Nu conta, trăia unul dintre acele rare momente când nu mai contează ce va fi mai târziu, când puterea clipei prezente îți decide viața. Îi era bine alături de el și gata. Nu trebuia să încerce să explice ce se întâmplă cu trupul ei, cuvintele nu serveau la nimic în astfel de situații. Putea oricând să deschidă oricare dintre miile de cărți care o înconjurau, și tot nu avea să găsească niciodată o explicație pentru comportamentul ei.

Spre prânz, când biblioteca se golise, Magali i-a spus lui Jérémie:

– Acum o să închid. Cel mai bine ar fi să te duci la autogară, vin și eu curând cu bagajul meu.

– Perfect! Pot să iau câteva cărți? a întrebat el dezinvolt, de parcă nu-și dădea seama de implicațiile pe care această fugă le avea asupra vieții lui Magali.

– Da, bineînțeles. Poți să iei tot ce vrei.

– Doar două sau trei romane, nu vreau să car prea mult, din moment ce nu mergem cu mașina.

Și-a strâns lucrurile, a luat trei cărți și au părăsit amândoi biblioteca. Ca să nu dea de bănuit, s-au

---

Era genul de persoană pe care ai impresia mereu că o deranjezi, deși nu face nimic.

despărțit cu o răceală studiată, fără ca măcar să se îmbrățișeze.

13

Magali s-a dus direct în dormitor. Soțul ei dormea încă, semn că era epuizat. S-a așezat o clipă pe marginea patului și ai fi zis că o să-l trezească, ai fi zis că o să-i povestească totul. Ar fi putut să-i mărturisească: am cunoscut un bărbat și nu pot să fac altfel, trebuie să te părăsesc, căci voi muri dacă-l las să plece și nu mă va mai atinge niciodată. Însă nu a spus nimic, ci a continuat să-l privească în cea mai mare liniște, ca să nu-i tulbure somnul.

A studiat dormitorul. Îi cunoștea fiecare colțișor pe dinafară. Nici cea mai mică surpriză nicăieri, nici măcar praful nu-și lua libertatea de a se așeza altfel decât în ritmul său precis. Era cadrul bine organizat al vieții ei și Magali era aproape surprinsă că se simte atât de liniștită. Deși ultimele zile îi oferiseră o plăcere divină, fuseseră și epuizante. Trăise fiecare minut al scurtei ei pasiuni cu un gol în stomac, măcinată de teama de a nu fi judecată. Poate că viața alături de José era liniștită, dar începea să admită că și liniștea îi oferea o anumită plăcere. Era ceva frumos în acest confort. Ceea ce până atunci i se păruse neînsemnat i se dezvăluia acum într-o altă lumină și însăși viața ei îmbrăca o altă haină. A înțeles că avea să-i lipsească ceea ce respinsese în ultima săptămână. Da, ca o ironie, lipsa își croia loc în sufletul ei fix în ultimul moment. Pe obraji i s-au prelins lacrimi. Dădea frâu liber

tuturor sentimentelor pe care le ţinuse ascunse de când se trezise în mijlocul acestui vârtej emoţional nebun.

Într-un târziu s-a ridicat să-şi ia geanta şi să arunce câteva lucruri în ea. Când a deschis sertarul, soţul ei s-a trezit:

– Ce faci?

– Nimic. Puţină ordine, atâta tot.

– Nu s-ar zice. Parcă ai face un bagaj.

– Un bagaj?

– Da, pregăteşti un bagaj. Pleci undeva?

– Nu.

– Şi atunci ce faci?

– Nu ştiu.

– Nu ştii?

–...

– Plângi? Eşti sigură că nu s-a întâmplat nimic?

Magali a rămas ca paralizată. Uitase până şi să respire. José o privea fără să înţeleagă. Oare-şi putea imagina că soţia lui era aşteptată la autogară de un bărbat de-o seamă cu fiul lor? De obicei, era nepăsător la schimbările ei de dispoziţie. Când nu înţelegea, îşi spunea că *e chestie de-a femeilor*. Însă de data asta s-a ridicat din pat. Simţise ceva diferit, poate chiar grav.

– Zi-mi ce faci!

–...

– Mie poţi să-mi spui.

– Fac un bagaj, fiindcă vreau să plecăm. Acum. Nu mai pune întrebări, te rog!

– Dar unde?

– Nu contează. Luăm maşina şi plecăm. Câteva zile, doar noi doi. Sunt ani de când n-am mai mers în vacanţă.

– Dar nu pot să plec pur și simplu, din cauza serviciului.

– Nu contează, ți-am zis. O să-ți facem rost de un certificat medical. Nu ți-ai mai luat concediu medical de treizeci de ani. Te rog, nu mai sta pe gânduri!

– Pentru asta era geanta?

– Da, făceam bagajul.

– Și biblioteca?

– O să las un bilet. Haide, îmbracă-te să plecăm!

– Dar nu mi-am băut cafeaua.

– Te rog! Plecăm imediat, chiar și fără bagaje. Plecăm. Repede. Repede. Repede. O să bem cafea pe drum.

– ...

14

Peste câteva minute, se aflau în mașină. José nu o mai văzuse nicicând așa și înțelesese că trebuie să accepte totul. La urma urmei, ea avea dreptate. Nici el nu mai putea. Mai avea puțin și își dădea sufletul la muncă. Era momentul să plece acum, să lase tot în urmă, să respire puțin, doar ca să supraviețuiască. Pe drum, Magali s-a oprit la bibliotecă să lase un bilet prin care să anunțe că va lipsi câteva zile. Conducea repede, fără să știe prea bine încotro se îndreaptă, marcată de această incertitudine. În sfârșit, acționa și ea o dată fără premeditare. José a coborât geamul, lăsând vântul rece să-i biciuiască fața, ca să se asigure că nu doarme, atât de tare semăna cu un vis tot ce trăia acum.

Fără să știe, în ziua aceea Rouche își încrucișase pașii cu Jérémie la autogară. Apoi constatase că biblioteca e închisă, interogase câteva persoane din apropiere, înainte să stea de vorbă cu femeia de la primărie. Ajunsese într-un impas ce putea fi luat drept refrenul obișnuit al anchetei sale. Întotdeauna dădea greș, apoi izbutea să ducă lucrurile la bun sfârșit. Până aici, tocmai succesiunea eșecurilor îl conducea de fapt spre pista cea bună.

Începea să-și dea seama de ce îi oferise viața atâtea deziluzii importante; avusese pretenția să trăiască așa cum îi plăcea, se îndreptase spre sferele literare, înarmat cu reflecții strategice, menite să-l poarte spre reușită. Acum descoperea că trebuie să se lase condus și de intuiție. Astfel, simțise nevoia să meargă la mormântul lui Henri Pick. De acolo, putea să reînnoade firul evenimentelor, ajungând până la acele elemente din trecut care îi vor permite să afle adevărul.

Jurnalistul a fost surprins de dimensiunile cimitirului din Crozon; sute de morminte înșirate de o parte și de alta a aleii centrale, care se termina cu un monument dedicat victimelor celor două războaie mondiale. La intrare se afla o căsuță de un roz spălăcit, în care locuia paznicul. Văzându-l pe Rouche, bărbatul a ieșit din bârlogul lui:

– Ați venit pentru Pick?

– Da, i-a răspuns Rouche oarecum surprins.

– Mormântul lui se află la parcela M64.

– Mulțumesc! O zi bună!

Bărbatul s-a întors în căsuța lui fără a mai adăuga nimic. Era genul care oferă minimum de informații. Ieșea, preciza numărul, „M64", și pleca.

„M64", a repetat Rouche de mai multe ori în gând, apoi și-a zis: „Până și morții au adresă."

A înaintat lent printre morminte, fără să încerce să repereze numerele, preferând să descifreze fiecare nume până îl va găsi pe Henri Pick. Din instinct, a început să calculeze câți ani trăise fiecare dintre morți. Laurent Joncour (1939–2005) se stinsese devreme, la șaizeci și șase de ani. Un exemplu printre multe și jurnalistul nu s-a putut abține să reflecteze că, aidoma lui, cu toții avuseseră parte de întâmplări obișnuite; într-o zi sau alta, fiecare cadavru făcuse dragoste prima dată, se certase cu un prieten dintr-un motiv devenit acum derizoriu și poate că unii chiar își zgâriaseră mașinile. Printre cei de aici, el era un supraviețuitor al comunității umane și la câțiva metri a descoperit un alt eșantion viu al acesteia. O femeie de vreo cincizeci de ani, care i s-a părut cunoscută. S-a apropiat, continuând să descifreze numele înscrise pe morminte, dar era aproape sigur că femeia se reculege la mormântul lui Pick.

16

Ajungând lângă ea, Rouche a recunoscut-o pe Joséphine. O așteptase în fața magazinului pentru ca în final să o întâlnească aici. A aruncat o privire spre mormânt, unde a văzut o mulțime de flori și chiar și câteva

scrisori. Imaginea l-a făcut să-și dea seama de amploarea fenomenului pe care-l stârnise romancierul. Fiica sa stătea nemișcată în fața mormântului, adâncită într-o liniște hipnotică. Nu l-a observat pe noul vizitator. În ciuda fotografiilor din ziare – un chip zâmbitor, frizând uneori ridicolul, Rouche găsea că are o expresie gravă. Desigur, se afla la mormântul tatălui ei, dar Rouche simțea că nu acesta e motivul tristeții ei; dimpotrivă, venise să caute alinarea pe care nu o găsea în afara zidurilor cimitirului.

– Tatăl dumneavoastră v-a scris o scrisoare foarte frumoasă, i-a spus el dintr-o suflare.

– Poftim? a întrebat Joséphine, surprinsă de prezența unui bărbat pe care abia acum îl vedea.

– Scrisoarea pe care știu că ați găsit-o... Este foarte emoționantă.

– Dar... de unde știți? Cine sunteți?

– Jean-Michel Rouche. Sunt jurnalist. Nu vă îngrijorați! Am vrut să vă întâlnesc la Rennes, dar dispărușerăți. Mathilde mi-a vorbit despre scrisoare. Am convins-o să mi-o arate.

– Și la ce vă trebuie?

– Voiam să găsesc o dovadă scrisă chiar de... tatăl dumneavoastră.

– Bine. Acum, lăsați-mă în pace. Nu vedeți că vreau să mă reculeg?

– ...

Rouche s-a retras un metru și apoi a încremenit. Fusese un prost că nu anticipase o asemenea reacție. Câtă lipsă de delicatețe! Femeia se afla la mormântul

tatălui ei, și el îi vorbea așa, din senin, despre scrisoare. Despre o scrisoare atât de personală, pe care o descoperise împotriva voinței ei. La ce alt răspuns să se fi așteptat? Cu toate că era mulțumit de mersul anchetei, nu intenționa să rănească pe nimeni. Simțindu-l încă în spatele ei, Joséphine a întors capul. S-ar fi putut enerva din nou, însă o liniștea ceva. În impermeabilul lui ponosit și ud, bărbatul părea mai degrabă sărac și inofensiv. Așa că l-a întrebat:

– Ce doriți, mai exact?

– Nu știu dacă e momentul potrivit...

– Nu vă mai învârtiți în jurul cozii! Ziceți ce aveți de zis!

– Intuiția îmi spune că nu tatăl dumneavoastră a scris romanul.

– Serios? Ce vă face să credeți asta?

– Intuiția. Ceva nu se leagă.

– Așa, și?

– Voiam o dovadă. O dovadă scrisă...

– De aceea voiați scrisoarea?

– Da.

– Ei bine, ați văzut-o. Cu ce vă ajută?

– O știți foarte bine.

– Ce vreți să spuneți?

– Nu vă puteți minți singură. E de ajuns să citiți două rânduri ca să vă dați seama că tatăl dumneavoastră nu ar fi putut nicicând să scrie un roman.

– ...

– Scrisoarea este emoționantă, dar vocabularul e atât de sărac, este foarte naiv, sunt greșeli la tot pasul... Nu credeți?

– ...

– Se simte că a făcut un efort supraomenesc să vă scrie aceste cuvinte, căci toţi copiii primesc scrisori de la părinţi atunci când sunt în tabără.

– O scrisoare încropită în grabă pentru un copil şi un roman sunt două lucruri complet diferite.

– Fiţi sinceră! Ştiţi la fel de bine ca şi mine că tatăl dumneavoastră nu putea să scrie un roman.

– Nu ştiu. Şi în plus, cum să fim siguri de asta? Nu-l mai putem întreba.

S-au întors amândoi spre mormântul lui Henri Pick, dar nu s-a întâmplat nimic.

17

O oră mai târziu, Rouche se afla în salonul lui Madeleine, cu o ceaşcă de ceai cu caramel în faţă. Joséphine locuia aici acum, a ghicit el, de când fusese victima trădării lui Marc. Încerca să găsească puţină linişte ca să se pună pe picioare. Nu ieşea decât la cimitir.

Însă era supărată pe tatăl ei. Romanul lui postum adusese dezastrul. Madeleine susţinea că atitudinea incalificabilă a fostului său ginere trebuia să-i permită să încheie definitiv acest capitol. Nu se înşela. Brutalitatea ultimelor zile punea capăt anilor de suferinţă şi tocmai de aceea purta doliu acum, pentru că-şi pierduse speranţa de a mai regăsi trecutul.

Marc îi lăsase numeroase mesaje prin care se scuza şi încerca să se explice. Plin de datorii, fusese respins de

noua lui femeie. Nu știa cum putuse să se dovedească atât de lipsit de scrupule. De atunci chiar rupsese relația și vorbea întruna despre împăcarea lor. În ciuda motivelor inițiale condamnabile, fusese de-a dreptul fericit să se afle din nou lângă ea. Știa că stricase tot, dar nu putea să uite deloc certitudinea renașterii lor. Acum înțelegea. Însă era prea târziu. Joséphine nu voia să-l mai vadă niciodată.

Momentan, se așezase în colțul îndepărtat al salonului, lăsându-i pe Rouche și pe mama ei să discute. Madeleine a recitit copia scrisorii de mai multe ori înainte să întrebe:

– Ce doriți să vă spun?

– Ce vreți dumneavoastră.

– Soțul meu a scris un roman. Asta-i tot. Era secretul lui.

– Dar scrisoarea...

– Ce-i cu ea?

– În mod evident, nu era în stare să scrie. Nu credeți?

– Of! Mă obosește povestea asta. Toată lumea o ia razna când vine vorba de carte. Priviți în ce stare e fiica mea! Lucrurile încep să scape de sub control. O s-o sun pe editoare.

Surprins, Rouche a văzut-o pe Madeleine ridicându-se și luând receptorul telefonului fix. Femeia a deschis un vechi carnețel negru și uzat și a format numărul lui Delphine.

Era ora opt seara; Delphine se afla la masă cu Frédéric. Madeleine a intrat direct în subiect:

– La mine acasă a venit un jurnalist care susține că nu Henri a scris romanul. S-a descoperit o scrisoare.

– O scrisoare?

– Da. E destul de prost scrisă... Începi să te cam îndoiești, dacă o citești.

– O scrisoare și un roman sunt două lucruri total diferite, a bâiguit tânăra. Și jurnalistul cine e? Rouche?

– Nu contează. Mai bine spuneți-mi adevărul.

– Dar... adevărul este că pe manuscris apare numele soțului dumneavoastră. De altfel, contractul e pe numele dumneavoastră. Dumneavoastră încasați drepturile de autor. Asta dovedește că eu am crezut întotdeauna că el este autorul.

Delphine pornise difuzorul, ca Frédéric să audă conversația. El i-a șoptit:

– Spune-i să-l întrebe pe ziarist cine este autorul, după părerea lui.

Bătrâna a repetat întrebarea și Rouche i-a răspuns:

– Am o bănuială. Dar momentan nu vă pot spune nimic. În orice caz, nu trebuie să mai facem lumea să creadă că autorul este Henri Pick.

Delphine a încercat să calmeze spiritele, spunându-i lui Madeleine că, până la proba contrară, autorul romanului este soțul ei. Iar ziaristul respectiv trebuia mai degrabă să-și argumenteze spusele decât să dezgroape scrisori vechi destinate unui copil. Apoi a adăugat:

– Dacă s-ar descoperi o listă de cumpărături a lui Proust, poate am considera imposibil ca același om să fi scris cele șapte volume din *În căutarea timpului pierdut!*

Cu acest argument, i-a urat o seară bună lui Madeleine și a închis telefonul.

Frédéric s-a prefăcut că aplaudă, zicând:

– Bravo! Foarte frumos argument! Lista de cumpărături a lui Proust...

– Mi-a venit pur și simplu.

– În orice caz, era clar că avea să se întâmple într-o bună zi. O știai și tu.

– Se îndoiesc, e normal. Dar scrisoarea nu poate să demonstreze că Pick nu a scris romanul. Nu au nicio probă concretă.

– Deocamdată... a adăugat Frédéric cu un zâmbet care o enerva la culme pe Delphine.

De obicei foarte echilibrată, acum și-a ieșit din fire:

– Ce vrei să spui cu asta? E în joc reputația mea! Cartea e un succes și toată lumea îmi laudă flerul și cu asta, basta. Totul se oprește aici.

– Se oprește aici?

– Da! Povestea e minunată așa cum e acum! a zis ea, ridicându-se.

Frédéric a încercat să o prindă de braț, dar l-a respins. A pornit grăbită spre ușă și a ieșit din apartament.

Telefonul lui Madeleine iscase tensiune între ei. Nu erau de acord, dar cel puțin puteau să discute; de ce reacționase ea cu atâta brutalitate? A fugit după ea. Pe stradă, a căutat-o din priviri; a fost surprins că ajunsese atât de departe. Și totuși, lui i se părea că nu rămăsese pe scaun mai mult de trei sau patru secunde până se hotărâse să se ducă după ea. Din ce în ce mai des,

percepea timpul deformat, consecință a decalajului dintre trăirile lui sufletești și durata reală a prezentului. Câteodată visa îndelung la o frază și se mira să constate că această fază de creație durase două ore. Pierdea contactul cu realitatea, o senzație tot mai puternică pe măsură ce se apropia de finalul romanului. Era atât de lung și atât de dur, că ultimele capitole fuseseră scrise cu creierul înceţoşat. *Omul care spune adevărul* avea să ajungă în curând la capătul drumului.

A pornit în goană după Delphine. A luat-o în brațe în plină stradă, în prezența a numeroși martori.

– Dă-mi drumul! a strigat ea.

– Nu, te întorci cu mine. E o prostie. Putem sta de vorbă fără ca discuția să degenereze.

– Știu ce vrei să spui, dar nu sunt de acord.

– Nu te-am mai văzut niciodată așa. Ce s-a întâmplat?

– ...

– Delphine? Răspunde-mi!

– ...

– Ai pe altcineva?

– Nu.

– Și atunci?

– Sunt însărcinată.

Partea a noua

1

După ce a încheiat discuția telefonică cu Delphine, Madeleine i-a arătat contractul lui Rouche. Într-adevăr, încasa 10% ca drepturi de autor, adică o sumă considerabilă. Așadar, editorul credea că Pick e autorul romanului. Continuând discuția, Madeleine și Joséphine au recunoscut că se lăsaseră seduse de această idee ușor nebunească. O crezuseră chiar, deși, în adâncul sufletului lor, povestea li se păruse tot timpul cam îndoielnică.

– Și atunci? Cine să fi scris cartea? a întrebat Joséphine.

– Am o bănuială, a mărturisit Rouche.

– Păi, împărtășiți-ne-o! l-a îndemnat Madeleine.

– Bine, o să vă spun ce cred, dar mai înainte îmi puteți oferi încă o ceașcă din deliciosul dumneavoastră ceai cu caramel?

2

Atunci când toată lumea începuse să vorbească despre fenomenul Pick, mai mulți jurnaliști se arătaseră interesați de destinul unei astfel de cărți refuzate de editori. Încercaseră să afle cine fuseseră cei care nu acceptaseră *Ultimele ore ale unei povești de dragoste.* Oare puteau găsi fișa de lectură care justifica refuzul? Desigur, rămânea varianta ca pizzarul breton să nu-și fi trimis niciodată romanul spre evaluare. Era posibil să-l fi scris fără să-l arate nimănui, până în ziua în care destinul făcuse ca, în apropierea casei lui, să se înființeze o bibliotecă a manuscriselor refuzate. Și atunci se hotărâse să ofere textului său un refugiu. Lumea lăudase calitățile unui om care nu căutase niciodată lumina reflectoarelor, și asta era o ipoteză plauzibilă. Totuși, trebuiau să verifice dacă își trimisese romanul la vreo editură. Dar acolo, nicio urmă.

La drept vorbind, majoritatea editurilor nu păstrau arhive cu manuscrisele refuzate, cu excepția lui Julliard, celebrul editor care publicase *Bonjour tristesse* de Françoise Sagan. La subsol se găsea lista tuturor cărților primite în ultimii mai bine de cincizeci de ani; zeci de registre cu coloane de nume și de titluri. Numeroase ziare și-au trimis stagiarii să scormonească prin lista improbabilă a tuturor celor care fuseseră respinși. Pick nu figura nicăieri. Însă, călăuzit de intuiție, Rouche căutase alt nume, și anume Gourvec. Să fi scris el însuși un roman pe care să nu-l fi vrut nimeni? Efortul depus pentru crearea bibliotecii refuzaților avea, poate, o rezonanță

personală. Asta credea Rouche și a găsit și dovada: în 1962, în 1974 și în 1976; Gourvec încercase de trei ori să-și publice romanul, trimițându-l la mai multe edituri, printre care și Julliard. Toți îl refuzaseră. Eșecurile reprezentaseră cu siguranță o mare durere, căci de atunci nu mai găseai nici urmă de el. Renunțase să-și mai publice cartea.

Când dăduse de urma romanului refuzat de Julliard, Rouche se interesase de moștenitorii lui Gourvec. Neavând copii și nici bunuri materiale, nu lăsase nimic în urma lui. Nimeni nu avea să știe niciodată că scrisese o carte. Probabil că aruncase toate manuscrisele; pe toate, mai puțin unul. Așa își imagina Rouche. Înființând această bibliotecă, Gourvec se hotărâse să-l strecoare pe unul dintre rafturi; desigur, nici nu se punea problema să-l semneze cu numele său. Alesese cea mai banală persoană din oraș ca să-l reprezinte: Henri Pick. Era o alegere simbolică, o modalitate de a-și materializa textul prin forța umbrei. Rouche era convins că așa se desfășuraseră lucrurile.

Lumea știa că Gourvec împărțea cărți în dreapta și-n stânga: era foarte posibil ca, într-o bună zi, să-i fi dat *Evgheni Oneghin* lui Henri. Nefiind obișnuit să i se ofere cărți, pizzarul fusese emoționat de gestul lui și păstrase cartea toată viața. Neavând gustul lecturii, nu o deschisese și deci nu observase că anumite fraze fuseseră subliniate:

Cine-a trăit gândind nu poate
Fi-n suflet nescârbit de semeni;

Cine-a simțit viața-n toate
Trecutul vis nu-l uită-asemeni:
Și-i pare tot dezamăgire,
Când șarpele din amintire
În sânul inimii neroade
Căința-și cuibărește, roade...
Adesea-n toiul de discuții
Oneghin fin mă încolțea...

Aceste fraze puteau evoca sfârșitul unui vis literar. Oricine scrie are o inimă vie. Odată speranța destrămată, în urma ei rămâne amărăciunea și chiar mai mult: durerea amintirii.

Înainte de a porni pe urmele lui Gourvec, Rouche se hotărâse să-și înceapă ancheta prin a găsi dovada că Pick nu e autorul cărții. Era prima etapă, una indispensabilă. Se dusese la Rennes, unde descoperise scrisoarea. Și iată-l acum în Crozon, acasă la familia Pick, gata să le împărtășească părerea lui. Era surprins să constate că mama și fiica aderă fără prea multă dificultate la ipoteza lui. Trebuia să mai ia în considerare încă un element: ambele femei suportaseră consecințele neplăcute, dramatice chiar, ale publicării romanului. Voiau să-și reia viața dinainte și se simțeau mai degrabă ușurate la ideea că Henri nu scrisese niciodată un roman. Mai târziu, Joséphine avea să spună că o astfel de descoperire le-ar împiedica să mai încaseze drepturile de autor pentru roman, dar momentan nu conta decât aspectul emoțional.

– Așadar credeți că Gourvec a scris romanul soțului meu? a întrebat Madeleine.

– Da.

– Și cum aveți de gând să dovediți? a intervenit Joséphine.

– După cum v-am spus, în clipa de față nu am decât niște ipoteze. Iar Gourvec nu a lăsat nimic în urma lui, niciun manuscris, nicio dovadă că era pasionat de scris. Gourvec vorbea foarte puțin despre el, Magali a explicat asta pe îndelete în interviu.

– Așa sunt toți bretonii. Nu există vorbăreți aici. Nu ați ales o regiune potrivită pentru a vă desfășura ancheta, a spus Madeleine amuzată.

– Da, cu siguranță. Simt totuși că în spatele întregii povești se ascunde ceva. Ceva care deocamdată îmi scapă.

– Ce anume?

– Când am pomenit de Gourvec la primărie, secretara s-a înroșit până-n vârful urechilor. Iar apoi s-a purtat foarte rece.

– Ei și?

– Mi-am zis că poate ea și Gourvec au avut o legătură amoroasă care s-a sfârșit prost.

– Precum cea cu soția, a adăugat Madeleine, fără să știe că răspunsul ei avea să schimbe cursul evenimentelor.

3

Era foarte târziu și, deși voia să mai stea de vorbă și să afle de la Madeleine ce știe mai precis în legătură cu soția lui Gourvec, Rouche simțea că e mai bine să amâne

discuția pentru a doua zi. Așa cum se întâmplase și la Rennes, mânat de un entuziasm imediat, nu se gândise unde avea să doarmă. Și de data asta, nu avea nici măcar mașină. Și-a întrebat subtil gazdele dacă știu vreun hotel prin apropiere, dar era miezul nopții și totul era închis. Era evident că va petrece noaptea aici, dar se simțea jenat că nu anticipase situația, impunându-și astfel prezența într-o manieră atât de lipsită de eleganță. Madeleine l-a liniștit, adăugând că plăcerea e de partea lor.

– Singura problemă ar fi canapeaua extensibilă, care e într-o stare foarte proastă. Nu v-o recomand. Nu mai rămâne decât camera fiicei mele, unde sunt două paturi.

– În camera mea? a repetat Joséphine.

– Pot să dorm pe canapea. Spatele meu mă urăște deja, nu va schimba cu nimic relația noastră, nu vă îngrijorați.

– Nu, o să vă fie mai bine cu Joséphine, a insistat Madeleine, care părea plină de afecțiune față de Rouche. Iubea copilul pe care încă îl ghicea în persoana lui.

Joséphine l-a condus pe Rouche în camera unde se aflau două paturi simple. Era camera ei din copilărie, intactă, încă pregătită pentru serile în care își invita câte o prietenă să doarmă la ea. Cele două paturi erau separate de o măsuță pe care se odihnea o lampă cu abajur portocaliu. Într-un asemenea decor, îți puteai lesne imagina niște copii sporovăind în noapte, făcându-și confidențe. Acum, era vorba despre doi adulți de aceeași vârstă, fiecare vârât în culcușul său solitar, precum două drepte paralele. Au început să povestească despre viețile lor, dar conversația a durat puțin.

Când Joséphine a stins lampa, Rouche a observat că tavanul era o constelație de stele luminoase.

4

S-au trezit practic în același moment. Joséphine a profitat de semiîntuneric ca să se strecoare în baie. Rouche și-a zis că nu mai dormise de mult atât de bine; sigur îl ajutase amestecul de oboseală din ultimele zile și calmul care domnea peste întreaga locuință. O senzație aparte, imposibil de definit, îi străbătea tot corpul. La drept vorbind, se simțea mult mai în largul lui decât cu o zi în urmă, de parcă ar fi lepădat o mare povară. Fără îndoială, povara despărțirii de Brigitte. Încerci să-ți impui calmul, însă trupul decide întotdeauna de cât timp e nevoie pentru vindecarea sufletului. În dimineața aceea, deschizând ochii, a putut din nou să respire. Suferința tocmai își luase zborul.

5

La micul dejun, Madeleine a adus vorba despre soția lui Gourvec. Nu rămăsese mult timp în Crozon, dar ea o cunoscuse destul de bine. Și asta, din simplul motiv că Marina, acesta era prenumele ei, îi ajutase pe soții Pick la pizzerie.

– Se întâmpla când eram însărcinată, a precizat Madeleine pe un ton neutru, care nu trăda drama ce se ascundea în spatele vorbelor ei[1].

– Soţia lui Gourvec a lucrat cu soţul dumneavoastră?

– Da, două sau trei săptămâni, după care a plecat. L-a părăsit pe Jean-Pierre şi cred că s-a întors la Paris. De atunci n-a mai dat niciun semn de viaţă.

Rouche era uluit; crezuse că Gourvec semnase manuscrisul cu numele lui Pick din pură întâmplare, ca să nu inventeze un pseudonim. Acum descoperea că între cei doi bărbaţi exista o legătură.

– Aşadar soţul dumneavoastră a cunoscut-o mai bine decât dumneavoastră? a continuat el.

– De ce?

– Fiindcă tocmai mi-aţi spus că eraţi însărcinată şi că ea vă ţinea locul.

– Nu mai puteam să servesc la mese, dar eram acolo în fiecare zi. Şi ea vorbea mai mult cu mine.

– Şi ce vă spunea?

– Era o femeie cam plăpândă, care sperase să găsească în sfârşit un loc unde să fie fericită. Spunea că e greu să fii nemţoaică în Franţa anilor 1950.

– Era nemţoaică?

– Da, dar nu-ţi prea puteai da seama. De fapt, cred că oamenii nici nu ştiau. Mie îmi zisese ea. O simţeam abătută. Dar mai multe nu ştiu. Nu-mi mai amintesc.

[1] Madeleine pierduse primul copil la naştere, cu câţiva ani înainte de venirea pe lume a lui Joséphine.

– Și de ce venise aici?

– La început avuseseră o relație epistolară. Se întâmpla des pe vremea aceea. Mi-a spus că Gourvec îi trimisese multe scrisori frumoase. Așa că se hotărâse să se căsătorească cu el și să vină să locuiască aici.

– Prin urmare, Gourvec compunea scrisori frumoase, a repetat Rouche. Ar trebui să o găsim pe femeia aceasta și să le recuperăm. E crucial...

– E chiar atât de important pentru dumneavoastră să demonstrați că tata nu a scris cartea? l-a întrerupt Joséphine pe un ton tăios, care i-a temperat entuziasmul lui Rouche.

El nu a știut ce să-i răspundă. După o clipă, a îngăimat că îl obseda să afle cine era cu adevărat autorul romanului. Îi venea greu să explice. Se simțise complet pustiit după tot ce trăise, profesional vorbind. Încercase să se prefacă, uneori să zâmbească, alteori să strângă mâna celor din jur, dar se simțea de parcă, încetul cu încetul, moartea punea stăpânire pe trupul lui. Până în clipa când povestea aceasta îl însuflețise într-o manieră irațională. Era convins că la capătul aventurii îl aștepta ceva; ceva ce-l va ajuta să supraviețuiască. Era motivul pentru care voia să găsească dovezi, deși toate indiciile îl conduceau spre Gourvec. Cele două femei au fost surprinse de monologul lui, însă Joséphine a continuat:

– Și ce aveți de gând să faceți cu dovezile?

– Nu știu, a răspuns Rouche.

– Ascultă, draga mea, a zis Madeleine, și pentru noi e important să știm. Am apărut la televizor ca să

vorbesc despre romanul tatălui tău. Așa că mi-aș dori mult să aflu adevărul înainte să mor.

– Nu vorbi așa, mamă, a zis Joséphine, apucând mâna bătrânei.

Rouche nu avea de unde să știe, dar gestul lui Joséphine fusese o raritate în ultimii ani. La fel ca apelativul „draga mea", folosit de Madeleine. Contrar așteptărilor, evenimentele din ultima vreme le consolidase relația. Apăruseră împreună sub lumina reflectoarelor, o lumină cu consecințe adesea paradoxale, deopotrivă fericite și dezamăgitoare, captivante și insuportabile. În cele din urmă, Joséphine a adoptat opinia mamei sale. Poate că Rouche le va dezvălui adevărul necesar pentru liniștea lor. Va pleca în căutarea misterioasei Marina, care va putea cu siguranță să confirme că în spatele *Ultimelor ore ale unei povești de dragoste* se ascunde Gourvec. Și de asemenea vor afla motivele despărțirii lor brutale după numai câteva săptămâni de căsnicie.

6

Imediat după prânz, Joséphine l-a dus pe Rouche cu mașina până la Rennes; de acolo el urma să ia trenul spre Paris. În ceea ce o privește, în dimineața următoare avea să-și reia lucrul, după mai multe zile de absență.

7

De când se despărțise de Brigitte, Rouche se întorsese în camera lui de la mansardă. În seara aceea de duminică, se afla singur în camăruța strâmtă, la cincizeci de ani ai săi, confruntându-se cu grave probleme financiare, și totuși era fericit. Fericirea e un fapt relativ; cu câțiva ani în urmă, dacă cineva i-ar fi prezentat astfel viitorul, ar fi fost îngrozit. Dar, după ce experimentase brutalitatea și respingerea, cocioaba lui i se părea paradisul.

Înainte de a pleca, îi ceruse lui Madeleine o favoare: să se ducă la primărie luni dimineață și să consulte registrul căsătoriilor. De fapt, ea nu o cunoscuse pe Marina decât sub numele de Gourvec. După ce fugise, își reluase probabil numele de fată. Pe internet, Rouche nu găsise nici urmă de Marina Gourvec.

Madeleine a fost întâmpinată de aceeași femeie pe care o întâlnise Rouche cu două zile în urmă. I-a explicat ce caută, la care angajata i-a răspuns:

– Dar ce aveți toți cu Gourvec zilele astea?

– Nimic. Doar că o cunoșteam pe soția lui și mi-ar plăcea să o revăd.

– A, da? A fost căsătorit? Ce veste! Credeam că e împotriva legămintelor.

Martine Paimpec a mai făcut câteva afirmații în legătură cu bibliotecarul, care nu lăsau loc de dubii: cei doi se cunoscuseră foarte bine. Fără să fie întrebată, femeia a sfârșit prin a-și da frâu liber suferinței, eliberându-și sufletul ce deborda de regrete. Madeleine

nu era deloc surprinsă: Gourvec fusese un mare amator de cărți și nu iubise pe nimeni și nimic altceva.

– Nu are nicio legătură cu dumneavoastră, a încercat Madeleine să o îmbărbăteze. După părerea mea, trebuie să ne ferim de toți cei care iubesc cărțile. Eu măcar am fost liniștită alături de Henri.

– Dar el a scris o carte...

– Nu se știe sigur. Poate că tocmai Gourvec a scris-o. Deși, sincer, un scriitor care să-și semneze cartea cu numele soțului meu... ce nebun! Sincer, nu prea ai de ce să-l regreți.

–

Martine s-a întrebat dacă nu cumva vorbele lui Madeleine se voiau o consolare; la urma urmei, nu o mai ajutau cu nimic, el era mort de mult, și ea încă-l mai iubea.

După o vreme, s-a dus să caute informația solicitată și a descoperit numele de fată al Marinei: Brücke.

Două ore mai târziu, Rouche se contorsiona într-un colț al camerei sale, încercând să prindă semnalul Wi-Fi. Se conecta ilegal la rețeaua vecinului de la etajul trei, dar nu prindea semnalul decât într-o zonă mică, rămânând lipit de perete. A dat imediat de urma mai multor femei pe nume Marina Brücke, adesea profiluri de Facebook, ale căror fotografii înfățișau chipuri prea tinere. Într-un târziu, a descoperit un link ce trimitea la coperta unui disc, pe care se putea citi următoarea dedicație:

Mamei mele, Marina.
Ca să mă poată vedea.

Motorul de căutare găsise asocierea între Marina și Brücke pe această pagină. Discul respectiv îi aparținea unui tânăr pianist pe nume Hugo Brücke, care înregistrase *Melodiile ungurești* ale lui Schubert. Numele îi amintea vag ceva lui Rouche; cândva îi plăcuse să asiste la recitaluri sau să meargă la operă. S-a gândit că de o vreme nu mai asculta deloc muzică și că nu-i lipsea cu adevărat. A căutat alte informații despre acest Brücke și a descoperit că a doua zi avea să susțină un concert la Paris.

8

Biletele la spectacol fiind epuizate, Rouche nu reușise să facă rost de unul. Aștepta pe o stradă îngustă, pe unde trebuia să iasă artistul. În apropiere se afla o femeie foarte scundă, a cărei vârstă era imposibil de ghicit. Femeia s-a apropiat:

– Și dumneavoastră vă place Hugo Brücke?

– Da.

– Am fost la toate concertele lui. Cel de la Cologne de anul trecut a fost divin.

– Și, atunci, de ce nu sunteți înăuntru în seara asta? a întrebat-o Rouche.

– Nu-mi cumpăr niciodată bilet atunci când cântă la Paris. E un principiu de-ale mele.

– Din ce motiv?

– Locuiește aici. Așa că nu e bine. Hugo nu cântă la fel în orașul lui. În deplasare, e altceva. Mi-am dat seama de asta. E ceva infim, dar eu simt diferența. Și el o știe prea bine, fiindcă eu sunt cea mai mare admiratoare a

lui. După fiecare concert, fac o poză cu el, dar când e la Paris îl aștept direct la ieșire.

– Vi se pare că la Paris nu cântă la fel de bine?

– Nu am zis că nu cântă „la fel de bine". Doar că e altfel, ca intensitate. Și da, i-am spus-o, și faptul îl intrigă. Trebuie să fii cu adevărat obsedat de muzică ca să sesizezi.

– E uimitor! Deci dumneavoastră sunteți cea mai mare admiratoare a lui?

– Da.

– Atunci știți cu siguranță că și-a dedicat ultimul disc Marinei...

– Desigur, e mama lui.

– Cu niște vorbe oarecum enigmatice: „Ca să mă poată vedea."

– Foarte frumos!

– Înseamnă că a murit?

– Nu, deloc. Câteodată vine să-l vadă, în fine, să-l asculte. Fiindcă e oarbă.

– A...

– Au o relație foarte strânsă. O vizitează în fiecare zi.

– Unde locuiește ea?

– La un azil din Montmartre. Se numește *Lumina*. Fiul ei i-a obținut o cameră cu vedere spre Sacré-Coeur.

– Ziceați că e oarbă.

– Ei și? Nu doar ochii pot vedea, a conchis femeia cea scundă.

Rouche a privit-o încercând să-i zâmbească, însă nu a reușit. Ea ar fi vrut să-l întrebe de ce-i pune atâtea întrebări, și totuși nu a făcut-o. Jurnalistul obținuse

în sfârșit toate informațiile de care avea nevoie, așa că i-a mulțumit și a plecat.

Câteva minute mai târziu, Hugo Brücke a ieșit și a făcut încă o poză cu cea mai înflăcărată admiratoare a lui.

9

În dimineața următoare, cu inima bătându-i puternic, Rouche a intrat în azilul numit *Lumina*. I se părea un nume simbolic pentru încheierea anchetei. La intrare, o femeie l-a întrebat despre motivul vizitei, iar el i-a spus că vrea să o vadă pe Marina Brücke.

– Vreți să spuneți Marina Gourvec?

– A, da...

– Faceți parte din familie? l-a întrebat femeia.

– Nu, nu tocmai. Sunt un prieten de-ai soțului ei.

– Nu e căsătorită.

– A fost, cu foarte multă vreme în urmă. Spuneți-i doar că sunt un prieten al lui Jean-Pierre Gourvec.

În timp ce femeia s-a dus la Marina, Rouche a așteptat în mijlocul unei săli mari, unde a întâlnit mai multe persoane în vârstă. Au trecut prin fața lui, făcându-i semne discrete. Avea impresia că nu îl considerau vizitator, ci mai degrabă un nou pensionar al stabilimentului.

Recepționera s-a întors și s-a oferit să-l conducă în cameră. Ajuns acolo, a văzut-o pe Marina din spate. Stătea la

fereastra de la care se vedea Sacré-Coeur. Bătrâna și-a răsucit scaunul cu rotile, oprindu-se față în față cu musafirul.

– Bună ziua, doamnă! a șoptit Rouche.

– Bună ziua, domnule! Vă puteți pune haina pe pat.

– Mulțumesc!

– Ar trebui să-l schimbați.

– Ce anume?

– Impermeabilul. E ponosit.

– Dar... Cum puteți..., a îngăimat Rouche, nevenindu-i să creadă.

– Liniștiți-vă! Era o glumă.

– O glumă?

– Da. Roselyne, fata de la recepție, îmi oferă mereu câte un detaliu despre vizitatorii mei. E un joc de-ale noastre, ca să mai râdem puțin. Acum mi-a zis: „Impermeabilul dumnealui e foarte ponosit."

– A... da. Într-adevăr. Cam înfricoșător, totuși amuzant.

– Așadar, sunteți prietenul lui Jean-Pierre?

– Da.

– Ce mai face?

– Îmi pare rău că trebuie să vă dau vestea asta, dar... a murit acum mulți ani.

Marina nu i-a răspuns. Ai fi zis că nu se gândise câtuși de puțin la această posibilitate. Pentru ea, Gourvec continua să fie un bărbat de douăzeci de ani, nicidecum un om care poate să îmbătrânească și cu atât mai puțin să moară.

– De ce ați dorit să mă vedeți? l-a întrebat Marina.

– Nu vreau să vă deranjez, dar aș dori să reconstituim câteva elemente din viața lui.

– De ce?

– Jean-Pierre a deschis o bibliotecă mai specială și voiam să vă pun câteva întrebări despre trecutul lui.

– Mi-ați spus că-i sunteți prieten.

– ...

– Ce-i drept, nu vorbea prea mult. Îmi amintesc de lungile sale perioade de tăcere. Ce doriți să aflați?

– Ați stat cu el doar câteva săptămâni înainte de a vă întoarce la Paris? Totuși, abia vă căsătoriserăți. La Crozon, nimeni nu știe din ce cauză ați plecat.

– A, da, nimeni... Îmi imaginez că lumea trebuie să-și fi pus niște întrebări. Și Jean-Pierre nu a zis nimic, nici nu mă miră. Au trecut atâția ani de atunci. Așa că vă pot spune adevărul: nu eram un cuplu autentic.

– Nu erați un cuplu autentic? Nu înțeleg. Credeam că v-ați trimis scrisori de dragoste.

– Asta i-am lăsat pe toți să creadă. Însă Jean-Pierre nu mi-a scris nici măcar un cuvânt.

–

Rouche își imaginase scrisorile înflăcărate ca pe o dovadă a faptului că ancheta lui avansa. Noua informație îl descumpănea, chiar dacă ea nu schimba cu nimic situația. Lucrurile încă se legau, iar el era convins în continuare că Gourvec e autorul romanului.

– Nicio scrisoare? a reluat el. Dar scria?

– Ce să scrie?

– Romane?

– Din câte-mi amintesc, nu. Îi plăcea mult să citească, asta da. Tot timpul. Își petrecea seri întregi fără să ridice privirea din cărți. Mormăia în timp ce citea, trăia

literatura. Mie îmi plăcea să ascult muzică, în timp ce el venera liniștea. Din cauza asta eram incompatibili.

– De asta ați plecat?

– Nu, deloc.

– Atunci, de ce? Și ce înțelegeți printr-un „cuplu fals"?

– Nu știu dacă ar trebui să vă povestesc viața mea. Nici măcar nu știu cine sunteți.

– Sunt cineva care crede că soțul dumneavoastră a scris un roman după ce v-ați despărțit.

– Un roman? Nu vă mai prea înțeleg. Tocmai m-ați întrebat dacă Jean-Pierre scria, deși păreți să știți adevărul. Povestea dumneavoastră e complicată.

– De aceea am nevoie de ajutorul dumneavoastră, ca să înțeleg.

Rouche pronunțase ultimele cuvinte cu pasiune, ca de fiecare dată când se afla în miezul anchetei. Marina își dezvoltase capacitatea de a înțelege intențiile cele mai intime, reale și a admis că vizitatorul ei era animat de o mare speranță. Așa că s-a hotărât să-i povestească ce știe, iar ceea ce știa era toată povestea vieții ei.

10

Marina Brüke s-a născut în 1929 la Düsseldorf, în Germania. A crescut înconjurată de dragostea exagerată pentru patria sa și pentru cancelar. A petrecut anii de război fericită, într-un glob de aur, înconjurată de doici care le țineau locul părinților. Aceștia nu stăteau prea mult acasă, se duceau la recepții, călătoreau și visau. De

fiecare dată când se întorceau, Marina era în al nouălea cer; se juca cu mama și asculta sfaturile tatălui ei, ca să știe cum să se comporte. Prezența lor era rară, dar prețioasă, și seară de seară Marina adormea cu speranța de a primi o îmbrățișare din partea părinților, care să o ajute să treacă peste noapte. Dar brusc atitudinea lor s-a schimbat radical, dintr-odată păreau îngrijorați. Acum, treceau pe lângă fiica lor fără să-i acorde nici cea mai mică atenție. Deveniseră irascibili, violenți, pierduți. În 1945, s-au hotărât să fugă din Germania, lăsând-o în urma lor pe Marina, pe atunci în vârstă de șaisprezece ani, în grija oricui era dispus să se ocupe de ea.

A fost dusă într-un final la un pension condus de călugărițe franceze; la mănăstire, regulamentul era strict, dar nu cu mult mai strict decât cel cu care se obișnuise deja. Foarte repede a învățat să vorbească o franceză impecabilă și și-a folosit toată energia pentru a scăpa de orice accent care i-ar fi putut trăda originea. Încetul cu încetul a descoperit personalitatea părinților ei, atrocitățile pe care le comiseseră; hăituiți precum câinii, arestați, își ispășeau acum pedeapsa în închisoarea de la periferia Berlinului. Marina a înțeles că era rodul iubirii dintre doi monștri. Și mai rău, cei doi încercaseră să-i umple capul cu tot soiul de infamii, iar ea se simțea murdară la gândul că putuse nutri asemenea gânduri. Era dezgustată la gândul că fusese copil. Traiul la mănăstire i-a oferit ocazia de a renunța la personalitatea ei în schimbul unei vieți clădite pe existența lui Dumnezeu. Se trezea în zorii zilei, se adresa unei forțe superioare,

își spunea rugăciunile pe dinafară, și cu toate acestea știa adevărul: viața nu însemna altceva decât întuneric.

Ajunsă la majorat, s-a hotărât să rămână la mănăstire. La drept vorbind, nu știa încotro s-o apuce. Nu voia să devină călugăriță, dar acolo i se acorda timpul necesar pentru a găsi un sens propriei vieți. Astfel s-au scurs anii. În 1952, părinții ei au obținut grațierea, în numele reconstruirii țării. Au venit îndată să-și vadă fiica. Nu au recunoscut-o, devenise femeie; nici ea nu i-a recunoscut, ajunseseră niște umbre. Nu i-a ascultat rostindu-și regretele, ci a plecat în goană. Și cu aceeași ocazie a părăsit definitiv și mănăstirea.

Marina a vrut să se ducă la Paris, oraș pe care maicile i-l zugrăviseră cu încântare și care o făcuse dintotdeauna să viseze. Odată ajunsă acolo, s-a dus la birourile unei asociații franco-germane despre care i se vorbise. Un mic grup care încerca, așa cum putea, să creeze o legătură între cele două popoare și să ofere ajutor. Patrick, unul dintre voluntari, a luat-o pe tânără sub aripa lui. I-a găsit o slujbă într-un mare restaurant; avea să lucreze la garderobă. Totul a mers bine până într-o bună zi, când patronul a aflat că Marina e de fel din Germania; a început imediat să o insulte, a făcut-o „nemțoaică împuțită" și a concediat-o fără menajamente. Patrick a încercat să-l convingă să-și ceară scuze, fapt care l-a înfuriat pe bărbat: „Și părinții mei? Ei și-au cerut scuze pentru părinții mei?" O asemenea atitudine nu era rar întâlnită. Războiul se încheiase doar de șapte ani. Să trăiești la Paris fără a fi asociat mereu cu barbaria rămânea o treabă complicată. Dar nu se putea întoarce în

Germania. Atunci Patrick i-a sugerat: „Ar trebui să te căsătorești cu un francez și problema s-ar rezolva. Nu ai accent. Odată ce vei avea acte, vei trece drept o franțuzoaică perfectă." Marina a recunoscut că era o idee bună, dar nu vedea cu cine s-ar fi putut căsători; în viața ei nu exista niciun bărbat; la drept vorbind, nu avusese nicio relație până atunci.

Patrick nu se putea oferi, deoarece era logodit cu Mireille, o rusoaică înaltă, care avea să moară opt ani mai târziu într-un accident de mașină. Dar s-a gândit la Jean-Pierre. Jean-Pierre Gourvec. Un breton pe care-l cunoscuse în timpul serviciului militar. Un tip ceva mai aparte, destul de introvertit, încă celibatar, un tip original, care-și petrecea viața printre cărți – tocmai genul de om care ar accepta o asemenea propunere. I-a trimis o scrisoare prin care i-a explicat situația și în nici zece secunde Gourvec a acceptat. După cum anticipase prietenul său din armată, tentația era prea mare: să se căsătorească cu o nemțoaică necunoscută era de-a dreptul o aventură de roman.

Au stabilit detaliile înțelegerii. Marina se va duce la Crozon, cei doi se vor căsători, vor rămâne o vreme împreună, apoi ea va putea pleca atunci când va dori. Dacă i se vor pune întrebări, vor răspunde că se cunoscuseră prin rubrica de anunțuri matrimoniale și se îndrăgostiseră în timp ce corespondau. La început, Marina fusese îngrijorată. Era prea simplu ca să fie adevărat; ce aștepta acest om în schimb? Să se culce cu ea? Să o transforme în menajeră? A traversat Franța spre vest cu o mare teamă în suflet. Gourvec a primit-o fără atenții

speciale şi ea a înţeles că temerile ei erau nejustificate. Îl găsea încântător şi timid. Cât despre Gourvec, el o considera incredibil de frumoasă. Nici măcar nu se gândise la fizicul ei; avea să se căsătorească cu o necunoscută fără să fi cerut măcar să-i fie descrisă. În fond, nici nu conta: era o căsătorie de convenienţă. Însă frumuseţea acestei femei îl luase prin surprindere.

Marina s-a instalat în micul lui apartament, care i s-a părut sinistru şi prea înţesat de cărţi. Rafturile erau prea fragile. Nu voia să moară strivită de operele complete ale lui Dostoievski, a mărturisit ea. Replica l-a făcut să râdă, lucru care i se întâmpla destul de rar. Tânărul bibliotecar şi-a anunţat cei doi verişori primari (atât îi mai rămăsese din familie) că avea să se căsătorească. Primarul le-a cerut amândurora să-şi dea consimţământul. Ceea ce ei au şi făcut, jucând puţin teatru, dar, având în vedere momentul, amândoi au simţit în suflet o tresărire neaşteptată.

11

Tinerii însurăţei şi-au început traiul împreună. Marina a dat semne de plictiseală destul de repede. Gourvec, client al pizzeriei soţilor Pick, observase că Madeleine e însărcinată; i-a propus ca soţia lui să le dea o mână de ajutor şi astfel Marina a lucrat ca ospătăriţă câteva săptămâni. Asemenea lui Gourvec, nici Pick nu era prea vorbăreţ; din fericire, Marina mai putea schimba câteva cuvinte cu soţia acestuia. Curând i-a

mărturisit originea ei germană. Madeleine s-a arătat surprinsă, căci accentul nu o trăda deloc, dar în acea perioadă a intrigat-o mai ales expresia lipsită de bucurie a tinerei mirese; ai fi zis că regreta că venise să se îngroape în Finistère. Chipul i se lumina când vorbea despre Paris, despre muzeele, cafenelele și cluburile de jazz de acolo. Era lesne de ghicit că va pleca în curând; totuși, vorbea mereu despre Gourvec folosind cuvinte pline de tandrețe și într-o zi i-a mărturisit că: „Este prima dată când întâlnesc un bărbat atât de amabil."

Era adevărat. Fără a fi extravagant, Gourvec își copleșea soția cu atenții. Îi cedase camera lui și dormea pe canapea. Deseori pregătea cina și încerca să o facă să aprecieze fructele de mare. După câteva zile, deși ea credea că nu suportă stridiile, ajunsese să le adore. Oamenii se schimbă în permanență, gusturile lor nu sunt irevocabile. Uneori îi plăcea să o privească dormind – era unul dintre secretele lui; se minuna de alura ei de copil ascultător, adâncit în vise. La rândul ei, Marina deschidea uneori câte o carte despre care Gourvec spunea că-i place; voia să-l urmeze în lumea lui, încercând să aducă un strop de realitate în viața lor comună. Nu înțelegea de ce el nu încerca să o seducă; într-o zi a fost cât pe ce să-l întrebe „Nu mă placi?", însă nu a făcut-o. Traiul lor în comun devenea teatrul a două forțe antagonice: o atracție progresivă, înfrânată de o distanță respectată în permanență.

Cu toate că visa să se întoarcă la Paris, Marina își imagina cum ar fi viața ei în Bretania. Putea să rămână alături de acest om potolit, cu dispoziție constantă.

Astfel ar fi luat sfârșit temerile ei și epuizanta căutare a liniștii. Totuși, într-o bună zi l-a anunțat că în curând va pleca. El i-a răspuns că se aștepta. Marina a fost surprinsă de reacția lui, considerând-o rece și lipsită de afecțiune. Și-ar fi dorit să-i ceară să mai rămână puțin.

Câteva cuvinte pot schimba un destin. Aceste câteva cuvinte pe care Gourvec le simțea în sinea lui, dar pe care fusese incapabil să le rostească.

Ultima lor seară împreună a fost foarte tăcută; au băut vin alb și au mâncat fructe de mare. Între două stridii, Gouvec a întrebat-o:J261

„Și ce-o să faci la Paris?" Ea i-a răspuns că nu știe exact. Plănuia să plece în dimineața următoare, dar în clipa aceea nu mai știa nimic cu certitudine; viitorul i se părea la fel de încețoșat cum e un vis atunci când te trezești. „Și tu?" l-a întrebat ea. El i-a vorbit despre biblioteca pe care trebuia să o înființeze acolo. Avea să-i ia câteva luni bune de lucru. S-au despărțit după această conversație politicoasă. Dar, înainte să meargă la culcare, s-au strâns un moment în brațe. A fost pentru prima și ultima dată când s-au atins.

De dimineață, Marina a plecat devreme, lăsându-i un bilețel pe masă: „Când voi ajunge la Paris, voi mânca stridii și mă voi gândi la tine. Mulțumesc pentru tot. Marina."

12

Se iubiseră fără să îndrăznească să și-o mărturisească. În zadar a așteptat Marina un semn de la Gourvec. Anii

s-au scurs și a sfârșit prin a se simți pe deplin franțuzoaică. Uneori, adăuga cu mândrie: „Sunt bretonă." A lucrat în lumea modei, a avut ocazia să-l întâlnească pe tânărul Yves Saint Laurent și și-a stricat vederea brodând ore în șir corsete sofisticate pentru rochii *haute couture*. A avut câteva aventuri, dar mai bine de zece ani nu a avut nicio relație serioasă; s-a gândit de mai multe ori să se întoarcă să-l revadă pe Gourvec sau cel puțin să-i scrie, dar și-a spus că probabil el trăia cu altă femeie. În orice caz, nu-și manifestase niciodată dorința de a întocmi actele de divorț. Cum să-și fi imaginat ea că Gourvec nu se mai atașase de nimeni după plecarea ei?

Pe la jumătatea anilor 1960, a întâlnit pe stradă un italian. Elegant și cartofor, cu șarmul lui Marcello Mastroianni. Marina tocmai descoperise filmul lui Fellini *La Dolce Vita*, așa că l-a considerat un semn divin. Viața putea fi frumoasă. Alessandro lucra la o bancă al cărei sediu central se afla la Milano, dar care avea birouri la Paris. Trebuia să facă adesea drumuri dus-întors între cele două țări. Marina adora ideea de viață de cuplu episodică. Pentru ea, însemna posibilitatea de a se iniția treptat în iubire. De fiecare dată când el se întorcea, ieșeau în oraș, se distrau, râdeau. Ea îl vedea ca pe un prinț coborât direct dintr-un regat. Până în ziua în care a rămas însărcinată. Acum, Alessandro trebuia să-și asume anumite răspunderi și să rămână alături de ea în Franța sau putea să-l urmeze ea. El i-a spus că va solicita mutarea definitivă la Paris; părea nebun de fericire la gândul de a avea un copil. „În plus, sunt sigur că va fi băiat! Exact cum visam eu!" Apoi a adăugat: „O să-l cheme Hugo, ca

pe bunicul.“ Marina s-a gândit atunci la Gourvec; trebuia să-l contacteze ca să divorțeze. Dar Alessandro era împotriva oricărei convenții și considera căsătoria o instituție perimată. Așa că ea nu a mai spus nimic, doar și-a urmărit pântecele rotunjindu-se și umplându-se de promisiuni.

Alessandro intuise bine. Marina a adus pe lume un băiat. În momentul nașterii, tatăl se afla la Milano, unde punea la cale ultimele detalii practice ale noii sale vieți; pe-atunci nu se obișnuia ca bărbații să asiste la naștere; avea să sosească în dimineața următoare, încărcat, desigur, cu cadouri. Dar a doua zi el a venit altfel, sub formă de telegramă: „Îmi pare rău. Am deja o viață la Milano, o soție și doi copii. Să nu uiți niciodată că te iubesc. A.“

Așa că Marina și-a crescut singură fiul, fără familie și fără soț. Și cu sentimentul că e judecată în permanență. O mamă celibatară era foarte rău văzută în acele vremuri; lumea șușotea pe la colțuri când ea trecea pe stradă. Dar ei puțin îi păsa. Hugo era curajul și puterea ei. Relația lor strânsă era o fortăreață împotriva tuturor. Peste câțiva ani i-a slăbit vederea; a început să poarte ochelari ca să și-o corecteze, dar oftalmologul părea destul de pesimist. Examenele medicale au demonstrat că, treptat, o să-și piardă vederea și că într-o bună zi o să orbească. Hugo, pe atunci în vârstă de șaisprezece ani, și-a zis: dacă mama nu o să mă mai poată vedea, trebuie să rămân într-un fel sau altul în sufletul ei. Și astfel a început să cânte la pian; avea să-și manifeste prezența prin muzică.

A muncit cu hotărâre și a obținut locul întâi la examenul de admitere la Conservator, cam în aceeași perioadă în care Marina a orbit. Nemaiputând să muncească, asista la toate repetițiile și concertele fiului ei. La începutul carierei, Hugo se hotărâse să-și ia un nume de scenă, și anume Brücke. Era felul lui de a accepta cine este; era povestea lui, povestea lui și a mamei lui, și ea le aparținea. Brücke înseamnă „pod" în germană. Marina și-a dat seama că existența ei era compusă din fragmente disparate, fără legătură reală, asemenea unor insule pe care le legăm în mod artificial unele de altele.

13

Rouche era uimit de povestea ei. După o scurtă pauză, a afirmat:

– Cred că Jean-Pierre Gourvec v-a iubit. Mai mult, cred ca v-a iubit toată viața.

– De ce spuneți asta?

– V-am explicat: a scris un roman. Și acum știu că i-a fost inspirat de dumneavoastră, de plecarea dumneavoastră, de toate cuvintele pe care nu a îndrăznit să vi le spună.

– Chiar credeți?

– Da.

– Și cum se numește romanul?

– *Ultimele ore ale unei povești de dragoste.*

– E frumos!

– Da.

– Mi-ar plăcea foarte mult să-l citesc, a adăugat ea.

În următoarele două dimineți, Rouche s-a întors la Marina ca să-i citească romanul lui Gourvec. L-a citit lent. Uneori, bătrâna îi cerea să reia anumite pasaje și făcea comentarii: „Da, îl recunosc. E genul lui..." Cât privește partea senzuală, imaginară, credea că el descrisese ceea ce-și dorise să trăiască. Ea, care se adâncise în întuneric de atâția ani, înțelegea asta mai bine decât oricine altcineva. Ea însăși născocea fără încetare povești, pentru a trăi cumva ce nu putea să vadă. Își construise o viață paralelă, similară cu a romancierilor.

– Și Pușkin? Ați discutat vreodată despre el? a iscodit-o Rouche.

– Nu. Numele nu-mi spune nimic. Dar Jean-Pierre adora biografiile. Îmi amintesc că mi-a povestit viața lui Dostoievski. Îi plăcea să cunoască destinul celorlalți.

– Poate de aceea a amestecat viața reală cu cea de scriitor.

– În orice caz, e foarte frumos. Modul în care descrie agonia... Nu mi-aș fi imaginat niciodată că scrie atât de bine.

– Nu v-a vorbit niciodată despre visul lui de a scrie?

– Nu.

– ...

– Și romanul? Ce s-a întâmplat cu el?

– A încercat să-l publice, dar nu a reușit. După părerea mea, spera să se apropie de dumneavoastră prin intermediul romanului.

– Să se apropie de mine... a repetat Marina cu glas tremurând.

Tulburat de emoțiile bătrânei, Rouche preferase să nu pomenească deocamdată de publicarea cărții. Marina nu

părea să fi auzit de ea. Era mai bine să o lase să se bucure de informația primită și de lectura romanului. În momentul în care Rouche se pregătea de plecare, ea l-a rugat să se apropie și l-a luat de mână ca să-i mulțumească.

O singură dată a vărsat câteva lacrimi. Era un nou pod construit în viața ei. Felul acesta în care trecutul ieșise la iveală, după zeci de ani de tăcere. Toată viața ei fusese convinsă că Jean-Pierre nu o iubise; fusese generos, adorabil, tandru, însă nu-și trădase câtuși de puțin sentimentele. Romanul i le dezvăluia ca fiind atât de puternice, încât apoi nu mai iubise nicio altă femeie. Marina recunoștea că și ea simțise același lucru. Așadar iubirea lor existase și asta era cel mai important. Da, existase. Era ca în poveștile pline de speranță pe care le țesea în întunericul ei. Viața avea o dimensiune interioară, povești care nu prind contur în realitate, și totuși cineva le trăiește.

14

Când se hotărâse să afle povestea romanului al cărui caracter tulburător îl presimțise, Rouche nu-și imaginase nicio clipă că va trăi atâtea emoții. Îi mai rămânea totuși ceva de făcut.

După-amiază a dormit câteva ore în micuța lui garsonieră. A visat-o pe Marina mâncând stridii uriașe, ce se transformau în Brigitte, care țipa la el din cauza mașinii. S-a trezit tresărind și a văzut că se lăsa seara. Și-a luat

calculatorul și a încercat să-și pună în ordine notițele, încă nu știa cărui ziar să-i propună articolul, poate celui care oferă mai mult, însă era sigur că mediul literar va fi entuziasmat de dezvăluirile lui. Nu voia să pună astfel la îndoială buna-credință a Editurii Grasset; fără îndoială crezuseră cu sinceritate că Pick era autorul romanului.

Lucra de câteva ore, când a văzut un mesaj pe telefon: „Sunt jos, la cafenea. Vă aștept, Joséphine." Prima reacție a fost să se întrebe de unde îi știe adresa, apoi și-a adus aminte că-i spusese chiar el unde locuiește în seara când se întâlniseră. Apoi și-a zis că ar fi putut foarte bine să nu fie acasă în seara aceea. Era totuși uimitor să aștepți pe cineva la scara blocului fără să-l anunți că vii. Apoi s-a gândit: după ea, sunt genul de om care nu are altceva de făcut decât să-și petreacă seara acasă. Trebuia să admită că nu se înșela.

I-a răspuns: „Vin imediat." Dar i-a luat mai mult decât crezuse. Nu știa cum să se îmbrace. Nu că voia să-i placă lui Joséphine, dar nici nu avea de gând să-i displacă. La început, în timpul interviurilor, i se păruse o proastă. Când a întâlnit-o la cimitir însă, și-a schimbat imediat părerea. S-a gândit la toate astea în fața sifonierului, incapabil să aleagă. În acel moment a primit al doilea mesaj: „Coborâți așa cum sunteți și va fi bine."

15

Se pregăteau să bea un pahar cu vin roșu. Rouche vrusese să comande o bere, dar într-un sfârșit urmase exemplul lui Joséphine. Cât timp ezitase în alegerea

ținutei, visase că ea venise la el mânată de un imbold de nestăvilit. Poate că avea să-i mărturisească sentimentele pe care le nutrește pentru el. Nu era cea mai credibilă ipoteză[1], dar nimic nu-l mai putea surprinde acum. După ce au schimbat câteva vorbe de complezență, în urma cărorau au ajuns să se tutuiască, Joséphine i-a explicat motivele venirii ei:

– Aș prefera să nu publici articolul.

– De ce îmi ceri asta? Credeam că tu și mama ta vreți să știți adevărul. Că v-ați săturat de toată povestea.

– Da, bineînțeles. Voiam să știm. Și datorită ție, acum am aflat că tata nu a scris niciun roman. Nu-ți imaginezi cât de tare ne-a tulburat toată întâmplarea. Am avut senzația că am trăit alături de un necunoscut.

– Înțeleg. Dar acum ordinea va fi restabilită.

– Dimpotrivă, va agita și mai mult spiritele. Mi-i imaginez deja pe jurnaliști: „Și ce simțiți acum, când ați aflat în cele din urmă că nu tatăl dumneavoastră a scris romanul?" O vor ține așa la nesfârșit. Și mi se pare umilitor pentru mama, care a apărut la televizor să vorbească despre carte. Ar fi ridicol.

– Nu știu ce să zic. Mie mi se părea important să spun adevărul.

– Și ce se va schimba? Nimănui nu-i pasă dacă a fost Pick sau Gourvec. Oamenilor le-a plăcut ideea că tata l-a scris și cu asta, basta. Să lăsăm lucrurile așa cum sunt. În plus, se vor ivi probleme.

– Ce probleme?

De mult nu mai condusese o femeie atâția kilometri până la el, fără să-l anunțe că vine; de fapt, nu i se întâmplase niciodată.

– Gourvec nu are moștenitori. Editura Grasset nu ne va mai plăti drepturile de autor.

– A, despre asta e vorba.

– Și despre asta. Și ce ți se pare greșit? Te asigur totuși că, și dacă ar fi fost vorba de mai puțini bani, ți-aș fi spus același lucru. Am suferit prea mult din cauza acestei povești și a consecințelor sale. Nu vreau să se mai vorbească despre ea. Vreau să merg mai departe. Asta-i tot ce-ți cer. Te rog.

– ...

–

– Știi, am cunoscut-o pe soția lui Gourvec. Am petrecut clipe foarte emoționante în compania ei. I-am citit romanul și și-a dat seama că Gourvec a iubit-o cu adevărat.

– Ei bine, iată. Asta era misiunea ta. E minunat! Acum trebuie să te oprești.

– ...

– Dacă vrei, îți pot face un cadou frumos, i-a propus atunci Joséphine, zâmbind larg ca să destindă atmosfera.

– Vrei să-mi cumperi tăcerea?

– Știi bine că așa e cel mai bine pentru toată lumea. Așadar? Ce vrei?

– Trebuie să mă gândesc.

– Cere-mi orice.

– Te vreau pe tine.

– Pe mine? Nici nu te gândi. Eu sunt prea scumpă. Ar trebui să vinzi prea multe cărți ca să mă ai pe mine.

– Atunci... o mașină. Îmi cumperi un Volvo?

Conversația s-a prelungit până la ora de închidere a cafenelei. Rouche se lăsase convins cu ușurință. Tot

timpul se gândise că ancheta avea să-i bulverseze viața. Și chiar avea să o facă, dar nu așa cum se așteptase el. Între ei se născuse un soi de complicitate. Joséphine i-a spus că nu știe unde va dormi. La fel ca Rouche, și ea făcea parte din secta celor care întreprind acțiuni nepremeditate în termeni de cazare. Au urcat în garsoniera lui Rouche, fără ca el să se teamă de ce ar putea spune o femeie despre locuința lui. S-au întins unul lângă celălalt, de data aceasta în același pat.

16

În dimineața următoare, Joséphine i-a propus să o însoțească la Rennes. La urma urmei, Rouche nu mai avea nimic de făcut la Paris. Putea să înceapă acolo o viață nouă, să lucreze, poate, într-o librărie sau să scrie articole în presa locală. Lui îi plăcea ideea unui nou început. Au pornit pe autostradă, ascultând muzică. După o vreme, s-au oprit să bea o cafea, moment în care și-au dat seama că s-au îndrăgostit. Aveau aceeași vârstă pe care nu mai încercau să și-o ascundă. Primele ore ale unei povești de dragoste, și-a zis Rouche. Era minunat să bea acea cafea de nebăut într-o stație de benzină sinistră și să i se pară că nicăieri nu ar fi fost mai frumos.

Epilog

1

Lui Frédéric îi plăcea să-şi lipească urechea de pântecul lui Delphine, sperând să audă bătăi de inimă. Era încă prea devreme. Întocmeau deja liste interminabile de nume. Avea să le fie greu să se pună de acord, aşa că scriitorul i-a propus un târg soţiei sale: „Dacă e băiat, alegi tu. Dacă e fată, aleg eu."

2

La câteva zile după ce au încheiat pactul numelor, Frédéric a anunţat-o că şi-a terminat romanul. Până atunci nu vrusese să-i arate nimic editoarei, preferase ca ea să-l descopere în întregime. Cu oarecare teamă, ea a luat *Omul care spune adevărul* şi s-a închis în camera ei. O oră mai târziu, a ieşit furioasă:

– Nu poţi să faci aşa ceva!

– Bineînţeles că pot. Doar aşa am plănuit.

– Dar am discutat și ai fost de acord.

– M-am răzgândit. Simt că toată lumea trebuie să afle. Nu mai pot să păstrez secretul.

– Ai mers prea departe. Știi foarte bine că vom pierde tot.

– Poate tu, dar nu și eu.

– Ce vrei să spui? Suntem doi. Trebuie să decidem împreună.

– Pentru tine e ușor. Tu ai totul.

– Te previn, Frédéric. Dacă publici cartea, avortez.

El a rămas fără glas. Cum îndrăznise? Să pună în joc viața copilului lor pentru o neînțelegere. Era inuman. Delphine și-a dat seama că a mers prea departe și a încercat să îndrepte situația. S-a apropiat de Frédéric și și-a cerut scuze. L-a rugat cu blândețe să se gândească bine. El a promis că o va face. În cele din urmă, caracterul odios al șantajului ei l-a ajutat să înțeleagă cât de tare se temea să nu piardă tot. Și poate că Delphine avea dreptate. Avea să fie aspru criticată că manipulase pe toată lumea. Și mai rău decât atât: că făcuse o bătrână să creadă că soțul ei scrisese un roman. Furia ei era bine întemeiată. Dar trebuia să se gândească la el. Avea acest drept. Doar strânsese din dinți atâtea luni. Nu se gândise decât la asta: la ziua când le va dezvălui tuturor adevărul. În cele din urmă, lumea va ști că el e autorul acestui roman aflat în topul vânzărilor. Putea oricând să i se răspundă că oamenilor le plăcuse mai ales romanul romanului, acest pizzar care scrisese într-un secret absolut; poate că așa era, dar, fără textul lui romanul nu

ar fi existat deloc. Iar acum i se cerea să tacă. Trebuia să rămână ascuns în umbra unei creaturi inventate de el.

3

Totul se întâmplase atât de simplu. Câteva luni mai devreme, Frédéric o însoțise pe Delphine pentru prima oară la Crozon. Îi cunoscuse pe încântătorii ei părinți, descoperise farmecul Bretaniei și își petrecuse fiecare dimineață în cameră, scriind. Titlul cărții era *Patul*, dar nimeni nu știa cu adevărat în ce consta subiectul. Frédéric prefera să păstreze taina, considerând că, dacă divulga secretul, romanul își putea pierde farmecul. Era pe punctul de a termina de scris povestea separării unui cuplu, având ca fundal agonia lui Pușkin. Extrem de entuziasmat de idee, spera că acest al doilea roman va avea mai mult succes decât primul; dar era puțin probabil: exceptând câțiva scriitori, și nici măcar dintre cei mai talentați, nimeni nu mai vindea cărți.

În urma unei discuții cu părinții lui Delphine, se duseseră să viziteze celebra bibliotecă a cărților refuzate. Așa i-a venit ideea să pretindă că acolo au descoperit noul său roman; o idee de marketing excepțională. Și, odată ce vânzările aveau să explodeze, urma să anunțe că el e autorul. I-a împărtășit planul său lui Delphine, care l-a găsit genial. Dar, după părerea ei, trebuia să atribuie manuscrisul unui autor, nu un nume inventat sau un pseudonim, ci o persoană reală. Faptul avea să intrige pe

toată lumea. Din acest punct de vedere, evenimentele care au urmat i-au demonstrat că avusese dreptate.

S-au dus în cimitirul din Crozon și au ales un mort drept autor al cărții. Au ezitat o vreme și în cele din urmă au optat pentru Pick, fiindcă amândurora le plăceau scriitorii al căror nume conținea litera *K*. Murise cu doi ani în urmă și nu putea să nege dacă cineva îi atribuia un roman. Dar familia lui trebuia anunțată și convinsă să semneze contractul. Cu acest act, nimeni nu putea demasca înșelătoria. Frédéric a părut surprins, dar Delphine i-a explicat: „Nu vei încasa bani pentru carte, dar, odată ce toată lumea va afla că tu ești autorul, se va vorbi mult despre tine, ceea ce îți va influența următorul roman. Merită să joci jocul până la capăt, având această miză. Și nimeni în afară de noi doi nu trebuie să știe adevărul."

Frédéric a lucrat mai multe zile ca să-și termine romanul. Se temea ca mama lui Delphine să nu dea peste vreo ciornă a lucrării cu titlul *Patul*. Precaut, a ales un alt titlu: *Ultimele ore ale unei povești de dragoste*. A schimbat fontul, folosind unul care imita mai degrabă o mașină de scris. Tânărul cuplu a printat textul și a încercat din răsputeri să învechească hârtia, să deterioreze manuscrisul. Odată sarcina îndeplinită, s-au întors la bibliotecă înarmați cu inestimabila comoară, pe care s-au prefăcut că o descoperă acolo.

Văzând prima reacție a lui Madeleine și neîncrederea ei în povestea lor, și-au zis că ar fi util să-i dea o dovadă.

Și astfel, cu ocazia celei de-a doua lor vizite, sub pretextul că se duce la toaletă, Frédéric a ascuns cartea lui Pușkin printre lucrurile lui Henri Pick. Și astfel, farsa a fost gata. Dar nu și-au imaginat nicio clipă că vor stârni un asemenea entuziasm. Le depășise toate așteptările și, într-un fel, căzuseră singuri în capcană. Delphine și-a dat seama de asta după apariția în emisiunea lui François Busnel. Madeleine înduioșase publicul într-atât, încât nu mai puteau restabili adevărul fără să fie considerați doi manipulatori îngrozitori. Pentru Frédéric, era oribil; trebuia să ascundă faptul că e autorul celui mai citit roman din Franța și să se mulțumească cu imaginea de romancier al cărui unic volum publicat trecea neobservat chiar și de o tânără cu care cândva trăise trei ani. Exasperat de absența lui Delphine care culegea laurii înscenării lor, se hotărâse să dea totul în vileag în următorul roman. Va povesti, desigur, toate detaliile afacerii, dar va analiza totodată felul în care societatea noastră actuală se concentrează mai degrabă asupra formei decât asupra fondului.

4

Frédéric acceptase scuzele lui Delphine și recunoscuse că, dezvăluind înșelătoria, se puneau amândoi în pericol. Câteva zile mai târziu, la începutul vacanței de vară, au hotărât să plece la Crozon.

Dimineața, Frédéric rămânea în pat, încercând să scrie la noul roman, dar îi era foarte greu. Ieșea uneori

singur să se plimbe pe malul mării. Și atunci se gândea câteodată la ultimele zile ale lui Richard Brautigan la Bolinas, pe coasta înnegurată a Californiei. Având din ce în ce mai puțin succes și simțind că gloria îl părăsise, scriitorul american se apucase de băut și fusese cuprins de paranoia. Petrecuse mai multe zile departe de toată lumea, chiar și de fiica lui. Și sfârșise prin a muri singur. Trupul lui fusese descoperit în stare de putrefacție.

În cursul sejurului, Frédéric s-a hotărât să facă o vizită la biblioteca din Crozon. Acolo unde începuse toată povestea. A revăzut-o pe Magali, pe care a găsit-o schimbată, fără să poată preciza ce era diferit în înfățișarea ei. Poate că slăbise. Ea l-a întâmpinat plină de entuziasm:

– A, bună ziua, domnule scriitor!

– Bună ziua!

– Ce mai faceți? Sunteți în vacanță?

– Da. Și vom rămâne cu siguranță aici câteva luni. Delphine e însărcinată.

– Felicitări! Băiețel sau fetiță?

– Nu vrem să aflăm încă.

– Așadar, va fi o surpriză.

– Da.

– Ați mai scris vreo carte?

– Avansez ușor, ușor.

– Să mă țineți la curent. O vom comanda și noi, desigur. Promiteți?

– Promit.

– Și acum, că ne-am întâlnit, dacă tot sunteți în Crozon, v-ar interesa să țineți niște cursuri de scriere creativă?

– Eu... Eu... nu știu...

– Ar avea loc o dată pe săptămână, nimic mai mult. La azilul de alături. Ar fi mândri să aibă printre ei un scriitor ca dumneavoastră.

– A, mă voi gândi.

– Da, ar fi grozav. Astfel i-am ajuta să-și scrie memoriile.

– De acord. Vom vedea. Și acum o să dau o raită prin bibliotecă. Cu siguranță o să împrumut o carte.

– Cu plăcere, a răspuns Magali, surâzând de parcă tocmai i-ar fi adresat un compliment.

Reflectând la propunerea pe care tocmai o primise, Frédéric s-a îndreptat spre rafturi. Când i se acceptase primul manuscris, se visase înconjurat de admiratoare, primind premii literare, poate chiar Goncourt sau Renaudot. Se gândise totodată că va fi tradus în lumea întreagă și că va călători în Asia sau în America. Că cititorii vor aștepta cu nerăbdare următorul lui roman și că va deveni prietenul altor scriitori importanți. Își imaginase toate astea, dar nu și că va veni să ajute niște bătrâni să scrie într-un orășel uitat din Bretania. Surprinzător, ideea i-a smuls un zâmbet. Aștepta cu nerăbdare să i-o împărtășească lui Delphine; îi plăcea atât de mult compania ei. În plus, avea să fie tată. Și-a dat seama și mai bine acum că nu mai poate de fericire.

Peste câteva minute a scos din rucsac manuscrisul, *Omul care spune adevărul*, și l-a așezat pe raftul cărților refuzate.

Cuprins

Partea întâi 7
Partea a doua 21
Partea a treia 47
Partea a patra 79
Partea a cincea 95
Partea a șasea 127
Partea a șaptea 145
Partea a opta 197
Partea a noua 231

Epilog 267

David Foenkinos s-a născut pe 28 octombrie 1974 la Paris. A studiat literatura la Sorbona. Pasionat de jazz, a fost o vreme profesor de chitară. Romanul său de debut, intitulat *Inversion de l'idiotie: de l'influence de deux Polonais*, a fost publicat în 2001 la Editura Gallimard și a câștigat Premiul François Mauriac. Au urmat apoi alte romane, tipărite la edituri prestigioase, recompensate cu numeroase premii și traduse în treizeci și cinci de limbi. Printre ele, *Le potentiel érotique de ma femme* (2004), *En cas de bonheur* (2005), *Nos séparations* (2010), *Le petit garçon qui disait toujours non* (2011), *Je vais mieux* (2012). Cărțile sale se bucură de un real succes în Franța. Împreună cu fratele său Stéphane, David Foenkinos a realizat adaptarea cinematografică a romanului său *La délicatesse* (2009 – *Delicatețe*, Editura Nemira, 2013), în care rolurile principale le revin actorilor Audrey Tautou și François Damiens. Cele mai recente volume pe care le-a publicat sunt: *Vers la beauté* (2018) și *Deux soeurs* (2019).

David
FOENKINOS

MISTERUL HENRI PICK

Un bibliotecar francez se hotărăște să strângă cât mai multe manuscrise nepublicate. Printre ele, o tânără editoare descoperă o capodoperă scrisă de un anume Henri Pick. Acesta, din câte se află odată demarată investigația, nici n-ar fi citit, nici n-ar fi scris niciodată altceva decât meniuri. Să fi avut el o existență secretă?

În căutarea autorului necunoscut, stins din viață, o anchetă literară plină de suspans se transformă pe negândite într-o comedie. Morala? Un roman poate să dea peste cap viața cititorilor lui!

Încurcate sunt căile cărților, scrie și David Foenkinos, uneori chiar imposibil de înțeles. Lăsați-vă fascinați de ele! Pe urmele lui Henri Pick, o să străbateți biblioteci și o să intrați în spații nemărginite. O să pătrundeți în alte vieți și o să fiți cuceriți.

NEMIRA

rfi ROMÂNIA

FRANCE
MÉDIAS
MONDE

e-BOOK DISPONIBIL
NEMIRA.RO

ISBN 978-606-43-0480-3